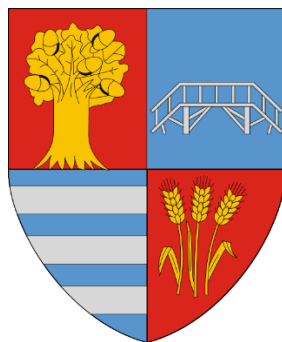

VÁSÁROSNAMÉNY VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2023–2030

2023

Vásárosnamény Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Felülvizsgálat, 2023.

Készítette:

ENEREA Észak-Alföldi Regionális Energia Ügynökség Nonprofit Kft.

Tartalom

BEVEZETÉS.....	4
1. HELYZETELEMZÉS	5
1.1. Városi szintű helyzetelemzés összefoglalása.....	5
1.2. Városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása	13
2. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	17
2.1. Jövőkép.....	17
2.2 Stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	19
2.2.1. Városi szintű tematikus célok	19
2.2.2. Városrészi szintű területi célok.....	25
2.3. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása.....	27
3. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	29
3.1. Akcióterületi projektek bemutatása.....	30
3.1.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklásával	30
3.1.2. Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló bemutatása	35
3.2. Kulcsprojektek bemutatása	37
3.3. Hálózatos projektek bemutatása	37
3.4. Egyéb projektek.....	38
3.5. A stratégiai célok és a fejlesztések összefüggései.....	40
3.6. A tervezett fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve, ütemezése.....	45
3.6.1. A fejlesztések vázlatos pénzügyi terve	45
3.6.2. A tervezett fejlesztések ütemezése.....	47
4. ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM	53
4.1. Szegregátumok Vásárosnaményban	53
4.2. Korábbi antiszegregációs terv megvalósításának nyomon követése.....	58
4.3. Antiszegregációs intézkedések.....	59
5. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	61
5.1. Külső összefüggések	61
5.1.1 Nemzetközi szintű fejlesztési dokumentumokhoz való illeszkedés	61
5.1.2 Nemzeti szintű fejlesztési programokhoz való illeszkedés.....	64
5.1.3. Vármegyei szintű területfejlesztési dokumentumokhoz való illeszkedés	66
5.1.4 Városi szintű fejlesztési programokhoz való illeszkedés	72
5.2. Belső összefüggések	78
5.2.1. A célok logikai összefüggései.....	78

5.2.2. A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák.....	79
5.2.3. A stratégia megvalósíthatósága	82
5.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása ...	83
6. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI.....	85
7. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	92
7.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	92
7.1.2. Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet	92
7.1.3. Az operatív városfejlesztés tervezése a beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek összehangolása és megalapozása érdekében	93
7.1.4. Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése	94
7.1.5. Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása	96
7.1.6. Okos megoldások a város életében.....	97
7.1.7 A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés.....	98
7.2. ITS megvalósításának szervezeti keretei	99
7.2.1. A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere	99
7.2.2. Partnerség	104
7.3.1. A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása	109
7.3.2. Az ITS intézkedéseihez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása	109
7.3.3. A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata	110

BEVEZETÉS

Vásárosnaménynak az új Európai Unió programozási ciklusban szükséges újra gondolni a településfejlesztési irányait abból a célból, hogy a város előtt álló megváltozott gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra reagálni legyen képes, meghatározza azokat a fejlesztési elképzeléseit, melyeket meg kíván valósítani jövőben EU-s és hazai források bevonásával. Ennek érdekében Vásárosnamény Város Önkormányzata felülvizsgálja korábbi városfejlesztéshez kapcsolódó dokumentumait, Integrált Településfejlesztési Stratégiáját (ITS).

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia középtávra határozza meg egy város fejlesztésének főbb irányait és konkrét lépéseit, az önkormányzat által jóváhagyott hosszútávú településfejlesztési koncepció alapján. Eszerint az ITS-ben rögzített városfejlesztési elképzelések illeszkednek a településfejlesztési koncepcióban rögzített hosszú távú célokhoz és a kijelölt fejlesztési irányokhoz, továbbá a stratégia időtávja az EU 2021-2027-es programozási időszakhoz kapcsolódik.

Jelen dokumentum Vásárosnamény Város 2016-ban készült Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálata, mely „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló **314/2012. (XI.8.) Korm. rend.** alapján került kidolgozásra.

Az ITS felülvizsgálatának egyik alapja a 2019-es Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez készült megalapozó vizsgálat megállapításai, mely helyzetfeltáráson, helyzetelemzésen alapuló tervezésen nyugszik, komplex módon bemutatva Vásárosnamény társadalmi és gazdasági folyamatait, legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és beazonosított problémáit.

Az aktualizálás azonban nemcsak a vonatkozó rendelet miatt volt indokolt, hanem az előző ITS óta eltelt időszakban történt társadalmi, gazdasági és környezeti változások is szükségessé tették azt.

Az elmúlt években zajló tényezők (pl. világválság, háború) hatására:

- megváltoztak a gazdasági körülmények, a befektetői magatartás;
- előtérbe került a fenntarthatóság, a karbonsemlegesség, az energiahatékonyság, a környezetvédelem, a klímatudatosság;
- a megújult EU kohéziós politika hatására fókuszba került a digitalizáció;
- az európai stratégiai dokumentumokkal szinkronban megújult a nemzeti, valamint a területi (megyei) szintű területfejlesztési koncepció;
- módosultak a város demográfiai, társadalmi és gazdasági folyamatai.

Fókuszba az okos megoldások (digitalizáció), a fenntartható városfejlesztés, a gazdasági-, demográfiai, környezeti kihívásokra történő reakálás képessége kerül, mindez versenyképes és integrált fejlődés mellett.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. Városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

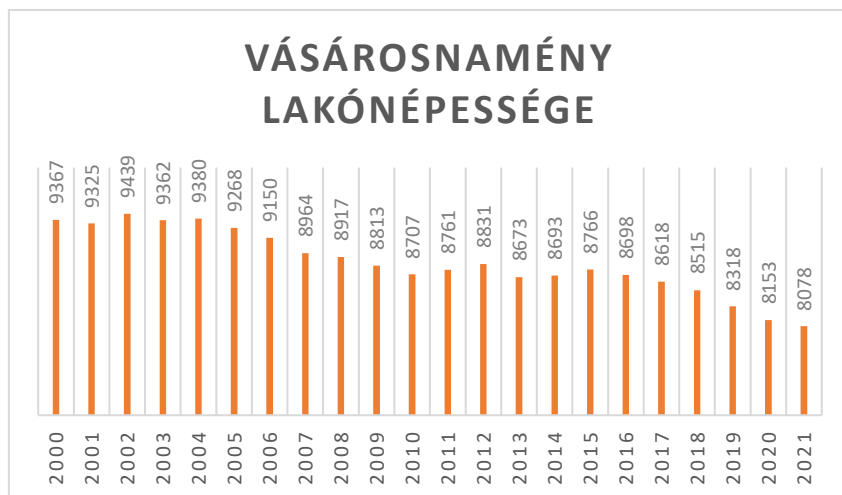
A település térségi szerepe

Vásárosnamény Magyarország északkeleti részén, az Észak-alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében található. A vármegye speciális geopolitikai helyzete szintén a határmentiségből adódik: Romániával, Ukrajnával és Szlovákiával is határos. A város regionális és országos jelentőségét földrajzi elhelyezkedése teszi sajátossá, ugyanis közvetlen közelében 3 EU-s és Schengeni határátkelőhely található (lónyai, beregsurányi és barabási határátkelőhelyek). Földrajzi adottság és gazdasági potenciál a Tisza folyó érintettsége és a város külterületén áthaladó „Összefogás” stratégiai nemzetközi gázvezeték. Vásárosnamény a Tisza, Szamos és Kraszna folyók találkozásánál, az ukrán határtól 20 kilométerre, a vármegyeszékhelytől, Nyíregyházától 50 kilométerre található település.

A város a „Bereg szíve”, a térség centruma, így annak oktatási, kulturális, egészségügyi, gazdasági, kereskedelmi, idegenforgalmi és közlekedési magja. Vásárosnamény járási központ, 2013. január 1-től az azonos nevű járás központja, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye viszonylag nagy kiterjedésű, közepes lakónépeségű és alacsony népsűrűségű statisztikai körzete. A kedvezményezett járásokról szóló 290/2014.(XI. 26.) Kormányrendelet a komplex fejlettségi mutató alapján a komplex programmal fejlesztendő 36 járás közé sorolta (az ország 197 járása közül a 19. legrosszabb helyzetben lévő járás). A vásárosnaményi járást 2 város és 26 község alkotja.

Demográfia, népesség

A település területe 65,67 km², lakónépessége 2021. év végi adatok alapján 8078 fő. A város egyik megoldandó problémája a népességcsökkenés megállítása. A városra vonatkozó demográfiai adatok egészen az 1870-es évekre visszamenőleg állnak rendelkezésre. A település lakosságszáma még a rendszerváltás utáni években is gyarapodott, egészen az ezredfordulóig folyamatos emelkedést mutatott, ennek oka, hogy a környék aprófalvas településeinek élők Vásárosnaményba költöztek, mely képes volt számukra alternatívát, munkalehetőséget nyújtani. Feltűnő a 2000-es évek elején tapasztalható pozitív változás. A lakosságszám csúcsát 2002-ben érte el, ekkor 9439 főt számlált a település. Ennek oka a 2001-es nagy tiszai árvíz, ugyanis az árvíz sújtotta környező beregi településekről a károsultak jelentős számban költöztek be Vásárosnaményba. A negatív tendencia az ezt követő években következett be.

1. sz. ábra

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

A lakosságszám folyamatos csökkenését több tényező együttesen befolyásolja, ezek a természetes szaporodás és fogyás tendenciái, illetve az oda- és elvándorlások aránya. 2021-ben az élve születések száma mindösszesen 88 fő, míg a halálozások száma 105 fő, így a természetes szaporodás-fogyás mutatója negatív tendenciát mutat. A vándorlási egyenleget tekintve szintén népesség vesztes mutatható ki, 542 fő odavándorlásra 612 fő elvándorló jut. A település korszerkezete alapján a város öregedő korstruktúrát mutat, hiszen a 60-x évesek száma 2243 fő, mely jelentős mértékben meghaladja a 0-14 évesek arányát (1199 fő).

Vásárosnamény prioritásként kezeli tudásalapú versenyképességének növelését. Az iskolázottság szempontjából a vármegyén belül is nagy különbségek tapasztalhatóak, melyek rendkívül relevánsak a foglalkoztatás tekintetében. A mai, rohamos tempóban fejlődő világban a szakmák, munkakörök egyre erőteljesebben specifikálódnak, azok betöltéséhez speciális iskolai végzettségek, szakképesítések szükségesek. A településen nyilvántartott munkanélküliek között még mindig magas azok aránya, akik csak alapfokú végzettséggel rendelkeznek. Középfokú végzettség hiányában a szakképesítések többsége sem szerezhető meg, így ezeknek a lakosoknak a többsége a munkaerőpiac csak olyan területein tud elhelyezkedni, ahol semmilyen speciális tudásra nincs szükség. A lakosság iskolai végzettségére vonatkozóan a KSH a népszámlálások alkalmával gyűjt információt. Mivel a 2022-es népszámlálási adatok még nem állnak rendelkezésre, az ezt megelőző időszak adatai szerint a lakosság képzettsége javuló tendenciát mutat. Az értékek csaknem azonosak a magyarországi adatokkal, az érettségivel rendelkezők aránya meg is haladja az országos átlagot, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma csak kismértékben marad el attól. Teljeskörűen mégsem igazodik a munkaadók elvárásaihoz, ezért a jövőben együttműködésre van szükség az érdekelt szereplők között (önkormányzat, oktatás, vállalkozók).

Gazdasági szerkezet

Vásárosnamény jelenlegi gazdasági környezetének hatékony működését és folyamatos fejlődését támogató környezetre, szervezeti struktúrára és az ezek által generálódó támogató projektekre van szüksége a helyi adottságokra koncentrálva.

A vásárosnaményi gazdaság szerkezetében az utóbbi években jelentős változások történtek. A város korábbi nagyfoglalkoztatója, az ARJ Ruhagyár Zrt. - korábban Berwin Ruhagyár Rt. - 2020-ban bezárt, amely több száz ember elbocsátásával járt együtt. Vásárosnamény gazdasági szerkezetében sikeresen alkalmazkodott, a munkanélküliség ekkor sem szökött az egekbe, a korábbi gazdasági szerkezetét egy több lábon álló struktúra váltotta fel. Mindazonáltal, hogy a környező városok (Mátészalka, Kisvárd) a munkanélküliek egy részét „elszívta”, még így is foglalkoztatási centrumnak számít a város, s mindezen okok miatt nincsenek nagy munkanélküliségi problémák a térségben, sőt a munkahelyek gyakran munkaerő-hiánnyal is küzdenek, amely a bővülés lehetőségeit korlátozza.

A település jelenlegi gazdasági szerkezete összetett. A mikrovállalkozások túlsúlya jellemző, elsősorban a mezőgazdaságban. A földhasználatban az erdő művelési ág dominál, ezt a szántó művelési ág követi. A térségre leginkább a mezőgazdasági tevékenység jellemző, az ipari tevékenység kevésbé jelentős.

A főbb nemzetgazdasági ágazatok közül az ipari környezet a rendszerváltást követően átrendeződött, a korábbi gyárak átalakulásával több kisebb gépiparhoz köthető vállalkozás jött létre, melyek mára a képzett szakemberek hozzáértésére alapozva jelentős, a nemzetközi értékláncba is szállító vállalatokká váltak. Az ipar nem jelentős, ennek ellenére több ágazata jelen van a városban -élelmiszer, feldolgozó, fém, építő. Emellett egyre nagyobb teret nyer a terciér szektor, azon belül a logisztika és a kereskedelem. A városban vannak olyan meghatározó gazdasági szereplők, vállalkozások, amelyek hosszú ideje pozitívan járulnak hozzá a város megítéléséhez. Az önkormányzat iparterület fejlesztésével eredményes gazdaságfejlesztési időszakot tudhat maga mögött, sikeresen támogatta, illetve használta ki a gazdasági folyamatokat.

A turizmus az elkövetkezendő években is kiemelkedő gazdasági potenciállal bír: vizekben való gazdagsága miatt Vásárosnamény üdülőváros is. Az idegenforgalom legfőbb iránya a Tisza-parton elhelyezkedő üdülőövezet, illetve a belvárosban található Szilva Termál és Wellness Fürdő, mely a szezonális vízi élmények lehetőségét nyújtja. Megfelelő turisztikai attrakciók kialakításával és jó marketinggel a térség egyik ugródeszkája lehet. Nagy szerepet játszhatnak a helyi adottságokra épülő rendezvények és műemlékek.

Bár a közelmúltban felújításra került a Bereg-szíve Üdülőközpont, további fejlesztések megvalósítása indokolt a turizmus fejlesztése érdekében. A Tisza-parti funkciók átszervezése, családbarát fejlesztések

megvalósítása, térségi szabadidő komplexum létesítése, a jelenlegi infrastruktúra fejlesztése, a turizmust népszerűsítő városmarketing elengedhetetlen feladat.

Közösség, művelődés, kultúra

A városi kulturális intézmények hatékony működése a térség közösségi életére kihatással van, az egész járás lakosságának szolgáltatásokat biztosít. A Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ szerepe jelentős, pozícióját az utóbbi években történt összevonás csak megerősítette. Kapcsolatot tartanak a térség kulturális intézményeivel, civil szervezeteivel, illetve programokat szerveznek. Városunkban egész évben színes rendezvények, programok kerülnek lebonyolításra, ezáltal is színesítve az itt élők életét, növelve a városba látogató turisták számát. A Beregi Múzeum, mely a nemrég felújított Tomcsányi kastélyban kapott helyet, számtalan nagy érdeklődésre számot tartó kiállítást mutat be. Kuriózum a Hunor Vadászati Kiállítás, mely interaktív módon, hang-és képanyagok segítségével mutatja be négy kontinens vadásztrófeáit. Megvalósult az Eötvös-kúria épületének és környezetének teljes rekonstrukciója, visszaállítva az épület régi fényét, ezzel jelentősen növelve a város idegenforgalmi vonzerejét és gazdaságélénkítő tevékenységét. Az épületben közösségi terek és nonprofit szolgáltatóház is kialakításra került, ahol jövőbeni programok megrendezésével hozzájárulnak a városlakók életminőségének javításához. A jövőben tervezett a Vitkai Faluház felújítása is.

Humán infrastruktúra

A lakóhelyi életminőséget meghatározó egyik legfontosabb tényező a helyben elérhető közszolgáltatások, intézmények mennyisége és minősége. Az elégedett, lakóhelyüket szerető, erős identitással rendelkező lakosok jobban bevonhatók a fejlesztésekbe. Az alapvető közszolgáltatások fejlesztése Vásárosnaményban eddig is folyamatosan zajlott, a fejlesztések folytatása szükséges a lakossági igényeknek megfelelően. Az elmúlt időszakban is jelentős fejlődésen ment keresztül a város oktatási infrastruktúrája, ezért középtávon kiegészítő egyéb infrastrukturális fejlesztések megvalósításával az elérhető szolgáltatások körének szélesítése, illetve esetleges korszerűsítés a fő feladat.

Vásárosnaményban a köznevelést általános iskola (melynek 2 tagintézménye van), egy gimnázium, egy technikum és szakképző iskola végzi, ezzel is biztosítva a megfelelő munkaerő utánpótlást. Az óvodai intézményrendszert egy központi és két tagóvoda alkotja. A bölcsődei ellátást jelenleg két bölcsőde biztosítja, egy a vásárosnaményi városrészen, egy pedig a vitkai városrészen. A már meglévő bölcsődék mellett két új, egyházi fenntartásba kerülő családbarát bölcsődével is gazdagodik a város.

A bölcsődei ellátáson túl a gyermekvédelmi-ellátórendszer részeként a Család- és gyermekjóléti Szolgálat, a Család- és gyermekjóléti Központ, a Biztos Kezdet Gyerekház, valamint a gyermekek átmeneti ellátása működik a városban. A Család- és gyermekjóléti Szolgálat, a Család- és gyermekjóléti Központ a Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás (BEREGTÖT) szervezeti keretében működik, míg a gyermekek átmeneti ellátását az Önkormányzat – a Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezetével megkötött – feladat-ellátási szerződés útján biztosítja. A Tündérpázsit Biztos Kezdet Gyerekházat az Önkormányzat szakfeladatként működteti.

A szociális szolgáltatások biztosítása a Vásárosnaményi Humán Szolgáltató Központ feladatkörébe tartozik. Szociális alapszolgáltatások közül az étkeztetést, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, a tanyagondoki szolgáltatást, az idősek klubját, míg a szakosított ellátások közül az idősek otthonát és a hajléktalan személyek átmeneti ellátását biztosítja.

A civil és egyházi szervezetek további – igen széleskörű - szociális szolgáltatásokat biztosítanak, úgymint népkonyha, támogató szolgáltatások, alacsony küszöbű ellátások, pszichiátriai betegek nappali ellátása, szenvedélybetegek nappali ellátása, fogyatékkal élő személyek nappali ellátása, tanoda.

Az egészségügyi ellátást három felnőtt háziorvosi, két gyermekorvosi és három fogorvosi körzet, továbbá védőnői szolgálat segíti elő. A területi védőnői szolgálat működtetését – az egészségügyi alapellátásról szóló törvény alapján - 2023. július 1. napjától a Magyar Állam vette át. Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyében működő védőnői szolgálatok fenntartója ezen időponttól a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Oktatókórház lett.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Északi Pólusát 2013. április 1-jétől a fehérgyarmati, mátészalkai, vásárosnaményi kórházak, valamint a Nyírbátori Szakrendelő együtt alkotja.

Vásárosnaményban működő járóbeteg szakellátások: audiológia, belgyógyászat, belgyógyászati ambulancia, bőrgyógyászat, diabetológia, fizioterápia (nem szakorvosi), fül-orr-gégészet, gyermekgyógyászat, gyógytorna, kardiológia, logopédia, nőgyógyászat, ortopédia (gyermek), pszichiátria, pszichológia, reumatológia, sebészet, szemészet, traumatológia, tüdőgondozó, tüdőgyógyászat.

Fekvőbeteg ellátás: ápolási osztály (20 férőhellyel), belgyógyászati osztály (31 férőhellyel), krónikus osztály 30 férőhellyel, pathológia.

Diagnosztika: laboratórium, ultrahang, nőgyógyászati ultrahang, röntgen (radiológia).

A településen működő három gyógyszertár kiszolgálja a településen/ térségben élőket.

Az önkormányzat városműködtetése, gazdálkodása

Vásárosnamény Város Önkormányzatának hosszú távú célja a város hatékony működtetése. Ennek érdekében cél az önkormányzati közszolgáltatások színvonalas nyújtása, az önkormányzati vagyon folyamatos nyomon követése, hasznosítása, gyarapítása, valamint a költségvetés egyensúlyának biztosítása a kiadások és bevételek napra kész vezetésével, a hitelképesség megőrzésével, az eladósodás elkerülésével. Az önkormányzat gazdálkodása nagyban függ az államháztartástól, így a jogszabályok változása, az adórendszer átalakítása nagymértékben befolyásolja. Ezekre a kihívásokra a vásárosnaményi önkormányzatnak is készen kell állni. Bevételei főként közhatalmi bevételekből származnak, ezért fontos, hogy intézményei a lehető leghatékonyabban hasznosítsák szabad kapacitásaikat. A szabályozás szerint vagyoni típusú adók, kommunális jellegű adók és iparüzési adó beszedésére jogosult.

A város zöldfelületi rendszere

A város belterületén kertvárosias lakóterületek alkotják a zöldfelületek legnagyobb részét. A városrészek sajátosan elkülönülnek egymástól, ezeken a településrészeken a zöld felületek minősége és mennyisége is erősen eltérő. Parkok, terek csupán Vásárosnamény központjában, találhatóak, Gergelyugornya és Vitka városrészekén csak „teresedés” tapasztalható. A fásítás mértéke kielégítő, azonban fejlesztendő, átgondolt növényhasználat, egységes útburkolat elhelyezéssel.

Kiemelendő zöldfelületek, üde színfoltok a Tomcsányi kastély, az Eötvös Kúria és a Vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium előkertje, a Hunor Hotel és Étterem környezete, sokféle növénnyel, a Kraszna árterével, minőségi burkolattal, a zöldfelületi rendszer különleges elemeinek tekinthetők. A település szimbóluma a XX. század elején ültetett, 81 platánfából álló védett fasor, mely Vásárosnamény és Vitka között húzódik.

Egy jelenleg zajló fejlesztés keretein belül a zöldterületek aránya növekszik (Rákóczi park zöldfelületének megújítása, faültetés), mely ezáltal kedvező befolyással bír a lakosság egészségi állapotára (csökkenő levegő- és zajszennyezés) és a turizmusra. A város különös figyelmet fordít a parlagon lévő területek felszámolására, helyükbe erdősítés és extenzív mezőgazdasági területek lépnek.

Környezetvédelem

Levegőtisztaság mérés nincs Vásárosnamény területén, az utolsó ilyen jellegű mérés 2007-ben történt, azóta csak a nyíregyházi állomások adatai alapján következtethetünk a levegő minőségére. A légszennyezettség mértéke a városban működő ipari létesítmények ellenére is jónak mondható. Fűtési szezonban érzékelhető a légminőség romlása, nyári napokon pedig a közlekedési eredetű

légszennyezés dominál. Emiatt fontos az új elkerülő utak kialakítása - mely érezhetően csökkentené a városon átmenő forgalmat, légszennyezést és zajcsökkenést is eredményezve -, valamint a lakosság szemléletének formálása fűtési szokásaikat illetően.

Vizeink (felszíni és felszín alatti) védelme a négy folyó (Tisza, Kraszna, Szamos és Túr) ölelésében szintén kiemelt feladatunk. Folyóvizeink a szennyezés nagy részét az országhatáron túlról „hozzák”, azonban a víz minőségét nemcsak ez határozza meg. A felszíni vizek szennyezésének csökkentésére fontos teendő a szennyvíztisztító telepek teljeskörű fejlesztése.

A zöld felületek növelése, a levegőminőség javítása, az energiahatékonyság növelése, valamint a megújuló energiaforrások használata folyamatos. A szelektív hulladékgyűjtés szervezett. A lakosság és a gazdasági szereplők környezeti szemléletformálása a város elveinek egyik állandó eleme.

Táji adottságok

Vásárosnamény a beregi-síkságon helyezkedik el. A kistáj a magyar-ukrán országhatár és a Tisza között elhelyezkedő tökéletes síkság. Két jelentősebb kiemelkedése a Tarpai-hegy és a Kaszonyi-hegy. A kis szintkülönbségek ellenére is változatos a felszín, tájképi szépségekben gazdag. A táj az ország kontinentális jegyeit hordozó térségébe tartozik, ezen belül mérsékeltén hűvös-mérsékeltén száraz az éghajlata. Az évi középhőmérséklet 9 °C körül mozog. Csapadék ellátottsága mérsékeltén száraz, éves összege 550-680 mm között változik. A napfényellátottság évi 1800 óra körüli. Az uralkodó szélirány északi, északkeleti, az átlagos szélesség 3 m/s körül alakul. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga közel 34 °C, a minimumoké -18 és -19 °C közötti. A Tiszának a határtól Zsurkig terjedő 120 km-es szakasza a főfolyó, melyhez a Szipa-csatorna és a Csaronda vízgyűjtő csatlakozik. A kistáj területén van a Szamos és a Kraszna tiszai torkolata. Az árvizek ideje általában a kora nyár, a kisvizeké az ősz és a tél, emiatt a szakasz Vásárosnaményig időszakosan hajózható. A Tiszát ezen a szakaszon árvízgátak kísérik.

Épített örökség

Vásárosnamény műemlékei mellett épített értékét a kisvárosi nyitottsága, helyi karaktere, központjának közterületei és zöldfelületei adják. A település gazdag építészeti tradícióval rendelkezik, polgári középületek, egyházi épületek, bérházak tarkítják arculatát. A három városrész az épített örökségek tekintetében is sajátosságokat mutat, Vitka tipikus szatmári, Gergelyugornya beregi, míg Vásárosnamény magja szabolcsi és nyírségi jelleggel bír.

A városban az elmúlt években több összefüggő városfelújítási projekt valósult meg, melyek mindenekelőtt a városközpont fejlesztését célozták. Ezek együttesen emelték a település presztízsét, ugyanakkor az épületek megújítása, korszerűsítése terén még maradt tennivaló, melyek

végrehajtásában jövőbeli források bevonása szükséges. Az épített környezet mindig fontos indikátora a helyi társadalom életszínvonalának.

Vásárosnaménynak rendkívül fontos a helyi épített örökség védelme. Akadály, hogy a nagyszámú releváns (népi, polgári, karakteres) épületállományból csak kevés áll valamilyen szintű védelem alatt. A központi részen népi építészeti értékekkel rendelkező házakat sajnos már nem találunk, csak Gergelyugornyan és Vitkán, azonban gyakorlatilag mind korszerűsítés, mai XXI. századi funkciójának megtalálása előtt áll. A turizmus fejlesztésével a falusi vendéglátás lehet a modernizáció kulcsa. A környezeti örökség emlékeinek feltárása, építészeti karakterének megőrzése, továbbfejlesztése rendkívüli fontosságú, s az ezzel előálló érték a turisztikai vonzerők közé is bekapcsolható.

Közlekedés

A „Bereg szíve” -ként is aposztrofált település közlekedési szempontból is központi szerepet tölt be. A városon keresztülhaladó 41. sz. főútra merőlegesen található az M3 autópálya. Fontos kiemelni, hogy a város jobb megközelíthetőségét, illetve a forgalom jobb levezetését szolgáló közútfejlesztési programok tovább javíthatják Vásárosnamény közlekedéshálózati pozícióit. A következő években jelentős fejlesztések hatására elkészül az M34-es autótút, mely az M3-as autópályához Kisvarsány térségében fog csatlakozni. A 36 kilométer hosszú autótút Vásárosnaményt és Záhonyt köti majd össze kétszer két sávon. Záhonytól további 6 kilométeren épül meg az autótút a magyar-ukrán határig. A Vásárosnamény és Beregdaróc közötti, 23 kilométeres szakasszal az M3-as autópálya eléri az országhatárt. Az ukrán határig nyúló szakaszon egy új Tisza-híd, négy külön szintű csomópont és két pihenőhely is létesül. Az M3-as az egy újonnan létesülő határátkelőhellyel fog csatlakozni Ukrajnához, amely akadálymentes gyorsforgalmi úti kapcsolatot biztosít. Ezekkel a jövőben tervezett úthálózati fejlesztésekkel csak tovább javul a közlekedési hálózat, mely mind alapot biztosít a régiós gazdasági fejlődésnek és kapcsolható projekteknek, valamint a jelenlegi magas közlekedésbiztonsági- és környezetszennyezési kockázatok csökkennek. Ezen felül az alábbi célok fogalmazhatók meg az M3 gyorsforgalmi út kiépítése kapcsán:

- eljutási idők csökkentése;
- jobb utazáskényelmi feltételek biztosítása;
- magasabb szolgáltatási szint biztosítása;
- természet megőrzése;
- megyei jogú városok gyorsforgalmi elérésének biztosítása.

A tervezett nyomvonal keresztülhalad országos ökológiai hálózati elemekkel érintett területeken is, érintve mag, folyosó és puffer területeket egyaránt. A puffer terület megszűnése nem okozza a

kapcsolatok elvesztését, magterületek és egyéb folyosók természeti értékeinek és biológiai sokféleségének elvesztését.

Kedvezőek a tömegközlekedés feltételei, bár az autóbuszos közlekedés jellemzőbb. A vasúthálózat műszaki állapota kielégítő. A Tisza folyó Vásárosnaményig hajózható, további cél a Felső-Tisza hajózhatóvá tétele. Vásárosnamény kerékpáros-barát településként igazán kedvező feltételeket biztosít mind a hivatásforgalmú, mind a turisztikai célú kerékpározásnak. Kerékpárút szakaszok építése az elmúlt időszakban (Vásárosnamény-Gergelyiugornya) és a jövőben is folyamatos, Vásárosnamény-Ilk és Vásárosnamény-Vitka - Nagydobos településeket összekötő kerékpárutak megépítésével.

Közművek

A település infrastrukturális ellátottsága átlagosnak mondható. A vezetékes ivóvíz ellátottság szinte teljes körű. A felszíni vizek védelme érdekében a csatornázottság különösen fontos szerepet kap. Ennek köszönhetően a közműolló folyamatosan záródik. A térség többi településéhez hasonlóan a csapadékvíz elvezetés terén jelentkeznek a legkomolyabb problémák. A fogyasztói szokások megváltozásával azonban a jelenlegi rendszerek terhelhetősége valószínűleg erősen korlátozódni fog. A kapacitásbővítés alternatív energiaforrások bevonásával is elérhető, erre vonatkozóan már fogalmazódtak meg fejlesztési elképzelések. A város IKT-ellátottsága számában nincs jelentős eltérés a Vásárosnaményhoz hasonló települések átlagától, a mobilszolgáltatók előretörése miatt fejlesztési igény nem jelentkezik. A várost magas szintű közüzemi szolgáltatások jellemzik, hozzájárulva a lakosság elégedettségéhez, a gazdasági szereplők kiszámítható működéséhez és a környezeti állapot javításához.

1.2. Városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

A mai város négy kisebb önálló településrészből (Vásárosnamény, Vitka, Gergelyi és Ugornya), valamint két tanyából szerveződött. Vásárosnamény 1979-ben kapott városi rangot. Jelenleg az alábbi városrészek azonosíthatóak:

- Vásárosnamény
- Gergelyiugornya
- Vitka

2. sz. ábra: Vásárosnamény városrészei

Forrás: VÁSÁROSNAMÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

E városrészek elemzése a 2011-es népszámlálás városrészi adatai alapján történt, rámutatva az adott területen meglévő legfontosabb társadalmi és gazdasági jellemzőkre, tendenciákra, a funkcióellátottságra, bemutatva azon területeket, ahol a városrész városon belüli pozíciója, helyzete, ellátottsága erősséget vagy gyengéséget jelez.

2011-ben a teljes lakónépesség 8471 fő volt Vásárosnaményban. A lakosok 65 %-a Vásárosnaményban, harmaduk pedig Gergelyugornyán és Vitka városrészekén él.

3. sz. ábra: Vásárosnamény lakónépessége

Vásárosnamény - városrész adatok, lakónépesség száma 2011. évi népszámlálás szerint

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

A népesség kor szerinti megoszlása a városrészek között nem mutat számottevő különbséget. A leginkább előregedett településrész Vitka és Perényi tanya. Lakónépességen belül a legnagyobb arányt a 15-59 év közöttiek képviselik (arányuk 60% körüli), 20 % feletti mindhárom városrészen a 60 éven felüliek aránya, míg a 0-14 év közötti korosztály 15%.

Mindezekkel összefüggésben Vitkában és Perényi tanyán a legrosszabbak az iskolai végzettségi adatok, mind alacsony, mind felsőfokú végzettségűek arányát tekintve. Gergelyugornyán a városi átlaghoz hasonló értékekkel találkozunk. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma Vásárosnaményban magasabb, mint az egyéb városrészekben.

A foglalkoztatási adatokat megvizsgálva is csak kisebb eltéréseket tapasztaltunk a városrészek között, a Perényi tanya itt is rosszabb arányt képvisel a városrészekhez képest.

4. sz. ábra: Városrészek szociális és foglalkoztatottsági mutatói

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

A lakásállomány szempontjából a vásárosnaményi városrészben a legkedvezőbb a helyzet, a gergelyugornyai és vitkai ezt közelíti.

A városrészeket funkcionális értelemben áttekintve természetesen a belváros funkciógazdagsága, szerepeinek sokrétűsége kívánkozik az első helyre. Megállapítható, hogy a városrészek településtörténeti okokból kifolyólag funkcionálisan is heterogének:

- vegyes gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató területek
- turisztikai, rekreációs és közösségi funkció az egyes városrészek adottságainak megfelelően koncentrált.

A belváros egyértelműen köz- és humán szolgáltatási centrum, de még zöldfelületi ellátottságban is az egyik legkedvezőbb városrésznek számít. Gergelyugornya esetében relatív sok, de nem jellegadó funkcióról beszélhetünk, Vitkában és Perényi tanyán leginkább a lakófunkció kiemelendő.

1. sz. táblázat: Városrészek funkció

	Lakó	Centrum	Közigazgatási	Közösségi	Humán szolgáltatási	Zöld felületi	Közlekedési	Turisztikai	Ipari, logisztikai, kereskedelmi
Vásárosnamény									
Gergelyugornya									
Vitka és Perényi tanya									

Jelmagyarázat:

	erős, a városrészt alapvetően meghatározó funkció
	egyéb jellemző funkció
	nem jellemző, vagy hiányzó funkció

Saját szerkesztés

2. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia céljainak meghatározásakor figyelembe kell venni az Európai Unió stratégiai céljait, fejlesztési irányait, a nemzeti szintű stratégiákat, és a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye stratégiai dokumentumaiban foglaltakat egyaránt. A tervek szerint a város fejlődésében az Európai Unió támogatások kiemelt szerepet játszanak a jövőben is, ezért a városi célrendszer illeszkedik a magasabb rendű célkitűzésekhez.

Jellegüket tekintve az ITS középtávú városi céljai két típusba sorolhatók:

1. Tematikus célok: *A tematikus jelleggel megfogalmazott, de nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó érvényességű célok a város egészére vonatkoznak.*

2. Területi célok: *A területi célok a település egy vagy több, konkrét, egyenként folytonos vonallal körülhatárolható területén realizálódnak. Ilyenek lehetnek a város egy vagy több városrészére érvényes, vagy a város területén megtalálható főbb, a fejlesztési elképzelések során kiemelt figyelemben részesülő terület-típusokra (pl. lakótelepek, barnamezős területek, ipartelepítés területei) érvényes célok.*

A célok kialakításánál is fontos figyelembe venni, hogy az ITS nem kizárólag a települési önkormányzat, hanem a város egészének tervezési alapidokumentuma, tartalmazza tehát azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért a városi önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős (pl: állami, magán, nonprofit szereplők valósítják majd meg).

2.1. Jövőkép

A komplex fejlesztések megvalósulása kapcsán a település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre, valamint a térségi szerepkörére vonatkozóan az alábbiak szerint került megfogalmazásra:

Vásárosnamény intenzíven fejlődő, versenyképes gazdaságot teremtő, természeti értékeket megőrző térségi centrum, fenntartható, vonzó város, mely kellemes lakóhelyet, ösztönző gazdasági környezetet teremt a Bereg szívében.

A helyzetértékelés fő következtetései és a jövőkép alapján meghatározható a város fejlesztésének célrendszere, a következő időszakra vonatkozó átfogó céljai. A célrendszer kialakításakor az alábbi fő tényezőket vettük figyelembe:

- a megalapozó vizsgálatban feltárt problémák, adottságok és lehetőségek;
- a város által betöltött és betölteni kívánt funkciók;

- a lakosság, a vállalkozások és a turisták általános és speciális szükségletei, elvárásai a városi funkciókkal szemben;
- a fenntartható fejlődés elősegítése.

A város jövőképeinek legfőbb pillérei az átfogó célok, melyek a következők:

Versenyképes és innovatív gazdasági fejlődés elősegítése, befektetés ösztönzés mind a helyi, mind a külső tőke vonatkozásában

A gazdaságfejlesztést célzó átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerő-piaci kérdéseket és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat is integrálja. A város gazdaságának fejlődése a fenntarthatóság elvét követve, a természeti és épített értékek megőrzése és fejlesztése mellett valósul meg. A fejlesztések révén megtörténik a város diverzifikálása, a helyi vállalkozók nagy foglalkoztatóként lesznek jelen. Erősödik a turisztikai szegmens.

Turisztikai célpont jelleg erősítése

A földrajzi adottságoknak köszönhetően a turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása. A város erősségeit kihasználva jövedelemtermelő, minőségi turisztikai fejlesztések megvalósítása. Elő kell segíteni a turizmus társadalmi-, gazdasági és környezeti fenntarthatóságát, amely a zöld és digitális átállás gyors és széleskörű megvalósításával biztosítható.

Zöld és fenntartható város kialakítása (Zöld és kék infrastruktúra fejlesztése, a táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése digitális (okos) technológiák elterjedésének elősegítése)

A cél magába foglalja a természet és a környezet harmóniájának elősegítését, a környezeti állapot megóvását. Azt a fejlesztési irányt jelöli ki, amely a gazdasági és társadalmi fejlesztések közben is figyelmet fordít a környezetvédelmi szempontokra. A kihívásokra reagálva szükséges a fenntarthatósági szempontok előtérbe helyezése, környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból.

Szolgáltató központi funkció erősítése

A város központi szerepéhez kapcsolódóan, fontos alapfeltétel a megfelelő színvonalú közszolgáltatások elérhetősége. A központi szerep megerősítése a fenntartható fejlődés melletti elkötelezettséget is jelenti, színvonalas szolgáltatások kialakításával, megélhetés minőségének javításával.

A lakosság helyben maradásának ösztönzése

Helyben maradást segítő eszközök alkalmazása. A biztos megélhetésnek köszönhetően a családok és fiatalok számára vonzóvá és élhetővé válik a város, nyitott és befogadó helyi közösség alakul ki. Helyi életlehetőségek megteremtése, a városban maradás ösztönzése.

Az öt átfogó cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, műszaki kihívásokra adott válaszait, és pozicionálja. A kitűzött célok eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

2.2 Stratégiai fejlesztési célok meghatározása

A város elérni kívánt stratégiai céljai egyrészt a városi szintű tematikus célokat, másrészt a városrészi szintű, területi célokat foglalják magukba:

2.2.1. Városi szintű tematikus célok

A városi szintű, 2030-ig szóló középtávú célok ágazati bontásban kerülnek megfogalmazásra:

T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében

T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése

T3. A város központi funkcióinak megerősítése

T4. A lakosság megtartására, támogatására irányuló intézkedések

T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozása

T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében

Vásárosnamény gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, illetve a jövedelemtermelés javítása érdekében szükséges, hogy rövidtávon a helyi vállalkozások munkahelymegtartó képessége, hosszú távon versenyképessége javuljon. Vásárosnamény a szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételeinek szabályairól szóló 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet alapján szabad vállalkozási zónává kijelölt település, ami elsősorban foglalkoztatás-bővítésre irányuló többletforrásokat jelenthet a város és az itt működő vállalkozások számára. Ez lehetőséget nyújt a foglalkoztatási szint növelésére, a lakosság gazdasági aktivitásának emelésére, valamint a megfelelő életminőség kialakítására.

A város gazdasági potenciáljának növelése a felzárkózás szempontjából is kiemelkedően fontos. Ennek érdekében javítani kell az új betelepülő vállalkozások fogadásának feltételeit – elsősorban új ipari-logisztikai területek kijelölésével, esetleges vásárlásával, elő-közművesítésével, barnamezős, zöld- és kék infrastruktúra fejlesztésekkel, „okos” megoldások széles körű alkalmazásával. Mindezeket intenzív önkormányzati befektetés ösztönzési tevékenységgel kell kiegészíteni.

A város egyik kitörési pontja a logisztika lehet, mivel a tovább építendő M3 autópálya és a tervezett M34 autótút (Záhony – Vásárosnaményt összekötő gyorsforgalmi út) csomópontjában helyezkedik el. Közlekedési elérhetősége Ukrajna és Románia felé is kedvező. A tervezett M3 autópálya folytatás a 41. sz. főúti csomópontból indul északi irányba, majd a tervezési szakasz végén Záhony térségében csatlakozik a 4. sz. főúthoz. A jövőben tervezett Beregszászsal történő együttműködés megeremtheti az ún. Beregi határ menti agglomerálódó térség alapjait.

Vásárosnamény népességmegtartó és népességvonzó képessége gazdasági bázisának fejlesztésén és megerősítésén alapul, ezért a város kiemelt stratégiai célja az egyedi adottságokra építő versenyképes helyi gazdaság fejlesztése. Ennek több dimenziója van, melynek egymáshoz illeszkedő, szinergikus fejlesztése a cél. A helyi gazdaság erősítése érdekében szükséges a helyi vállalkozások támogatása mentorálással, digitális készségfejlesztéssel, a fiatalok vállalkozóvá válásának ösztönzésével. A városban történő letelepedést ösztönző és magas életminőséget támogató munkahelyteremtés a gazdasági diverzifikációt szolgálja. Vásárosnamény gazdaságában jelentős szerepet játszanak a helyi kis- és középvállalkozók.

Az ipart meghatározó cégek a faipar és bútorgyártás, valamint a zöldség- és gyümölcsfeldolgozás területén tevékenykednek. Cél a további hazai és külföldi működő tőke bevonása, egyeztetések folytatása a nagyobb foglalkoztatókkal, együttműködés kialakítása. Az önkormányzatnak – korlátozott lehetőségei mellett – biztosítani kell számukra a megfelelő vállalkozói környezetet, többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanácsadással. Ez csak az önkormányzat, az illetékes intézmények és munkaerő-piac szereplőinek szoros együttműködésével valósítható meg.

A munkaerőképzés támogatása eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerő-piaci potenciál jöhet létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos problémáinak hatékonyabb kezelését.

A helyi gazdaság fejlesztése érdekében az alábbi részfeladatok megvalósítása szükséges:

- Befektetési portfólió összeállítása, népszerűsítése;
- A helyi kis- és középvállalkozások támogatása;
- Szakképzett munkaerő képzése, majd az őket foglalkoztató és nagy hozzáadott értékű termékeket előállító vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása;
- Innovatív és környezetbarát technológiák alkalmazásának előmozdítása;
- Koordináció a gazdaságfejlesztési / munkahelyteremtő folyamatokban.

T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése

A vizekben való gazdagsága miatt Vásárosnamény üdülőváros is. Az idegenforgalom legfőbb iránya a Tisza-parton elhelyezkedő üdülőövezet, illetve a belvárosi részben megépített Szilva Termál és Wellnessfürdő, amely a szezonális vízi élmények lehetőségét nyújtja.

A turisztikai és rekreációs piaci jelenlét megerősítéséhez szükséges a város idegenforgalmi vonzerejének növelése, a kiszolgáló infrastruktúra és szolgáltatások (szállás- és vendéglátóhelyek) összehangolt fejlesztése, a turisztikai marketing kommunikáció intenzív és differenciált megvalósítása, valamint egymásra épülő, térségi szintű turisztikai programcsomagok létrehozása.

A város idegenforgalmának két pillére a vízi és a kulturális turizmus. Az elmúlt időszakban a turisztikai vendégforgalom a megvalósult fejlesztések (Tomcsányi-kastély – Beregi Múzeum, Szilva Termál- és Wellnessfürdő, Tiszai szabad strand) ellenére a vártnál kedvezőtlenebbül alakult: a vendégéjszakák száma csökkent. A jelenlegi tendenciák pozitív irányba történő mozdítása érdekében elengedhetetlen a turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, ezért több előremutató beavatkozás szükséges. Tervezett a már jelentős felújításokon átesett „Bereg-szíve” Üdülőközpont, valamint a Szilva Termál és Wellnessfürdő további fejlesztése, összhangban az egész Tisza-part funkciójának átstrukturálásával (komfortos, családbarát, 21. századi).

A sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása érdekében a helyi lakosok és turisták számára tervezett szabadidőpark, sportkomplexum olyan térségi sportcentrum, melynek turizmusélénkítő hatása mellett gazdaságfejlesztési hatása is érvényesül. A fejlesztések hatására a Vásárosnaményba érkező vendégek és az általuk eltöltött vendég éjszakák száma újra növekedésnek indulhat. A tervezett beruházás szakaszokra bontva, több forrásból valósul meg. Ahhoz, hogy a turisztikai attrakciók multiplikátor hatása a város egész területén és a környező településeken is megnyilvánuljon, elengedhetetlen komplex turisztikai csomagok összeállítása a vendégek számára – figyelembe véve az egyes célcsoportok eltérő szükségleteit.

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése Vásárosnaményban nemcsak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy kínálatot teremtsenek a turisták számára, valamint erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitás tudatát.

A kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlesztése olyan terület, ahol célszerű tovább folytatni a már megkezdett tevékenységeket, mint például szálláshelyek számának bővítése, a zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztés kihasználása, komplex turisztikai tájékoztató rendszer működtetése, ökoturizmus fejlesztése.

A Kormány 2017-ben határozatban döntött a magyarországi nyaralóhajózás alapjainak és hátterének megteremtéséről, valamint a nyaralóhajózási program 2020-ra tervezett megindításáról a Tisza 402-686 fkm közötti szakaszán (Kisköre-Vásárosnamény között). Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területén belül a Tisza folyónak egy jelentős hosszúságú, Tiszadobtól Vásárosnaményig tartó szakasza esik a nyaralóhajózási program területi hatálya alá. A megyei területrendezési terv térségi szerkezeti terve, a Felső-Tisza menti komplex tájgazdálkodási és turisztikai övezetének javaslata és tervezett előírásai elősegítik a vízhez kötődő turisztikai infrastruktúra fejlesztését. Emiatt (is) szükséges az

idegenforgalom, vendéglátás, kulturális és egészségügyi szolgáltatások, egyéb infrastruktúra tekintetében jelenleg már rendelkezésre álló adottságok, továbbá a fejlesztési szükségletek azonosítása.

T3. A város központi funkcióinak megerősítése

Vásárosnamény a beregi térség gazdasági, közszolgáltatási, egészségügyi, oktatási és szociális centruma. Központi szerepköre az intézmények és a szolgáltatások fejlesztésével tovább erősítendő a lakossági igények minél teljesebb és színvonalasabb kielégítése érdekében. Ehhez elengedhetetlen a lakosság, a helyi civil és egyházi szereplők bevonása a döntéshozatalba.

A Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal, Vásárosnamény Város Önkormányzata a Vásárosnaményi Járási Hivatallal karöltve folyamatosan törekszik a szolgáltatás szemléletű ügyfélbarát közigazgatás kialakítására.

Vásárosnamény járásközponti városként szervezi humán ellátó infrastruktúráját és fejleszti azt a minél magasabb színvonalú szolgáltatások érdekében. Ehhez kapcsolódik a humán közszolgáltatást nyújtó intézmények külső-belső felújítása, energetikai korszerűsítése, eszközbeszerzések, akadálymentesítés megvalósítása. Fontos célként jelentkezik az önkormányzat által nyújtott közszolgáltatások fejlesztése, az ügyintézési idő- és terhek csökkentése.

Vásárosnaménynak a következő évekre szólóan egyik legfontosabb célja a közoktatás értékeinek továbbfejlesztése, az érték közvetítés szerepének erősítése, a színvonalas alapfokú és középfokú oktatás épület és tárgyi feltételeinek folyamatos javítása, az érettségit adó középfokú oktatási formában résztvevők létszámának növelése, az elhelyezkedéshez szükséges szakmák megszerzésének biztosítása. Kiemelt cél, hogy a hiányszakmákkal rendelkező fiatalok visszatérjenek Vásárosnaményba és térségébe. A városvezetés minden rendelkezésére álló eszközzel igyekszik a Vásárosnaményi Kórház helyzetének stabilizálásához hozzájárulni, bár közvetlen döntési kompetenciája nincs az intézménnyel kapcsolatban. Vásárosnamény város művelődési intézményeinek hatékony működése a jövőben a térség társadalmi, gazdasági életére is kihatással bír, hiszen a város lakosságán kívül az egész beregi térség lakosságának szolgáltatásokat nyújt. A kultúra közvetítésében szerepet játszó intézményeknél törekedni szükséges arra, hogy a térség egészére hatással legyenek.

T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések

Vásárosnamény Város Önkormányzata a 2014-2020-as Európai Uniós ciklusban számos jelentős beavatkozást hajtott végre. A városvezetés minden lehetőséget igyekszik megragadni annak érdekében, hogy a települést a 2021-2027-es Európai Uniós ciklusban továbbra is fejlődés pályáján tarthassa. A kedvezőtlen társadalmi folyamatok ellensúlyozása, a helyi humán infrastruktúra minőségének biztosítása, a helyi gazdaság további erősítése érdekében jelentős beruházások,

fejlesztések valósultak meg. Ezen fejlesztésekre alapozva a városvezetés további beavatkozások megvalósítását tervezi.

A város egyik átfogó célja a város népességmegtartó és bővítő képességének erősítése, amelynek érdekében a városban és térségében élők életminőségének javítása kiemelt stratégiai célként jelentkezik. A város jelentős, jól működő és széleskörű szolgáltatásokat biztosító humán infrastruktúrával rendelkezik, fontos célja ezek színvonalának fenntartása, növelése, a város és térségének lakossága igényeinek minél magasabb szintű kiszolgálása.

Az alap- és középfokú oktatási intézményhálózat a térség városaihoz viszonyítva elismert. Az elmúlt 10 évben alap és középfokú oktatási intézmény esetében történtek jelentősebb beruházások, az óvodai nevelési intézmények fejlesztése a jövőben valósul meg.

A lakosságmegtartás és bővítés érdekében elengedhetetlenek az infrastrukturális fejlesztések, minőségi lakóterületfejlesztés, új lakhatási célú beruházások, bérleti rendszerű fejlesztések.

Fontos célja a városnak, hogy a középiskolákban végzők számára Vásárosnaményban és a térségben megvalósuló életpálya modellt kínáljon, a középiskolai évek során perspektívát és vállalkozóvá válási képességek oktatását biztosítsa. Fontos feladat a középiskolákkal történő együttműködés, a képzési struktúra munkaerőpiac elvárásaihoz igazítása és folyamatos adaptálása, felnőttképzési lehetőségekkel történő kibővítése.

A városi infrastruktúra fejlesztésének részét képezi az önkormányzati törzsvagyont képző ingatlanok fejlesztése, az intézményhálózat felújítása, bővítése, energetikai korszerűsítése, az út- és járda hálózat fejlesztése, további parkolók kialakítása, a közterek, parkok, játszóterek kialakítása, továbbfejlesztése, a város közbiztonságának javítása, kerékpárút fejlesztése, bővítése, körforgalom építése.

Az élhető és vonzó város természetes velejárója a helyi közösségek összetartása és együttműködése. A város már eddig is sok eredményt ért el ezen a területen, ennek további erősítése, a szellemi és művészeti értékekre alapozott attrakciók és programok kialakításának elősegítése, a helyi közösségek erősítése jelenik meg célként.

Fontos a már hagyományokkal rendelkező rendezvények megőrzése, a sport és egyéb szabadidős létesítmények műszaki és infrastrukturális fejlesztése, szolgáltatások kínálatának bővítése a célcsoport elvárásainak való minél jobb megfelelés érdekében. Mindezen fejlesztések hozzájárulnak Vásárosnamény lakosságán túl a járás lakosai identitásának erősítéséhez is.

Vásárosnamény - az utóbbi 10 évben történt lakóterületfejlesztés ellenére - lakosságának száma csökkenő tendenciát mutat. A 2014-2020. közötti programozási ciklusban is több olyan projekt zajlott, amely a fiatalok helyben maradását, illetve a városba történő visszatérését támogatta („Gólyafészek-Vásárosnamény fiataljainak helyben maradásáért” című projekt). Annak érdekében, hogy a tendencia megforduljon és a város lakosság száma növekedésnek induljon a következő 10 évben, szükséges célként kijelölni a további, minőségi lakóterület fejlesztést. Fontos feladat a jelenlegi

lakóingatlan állomány tulajdonosok általi korszerűsítése, az igénybe vehető lakossági pályázatok kihasználása, melyben az Önkormányzat tájékoztatást nyújt.

T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával

A hazai városok az elmúlt években egyre inkább bekapcsolódtak a klímavédelembe, s ez a jövőben sem lehet másként. A városban az épített és természeti környezet magas színvonalú biztosítása, megvédése egyre inkább hangsúlyt kell, hogy kapjon. Az innovatív környezet és a magas hozzáadott értéket generáló projektek által megteremtett gazdaságfejlesztési hatás egy élhető és fenntartható környezetet biztosít. A város elkötelezte magát az életminőség javítása, a technológiaváltás, a versenyképesség, az együttműködési képesség mellett. Továbbra is célunk a környezettudatos fejlesztések végrehajtása, az erőforrásokkal megfontoltan gazdálkodó város kialakítása és a klímavédelmet is szolgáló innovatív megoldások bevezetése.

A tipikusan ipari és logisztikai tevékenységeket a város szélére koncentráló ipari területekre kívánjuk terelni annak érdekében, hogy hosszabb távon a város funkcionális, tájképi és kihasználtsági egyenetlenségei kisimulhassanak. Okos város, zöld város ma már nem létezik ezen szempontok érvényesítése nélkül.

A város fejlődését és jövőjét szolgáló infrastrukturális fejlesztések megvalósítását fenntartható módon kell kialakítani. A vonzó európai város fejlődésének záloga rugalmas reagáló képessége, mely a külső folyamatokra való reagáló képességével tud fejlődni. Vásárosnamény fenntarthatóságának és élhetőségének egyik kulcsa a fenntartható közlekedésfejlesztés, a városi és térségi mobilitás fejlesztése, a városközpontot elkerülő közlekedési útvonal kialakítása és a belső városrész forgalomtól való tehermentesítése. Cél a klímaváltozásra és a városi rekreációs igényekre egyaránt reagáló összefüggő zöldfelületi rendszer kialakítása, a gépkocsik számára megfelelő parkolási lehetőségek kialakítása, a Tisza, a Kraszna, a Szamos és a Túr jelenlétére épített kék infrastruktúra fejlesztése, továbbá megfelelni a zöld és digitális átállás kihívásainak.

A városba bevezető 41. sz főút és a városon áthaladó több mellékút környezetszennyező, épületekre állagromboló hatással bíró jelenléte és a forgalom városi élhetőséget korlátozó ténye szükségessé teszi a várost elkerülő útvonal kialakítását.

A gyorsforgalmi út megépítése Vásárosnamény hosszú távú fejlődési lehetőségének egyik előfeltétele, mely finanszírozási forrásának biztosítása megoldandó feladatként jelentkezik. Fontos a térségi közösségi közlekedés és az úthálózat fejlesztése. A belterületi úthálózat fejlesztés mellett a külterületi utak fejlesztése is a következő időszak feladata. A szilárd útburkolatok kialakítása egyúttal a szálló por csökkentésével a környezeti fenntarthatóságot is szolgálja.

A zöldfelületi rendszerben mind mennyiségi, mind minőségi fejlesztési feladatok jelentkeznek, mind az önkormányzati tulajdont illetően, mind a lakossági tulajdonú zöldfelületek vonatkozásában. Az Önkormányzat feladata, hogy a városi zöldterületek nagyságát növelje, figyelembe vegye a klímaalkalmazkodás feltételeit, és olyan növényállománnyal telepítse be a területeket, melyek a karbonkibocsátás megkötésére fokozottan alkalmasak. A Tisza, a Kraszna és Szamos adta lehetőségek különleges adottságai a városnak, a folyók bevonása a városi életbe, az aktív kikapcsolódási lehetőségekbe fontos mind az ott élők, mind az odalátogatók szempontjából. Feladatként jelentkezik a folyók mentén a sétányok, kerékpárutak fejlesztése, a zöld és kék infrastruktúra egymáshoz kapcsolása, szinergiáik erősítése.

Épített és természeti környezetének, élhető város jellegének erősítése csak a klímaalkalmazkodás és a digitális technológiák városi életminőséget szolgáló bevezetésével biztosítható. Vásárosnamény ennek érdekében felméri karbonlábnyomát és kibocsátási értékeit folyamatosan figyelemmel kíséri. Megvizsgálja, hogy a megújuló energiák milyen formában vonhatóak be a város energiaellátásába, valamint a fosszilis anyagok milyen időtávban és milyen új technológiák bekapcsolásával vonhatóak ki fokozatosan. Vonatkozik ez mind a gázellátásra, mind a helyi keletkezésű hulladékok égetésének megszüntetésére. A város fontos feladata a közintézmények energetikai korszerűsítése, a közvilágítás megújuló energia alpra történő helyezése. A zöld átállás jelentős hatást gyakorol az életminőségre, a fogyasztási szokások átalakulására, a rövid ellátási láncok alkalmazására, az ott élők egészségének megőrzésére. A zöld átállás szervesen kapcsolódik a digitális szolgáltatás fejlesztéséhez, melynek katalizátor szerepe az önkormányzat feladata. Fontos, hogy a lakosság és a városban működő vállalkozások és szolgáltatók igényeire épülve fokozatosan alakuljanak ki a digitálisan elérhető szolgáltatások, melyek befogadására, és a digitális készségek fejlesztésével alkalmazásukra a célcsoport felkészül az elkövetkező években. A digitális infrastruktúra és szolgáltatásfejlesztés kulcsa a fiatalok Vásárosnaményba vonzásának és letelepedésének is.

2.2.2. Városrészi szintű területi célok

A városrész-specifikus fejlesztési célok szerves részét képezik az integrált akcióterületi fejlesztéseknek. Ennek megfelelően olyan kérdésekre is választ adnak, mint a településrész funkcionális fejlesztési iránya, a területhasználat jellege, a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődése. Ezek mentén válik megvalósíthatóvá a város kiegyensúlyozott gazdasági, társadalmi és területi előrehaladása. A városrészi célok a következők:

- 1. Vásárosnamény: Korszerű (köz)szolgáltatások biztosítása és minőségi, vonzó városkép kialakítása**
- 2. Gergelyugornya: A szolgáltatási kínálat bővítése és a turisztikai vonzerő megerősítése**
- 3. Vítka: Kereskedelmi és gazdasági területek kialakításával a tőkevonzó és munkahelyteremtő képesség javítása**

4. Perényi-tanya: A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek javítása és a lakókörnyezet fejlesztése.

Vásárosnamény: Korszerű (köz)szolgáltatások biztosítása és minőségi, vonzó városkép kialakítása

Vásárosnamény, mint városrész, a város központi szerepét betöltő területe. Fejlesztésének fókuszában több olyan funkció korszerűsítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatók.

- külső és belső elérhetőség javítása,
- közsolgáltatások és közfeladatok ellátásához szükséges infrastruktúra megújítása,
- épített és természeti környezet megújítása,
- a klímaváltozás ellensúlyozása,
- közszerzőltatási, egészségügyi, kereskedelmi, kulturális és turisztikai területek funkcionális erősítése.

Célkitűzés a belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével, korszerűsítésével és racionalizálásával egy olyan egységes arculatú városmag megteremtése, ahol a városrész sajátos szerkezetének megőrzésével biztosítottá válik a modern kisvárosi életforma, továbbá egyes szolgáltatások gyors és egyszerű elérhetősége.

Eredményeként prognosztizálható a lakosság életminőségének, a város népesség megtartó képességének, turisztikai vonzerejének és gazdasági potenciáljának javulása.

Gergelyugornya: A szolgáltatási kínálat bővítése és a turisztikai vonzerő megerősítése

Gergelyugornya városrészen az üdülőövezeti jelleg dominál. Magas minőségű környezettel rendelkezik, nemcsak a turisták, hanem a helyiek rekreációs igényeit is kiszolgálja. A város kiemelt turisztikai területe, amely elsődleges vonzerejét a tiszai szabad strandnak köszönheti, de egyre jelentősebb szerepet játszanak a helyi adottságokra épülő rendezvények is. Az üdülőövezet esetében hangsúlyos cél a városrész átfogó fejlesztése annak érdekében, hogy a városrész vendégforgalmi mutatói javuljanak. Ehhez elengedhetetlen a turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, valamint a megfelelő minőségű és kapacitású szállás- és vendéglátóhelyek megléte. A fentiek értelmében az idegenforgalmi attrakciók és fogadási feltételek átfogó, mennyiségi és minőségi javítása szükséges. A turisztikai kínálat bővítésével, az idegenforgalmi szolgáltatások folyamatos fejlesztésével, valamint intenzív együttműködéssel elérhető, hogy az egyre nagyobb számban érkező vendégek hosszabb időt töltsenek Gergelyugornyán. A turizmus megerősítéséhez nemcsak a turisták, hanem a befektetni szándékozó vállalkozások is hozzájárulhatnak.

Vitka: Kereskedelmi és gazdasági területek kialakításával a tőkevonzó és munkahelyteremtő képesség javítása

Vitka városrész jelenleg elsősorban lakó funkciót tölt be, az ehhez szükséges infrastrukturális és szolgáltatási feltételek rendelkezésre állnak. A 41. számú főút (illetve a tervezett elkerülő szakasz) mentén kijelölhetők olyan területek, melyek a lakott területektől megfelelő távolságra helyezkednek el és gazdasági-kereskedelmi-logisztikai céllal hasznosíthatók. Ezek az új, bevont területek nagymértékben javíthatják nemcsak a városrész, hanem egész Vásárosnamény tőkevonzó és munkahelyteremtő képességét. A városrészben élők között a legmagasabb a gazdaságilag nem aktív népesség aránya és ennek javítása érdekében kiemelt figyelmet érdemel a városrészben a szakképzett munkaerőt foglalkoztató vállalatok letelepedésének támogatása.

Perényi-tanya: A lakófunkciók megtartása és további fejlesztése

A Perényi-tanya Vásárosnamény külterületi városrésze. A fejlesztések irányát a lakófunkciók megtartása és további fejlesztése jelenti oly módon, hogy a kedvező feltételek a városi lakosság növekedését legyenek képesek előidézni. A város egyik átfogó célja a népességmegtartása és az ott lakók számának növelése, amelynek érdekében a városban és térségében élők életminőségének javítása kiemelt stratégiai célként jelentkezik.

A tanyákon élők lakáskörülményei, foglalkoztatási helyzetük meglehetősen kedvezőtlen. A kitűzött cél elérése új funkció kialakítását nem igényli, hanem a meglévő, természetesen kialakult funkció további erősítését célozza. A kedvező lakókörnyezet megteremtése és a lakosság felzárkóztatása érdekében fontos az érintett terület közüzemi fejlesztése, a városközpont rugalmas elérhetőségének biztosítása.

2.3. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A város középtávú tematikus céljai a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetők el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

3. sz. táblázat: A tematikus és területi célok közötti összefüggések

	Vásárosnamény városrész	Gergelyiugornya városrész	Vitka és Perényi tanya városrész
Munkahelyteremtés (Tematikus cél_1)			
Turizmusfejlesztés (Tematikus cél_2)			

Központi funkciók erősítése <i>(Tematikus cél_3)</i>			
Lakosságmegtartás <i>(Tematikus cél_4)</i>			
Átfogó fejlesztések (kék- és zöld infrastruktúra, „okos” megoldások) <i>(Tematikus cél_5)</i>			

Jelmagyarázat:

	<i>erős kapcsolat</i>
	<i>közepes kapcsolat</i>
	<i>nincs kapcsolat</i>

Saját szerkesztés

3. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

A projektek rendszerének bemutatása

Ez a fejezet mutatja be a Vásárosnamény jövőképéhez illeszkedő fejlesztéseket, projekteket, melyek megvalósítása hozzájárul a városfejlesztési célok eléréséhez. Az ITS, mint stratégiai dokumentum tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások listáját, amelyek a célok eléréséhez szükségesek. Operatív jellege nem jelenti ugyanakkor azt, hogy annak részletekbe menően vagy akár, hogy teljeskörűen kellene tartalmaznia a kitűzött céljai elérése érdekében megvalósítandó projekteket. Fontos szem előtt tartani, hogy a megvalósítás fázisában reális lehetőség legyen konkrét projektek megvalósítására, valamint az előkészítettség különböző fázisaiban lévő projekt elképzelések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a stratégia céljainak elérését. A célok elérése érdekében megvalósítandó projektek az alábbi típusokba sorolhatóak be:

KULCSPROJEKTEK (K)

Olyan tervezett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely középtávú városi cél elérésének. Ezért, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem, vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. A kulcsprojekt nem feltétlenül integrált projekt, célszerű azonban, ha a kulcsprojekthez további projektek kapcsolódnak.

HÁLÓZATOS PORJEKT (H)

Több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van.

AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK (A)

Egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallal körül határolt akcióterületen. Az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.

EGYÉB PROJEKTEK (E)

A fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések, amelyek egy adott városrész vagy a város egésze számára lényegesek.

A projekt típusok között lehetségesek átfonódások, melyek pozitív hatásokat eredményezhetnek. A meghatározott stratégia megvalósítását célzó beavatkozások közvetlenül hozzájárulnak a város gazdaságfejlesztési célkitűzéseéhez, jelentős munkahelymegtartó-, illetve munkahelyteremtő hatásuk van.

3.1. Akcióterületi projektek bemutatása

3.1.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklásával

Azon beavatkozások, melyek egy földrajzilag jól körülhatárolható területen helyezkednek el, fejlesztésüket célszerű területileg integráltan végrehajtani. Az így kijelölt akcióterületek a településfejlesztés funkcionális magjaiként szolgálnak. Az akcióterületi megközelítés fontos eszköze a források koncentrált felhasználásának, és lényeges alapját képezi a magánszféra fejlesztésekre való bevonásának is. A városrészi lehatárolás alapját a településrészekre vonatkozó szerkezeti terv szerinti besorolás, a területek sajátos eltérései, ebből eredő eltérő fejlesztési szükségletei és lehetőségei határozzák meg. A településrészi lehatároláson alapuló területi célok beazonosítását követően, a projektervek lokalizációja során Vásárosnamény azonosított városrészeit a külterületi részekkel együtt kezelve jelöljük ki az akcióterületeket, mely szerint a város 5 akcióterületi egységre bontható:

1. **Vásárosnamény Város Centrum Akcióterület**
2. **Turisztikai és Szolgáltató Központ Akcióterület**
3. **Gergelyugornya Üdülőterület Akcióterület**
4. **Vitka Kereskedelmi-Gazdasági Akcióterület**

5. sz. ábra: Vásárosnamény akcióterületei

A lehatárolás során a következő alapelveket tekintettük mérvadónak:

- az akcióterületek kiterjedése ne legyen túlzó. Azok az utcák kerültek lefedésre, ahol a fejleszteni kívánt intézmények, közterületek, beruházások valósulnak meg;
- az akcióterületek minél homogénebbek, térbelileg koncentráltak;
- funkcionális szempontból egy egységet alkotnak. Ezáltal funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínálnak;
- magántőke mobilizálásával a kijelölt akcióterület hiánypótló hatást keltsen;
- a „funkcióbővítő” jellegű fejlesztések teljesítsék azokat a feltételeket, amelyeket a korábbi hasonló pályázati konstrukciók előírtak, akár a szociális mutatók, akár az ellátandó funkciók tekintetében.

Vásárosnamény Városrész Centrum akcióterület

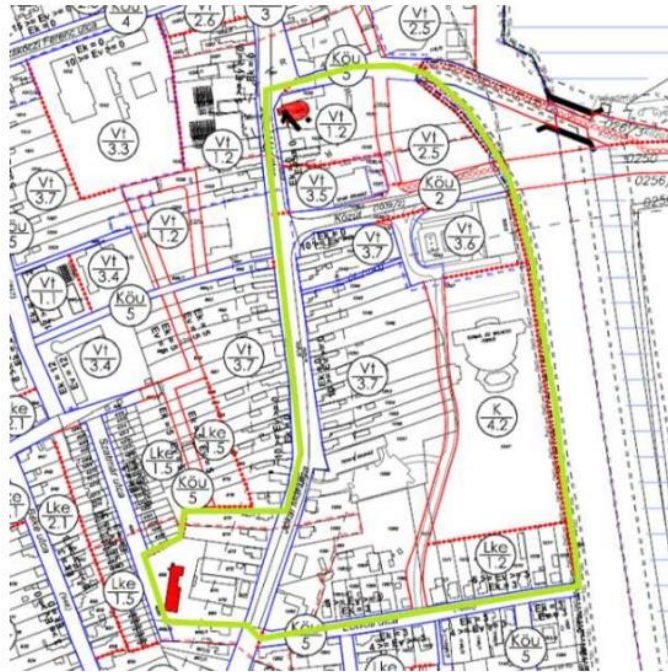

6. sz. ábra: Vásárosnamény Városrész Centrum akcióterület

Az akcióterület nemcsak a városrész, hanem az egész város központi funkciójú területe. Itt találhatóak a települést és a járást kiszolgáló legfontosabb közszolgáltatások és közfunkciók, valamint a városközpontban koncentrálnak a kereskedelmi, gazdasági, pénzügyi és egyéb szolgáltató funkciók is. Szerkezetét és arculatát tekintve ez Vásárosnamény leginkább városias része. Mindezek indokolják az akcióterület lehatárolását, hiszen számos olyan, a város egészének fejlődését szolgáló fejlesztési elképzelés azonosítható, amelyeket – a pozitív hatások elérése érdekében – integráltan célszerű megvalósítani. Az akcióterületen – Terület- és Településfejlesztési Operatív

Program Plusz (TOP Plusz) program érintett prioritásához illeszkedve – a funkciók korszerűsítése, ezáltal népességmegtartás-, növekedés és gazdaságélénkítés tekinthető átfogó célnak. A belvárosi területek megújításával és korszerűsítésével egységes arculatú városmag jön létre, mellyel biztosítjuk a lakosság életminőségének, a város népesség megtartó képességének és gazdasági potenciáljának javulását.

Turisztikai és Szolgáltató Központ Akcióterület

7. sz. ábra: Turisztikai és Szolgáltató Központ akcióterület

Az akcióterület bár színvonalas környezettel rendelkezik, ennek ellenére az elmúlt időszakban kedvezőtlen vendégforgalmi tendenciák jellemezték. Ezért a meglévő turisztikai attrakciók vonzerejének emelése, új idegenforgalmi attrakciók létrehozása, valamint kiegészítő szolgáltatások számának növelése elengedhetetlen. Az akcióterület esetében hangsúlyos cél egy átfogó fejlesztés megvalósítása annak érdekében, hogy a turizmus a város gazdaságának egyik alap pillérévé váljon. A Szilva Termál- és Wellnessfürdőre építve további fejlesztések megvalósítása szükséges (részben a magántőke bevonásával). A beruházások által a nagyobb számban érkező vendégek hosszabb időt töltenek a városban, egyúttal nagymértékben csökken az idegenforgalom szezonálisága. Az akcióterületen a vonzó üzleti környezetet biztosító beruházások vonatkozásában cél a zöldfelületek és a hozzájuk kapcsolódó önkormányzati tulajdonban lévő leromlott állapotú ingatlanok megújítása.

Gergelyugornya Üdülőterület Akcióterület

Gergelyugornya üdülőterülete jelenti a város fő turisztikai célterületét, elsődlegesen a tiszai szabad strandnak köszönhetően. A városrész és ezzel együtt a város turisztikai vonzereje azonban az elmúlt években nagymértékben csökkent, ami megmutatkozik a vendégforgalmi tendenciákban is. Annak érdekében, hogy Gergelyugornya ismét a térség egyik fő turisztikai desztinációjává váljon, szükséges a terület integrált fejlesztése, ami akcióterületi alapon valósítható meg a legeredményesebben:

- a létrejött „lapátos pihenő” a vízi és kerékpáros turizmus szempontjából kiemelkedő jelentőséggel szolgál. A tiszai evezős túrák kombinálása a turizmus más ágaival (víziturizmus, gasztroturizmus, kulturális turizmus) a Felső-Tiszán tovább fejlesztendő;
- kerékpáros turizmus népszerűsítését segítő kerékpáros utak, kerékpáros infrastruktúra (bázishelyek, információs adatbázisok és kiadványok, ivóvíz vételi lehetőségek, pihenők, szervizek, kölcsönzők), sétányok kialakítása szükséges.
- az utóbbi években jelentős felújításon átesett „Bereg-szíve” Üdülőközpont további fejlesztése javasolt, összhangban az egész Tisza-part funkciójának átstrukturálásával.

8. sz. ábra: Gergelyugornya Üdülőterület Akcióterület

Vitka Kereskedelmi-Gazdasági Akcióterület

A 41. sz. főút tervezett elkerülő szakaszának kiépítésével létrejön a település külső szolgáltatói övezete. Az akcióterület klasszikus befogadója lehet a nagyobb méretű gazdasági-kereskedelmi

beruházásoknak, aminek előfeltétele a terület komplex előkészítése és fejlesztése. Mindez integrált megközelítést igényel, ami szükségessé teszi egy önálló akcióterület lehatárolását.

A települést északi és nyugati irányban övező gazdasági zóna igyekszik funkciójában hűen kiszolgálni az ide települni kívánó gazdasági társaságokat. Az elmúlt években az önkormányzat jelentős üzleti infrastruktúra fejlesztést valósított meg a helyi gazdasági feltételek javítása, az elérhetőség és a vállalkozások betelepülése érdekében. Az akcióterületi projekteknek az alábbi tevékenységekre szükséges irányulniuk:

- a tipikus ipari tevékenységeknek a város szélén kell koncentrálniuk a belső városrész környezeti terhelése érdekében;
- külterületi útfejlesztések

9. sz. ábra: Vitka Kereskedelmi-Gazdasági akcióterület

3.1.2. Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló bemutatása

▪ **Vásárosnamény Városrész Centrum Akcióterület**

Vásárosnamény központjában az elmúlt években számos fejlesztés történt, azonban nem kínáltak komplex megoldást a funkcionalitás, az épített környezet, a közlekedés és a zöldfelületek növelésének szempontjából. Az akcióterület fejlesztésének fókuszában központiságából adódóan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, ezentúl a járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak. A belvárosi területek korszerűsítésével egy olyan belvárosi mag terület jön létre, mely egységes arculattal rendelkezik, modern kisvárosi életformát biztosít a városban élőknek, ugyanakkor megőrzi sajátos vonásait. Közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai szempontból funkcióját megerősíti.

A cél a népesség megtartása és a helyi gazdaságfejlesztés, a következő eszközök segítségével:

- közintézmények infrastrukturális korszerűsítése a magasabb minőségű szolgáltatások érdekében (a nem önkormányzati fenntartású intézmények esetében is, pl. kórház);
- utak, járdák, közterek, játszóterek, zöldterületek felújítása a szolgáltatások jobb elérhetősége és a közösségi funkció erősítése érdekében;
- közlekedési fejlesztések;
- privát szféra beruházásai a közsféra fejlesztései nyomán - szállás-, vendéglátóhelyek, üzletek kialakítása, fejlesztése;
- egyéb kiegészítő soft tevékenységek

▪ **Turisztikai és Szolgáltató Központ Akcióterület**

Az akcióterületi fejlesztések közvetlen célja egy turisztikai és szolgáltató központ létrehozása, melyhez kapcsolódóan további szolgáltatásfejlesztési beruházások generálása. A turisztikai akcióterületen is cél a gazdaság élénkítés és népességmegtartás. Ezért az akcióterületen az alábbi tevékenységek megvalósítása indokolt:

- Tomcsányi kastély bővítése
- a vonzó üzleti környezetet biztosító beruházások vonatkozásában szükséges a leromlott állapotú önkormányzati tulajdonban lévő épületek, infrastruktúraelemek korszerűsítése, felújítása;
- a szabadidő minőségi eltöltését és rekreációt szolgáló akcióterület kialakítása, multifunkciós városi sportkomplexum megépítésével;
- zöldfelület növelése, meglévő növényállomány rekonstrukciója
- Kraszna sétány kialakítása II., kiszolgáló útfejlesztések, utcanyitás, közművesítés;
- idegenforgalmi attrakciókat kiszolgáló utak felújítása;

- a Szilva Termál- és Wellnessfürdő komplex továbbfejlesztése;
- magánberuházások fejlesztései - minőségi szálláshelyfejlesztés a meglévő gyógyvízre és uszodastrand infrastruktúrára, illetve ezek továbbfejlesztésére építve;
- a fejlesztéseket kiegészítő soft tevékenységek.

Az utóbbi évek intenzív városmarketing tevékenységének folytatása továbbra is cél, mely nagyban hozzájárul a fejlesztések eredményeinek fenntartásához. A megvalósult tevékenységek eredményként a térség vonzereje erősödik, a turisztikai attrakciók köre gyarapszik.

▪ **Gergelyugornya Üdülőterület Akcióterület**

A főként rekreációs és „nyaralóövezeti” funkcióval rendelkező terület fejlesztési irányait a víziturizmus határozza meg. A jövőben megvalósításra váró fejlesztéseknek az üdülő funkciók kiszolgálására, valamint infrastruktúra fejlesztésére kell irányulniuk a tradicionális turisztikai szolgáltatások melletti modern megjelenéssel. A tiszai parti beruházás kapcsán egy komplex, innovációban gazdag, 21. századi turisztikai attrakció jön létre. A tervezett tevékenységek az alábbiak:

- tiszai szabad strand fejlesztés (szabadtéri színpad, mobil lelátók, strandfoci pálya, felfújható mobil vízi játék, mederkezelés és partrendezés);
- parkoló kialakítása és ártéri üdülőterületi utak felújítása;
- utcanyitás és közművesítés;
- a privát szféra beruházásai (szállás- és vendéglátóhelyek kialakítása, meglévők fejlesztése) kapcsán a közsféra fejlesztések;
- az akcióterület elérhetőségét fejlesztő beruházások – kerékpárút fejlesztés.

▪ **Vitka Kereskedelmi-Gazdasági Akcióterület**

Elsősorban a közlekedést hatékonyabbá tevő fejlesztések megvalósítását tervezi az önkormányzat, mely által az akcióterület helyzete befektetési szempontból felértékelődik. A kedvező elhelyezkedésű terület, amely mind az M3 autópályához, mind a tervezett elkerülő és összekötő utakhoz közel helyezkedik el, kiválóan alkalmas kereskedelmi, logisztikai létesítmények betelepülésére. Ennek érdekében nélkülözhetetlen az infrastrukturális háttér megteremtése:

- 41. sz. főút és a 4107. sz. út, valamint az akcióterületet összekötő bevezető úthoz kapcsolódó körforgalmi csomópont megépítése;
- utcanyitás, közművesítés (3,2 km hosszú települési közút kiépítése teljes közműhálózattal);
- a fejlesztések által lehetőség kínálkozik új lakóterület kijelölésére is a településrendezési tervvel összhangban.

3.2. Kulcsprojektek bemutatása

Stratégiai kulcsprojektként a következő projekteket azonosította a város:

- **Gazdasági potenciál kiaknázása (helyi gazdaságfejlesztés):**
 - iparterület bővítés (esetleges vásárlással, elő-közművesítéssel, infrastruktúra fejlesztésekkel, smart megoldások széleskörű alkalmazásával, intenzív önkormányzati befektetés ösztönzési tevékenységgel);
 - vállalkozásfejlesztés;
 - vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása;
- **Turizmus átfogó fejlesztése:**
 - attrakció-, kiszolgáló infrastruktúra- és szálláshely kínálatának összehangolt fejlesztése (intenzív marketinggel, komplex turisztikai programcsomagok létrehozásával);
 - „Bereg szíve” Üdülőközpont-, Szilva Termál- és Wellness Fürdő-, 21. századi Tisza-part fejlesztése, Máthé kúria felújítása, multifunkciós sportkomplexum létesítése, Atlantika Vízividámpark felújítása;
 - zöld- és kék infrastruktúra fejlesztés
- **Városi környezet fejlesztése:**
 - színvonalas oktatás feltételeinek javítása;
- **Fiatal, képzett lakosság megtartása és városba vonzása:**
 - népességmegtartó- és bővítő képesség erősítése
- **Fenntarthatóságot szolgáló kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések:**
 - levegőminőség javítását célzó beavatkozások;
 - zöldfelületek növelése;
 - környezetvédelmi szemléletformálás, tudatosítás
 - kerékpáros közlekedés további fejlesztése

A tervezett kulcsprojektek indikatív forrásigényét és ütemezését a fejezet végén található összefoglaló táblázat tartalmazza.

3.3. Hálózatos projektek bemutatása

Vásárosnamény Város 2023-2030 között tervezett fejlesztései között számos olyan beavatkozás szerepel, amelyek több, hasonló jellegű, egymáshoz kapcsolódó projektelemből állnak és megvalósításuk a város több területén is tervezett. A hálózatos projektek egy része kapcsolódik a kulcsprojektekhez, illetve az akcióterületi projektek részét képezik. Ezek az átfedések csak mélyítik a szinergiát a tervezett fejlesztések között. A következő hálózatos projekteket határoztuk meg:

- **Infrastrukturális beruházások:**

VÁSÁROSNAMENY VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA | Felülvizsgálat, 2023.

- szennyvízhálózat korszerűsítés;
 - intézmények energetikai modernizálása, energiahatékonyság növelése
 - óvodai nevelési intézmények fejlesztése;
 - alap-és középfokú oktatási intézmények épületének és tárgyi feltételeinek javítása (parkosítás, tetőszerkezet csere, II. Rákóczi Ferenc Gimnázium felújítása, Lónyay Menyhért Baptista Szakközép- és Szakképző Iskola felújítása, Babus Jolán Középiskolai Kollégium felújítása);
 - önkormányzati intézményhálózat felújítása, közösségi épületek fejlesztése;
 - térfigyelő rendszerek telepítése, közbiztonság javítása;
 - minőségi lakóterület fejlesztés, lakhatási célú beruházások;
 - sport és szabadidős létesítmények műszaki fejlesztése;
 - Tisza, Szamos, Kraszna és Túr folyókra alapozott kék infrastruktúra fejlesztések;
- **Közlekedés fejlődését előmozdító beruházások:**
 - fenntartható városi közlekedés – és mobilitás fejlesztés (kerékpáros közlekedési feltételek továbbfejlesztése, hiányzó kerékpárút szakaszok kiépítése:
 - Vásárosnamény-Ilk és Vitka-Nagydobos szakaszokon;
 - útfejlesztések, járdahálózat és közlekedési csomópontok fejlesztése: körforgalom és a várost elkerülő utak építése;
 - városrészek közúti kapcsolatának fejlesztése, balesetveszélyes közlekedéscsomópontok fejlesztése, közlekedésbiztonság javítása;
 - parkolási feltételek fejlesztése: parkolók kialakítása
 - **Zöldterület fejlesztések:**
 - rekreációs területek - közterek, játszóterek, parkok - kialakítása;
 - fásítás, virágosítás minden városrészben

A tervezett hálózatos projektek indikatív forrásigényét és ütemezését a fejezet végén található összefoglaló táblázat tartalmazza.

3.4. Egyéb projektek

- városi sportcsarnok felújítása;
- labdarúgópálya és rekortán borítású futópálya fejlesztés;
- Játékország és Hétszínvirág Óvoda bővítése;
- idősek otthona bővítése;
- iskolaorvosi rendelő felújítása;
- központ konyha korszerűsítése;
- ravatalozó felújítása;

- 32 lakásos bérlakás fűtésének korszerűsítése;
- szociális bérlakás vásárlás;
- foglalkoztatási programok;
- különböző szociális szakellátások és alapszolgáltatások fejlesztése
- társadalmi kohézió erősítése, a már hagyományokkal rendelkező rendezvények megőrzése.

3.5. A stratégiai célok és a fejlesztések összefüggései

Az egyes projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolatát az alábbi táblázat szemlélteti (amennyiben egy projektcsomag több célhoz is kapcsolódik, abban az esetben minden érintett célnál megjelenítettük):

4. sz. táblázat: A célok és a projektek kapcsolata

VÁROSI SZINTŰ TEMATIKUS CÉLOK	KULCSPROJEKTEK	HÁLÓZATOS PROJEKTEK	AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK	EGYÉB PROJEKTEK
T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében	<p>Iparterület bővítése</p> <ul style="list-style-type: none"> - vásárlás, elő-közművesítés, - infrastruktúra fejlesztések, -smart megoldások széleskörű alkalmazása, -intenzív önkormányzati befektetés ösztönzési tevékenység <p>Vállalkozásfejlesztés</p> <p>Vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása</p>	<p>Közlekedési fejlesztések</p> <ul style="list-style-type: none"> -útfejlesztések, járdahálózat és közlekedési csomópontok fejlesztése -körforgalom és a város elkerülő utak építése -városrészek közötti kapcsolatának fejlesztése, balesetveszélyes közlekedési csomópontok fejlesztése, közlekedésbiztonság javítása -parkolók kialakítása 	<p><i>Népesség megtartás és gazdaságélénkítés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -teljeskörű centrumfejlesztés - turisztikai szolgáltató központ beruházásai -Vitka kereskedelmi-logisztikai és gazdaságfejlesztése -Gergelyugornya komplex idegenforgalmi fejlesztése 	<p>Foglalkoztatási programok megvalósítása</p>
T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése	<p>Turisztika attrakciók, kiszolgáló infrastruktúra- és szálláshely kínálatának összehangolt fejlesztése</p>	<p>Utcanyitás: idegenforgalmi attrakciókat kiszolgáló utak felújítása</p> <p>Közművesítés</p>	<p>A településképet rontó, leromlott állapotú területek, épületek, infrastruktúraelemekfelújítása</p>	<p>A már hagyományokkal rendelkező rendezvények megőrzése</p>

	<p>Komplex turisztikai programcsomagok létrehozása</p> <p>Atlantika Vízividámpark felújítása</p> <p>Tomcsányi kastély bővítése</p> <p>„Bereg szíve” Üdülőközpont-, Szilva Termál- és Wellness Fürdő-,</p> <p>21. századi Tisza-part továbbfejlesztése,</p> <p>Máthé kúria felújítása,</p> <p>Multifunkciós sportkomplexum létesítése</p>	<p>Sport és szabadidős létesítmények műszaki fejlesztése</p> <p>Tisza, Szamos és Kraszna folyókra alapozott kék infrastruktúra fejlesztések</p>	<p>Rekreációt szolgáló terület kialakítása,</p> <p>Multifunkciós városi sportkomplexum megépítése</p> <p>Zöldfelületek növelése, meglévő növényállomány rekonstrukciója</p> <p>Parkok, közterek, játszóterek kialakítása</p> <p>Kraszna sétány kialakítása II., Szilva Termál- és Wellnessfürdő komplex továbbfejlesztése;</p> <p>Minőségi szálláshelyfejlesztés a meglévő gyógyvízre és uszodastrand infrastruktúrára alapozva</p> <p>Tiszai szabad strand fejlesztés</p> <p>Parkoló kialakítása és üdülőterületi utak felújítása</p>	
--	--	---	--	--

			Az akcióterület elérhetőségét fejlesztő beruházások – kerékpárút fejlesztés.	
T3. A város központi funkcióinak megerősítése	Színvonalas oktatás feltételeinek javítása	<p>Utak, járdák, közterek, játszóterek, zöldterületek felújítása</p> <p>Oktatási intézmények épületének és tárgyi feltételeinek javítása</p> <ul style="list-style-type: none"> -parkosítás, -tetőszerkezet csere, -II. Rákóczi Ferenc Gimnázium felújítása, -Lónyay Menyhért Baptista Szakközép- és Szakképző Iskola felújítása, -Babus Jolán Középiskolai Kollégium felújítása <p>Önkormányzati intézményhálózat felújítása, közösségi épületek fejlesztése</p> <p>Szennyvízhálózat korszerűsítése</p>	<p>Közintézmények infrastrukturális korszerűsítése a magasabb minőségű szolgáltatások érdekében</p>	Városi sportcsarnok felújítása

		Közbiztonság javítása és térfigyelő rendszerek telepítése		
T4. A lakosság megtartására, támogatására irányuló intézkedések	Népességmegtartó- és bővítő képesség erősítése	<p>Óvodai nevelési intézmények fejlesztése</p> <p>Minőségi lakóterület fejlesztése, lakhatási célú beruházások</p> <p>Rekreációs területek - közterek, játszóterek, parkok - kialakítása</p>		<p>Labdarúgópálya és rekortán borítású futópálya fejlesztés</p> <p>Játékország és Hétszínvirág Óvoda bővítése</p> <p>Idősek otthona bővítése</p> <p>Iskolaorvosi rendelő felújítása Orvosi rendelő kialakítása az 5. sz. praxixban.</p> <p>Központ konyha korszerűsítése</p> <p>Ravatalozó felújítása</p> <p>32 lakásos bérlakások fűtésének korszerűsítése</p> <p>Szociális bérlakás vásárlás</p> <p>Szociális szakellátások és alapszolgáltatások fejlesztése</p> <p>Társadalmi kohézió erősítése</p>
T5.A fenntarthatóságot elősegítő átfogó	Levegőminőség javítását célzó beavatkozások -zöldfelületek növelése	Intézmények energetikai modernizálása, energiahatékonyság növelése		

fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozása	-környezetvédelmi szemléletformálás, -kerékpáros közlekedés további fejlesztése	Fenntartható városi közlekedés - és mobilitás fejlesztés Fásítás, virágosítás minden városrészben		
---	---	--	--	--

Saját szerkesztés

3.6. A tervezett fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve, ütemezése

3.6.1. A fejlesztések vázlatos pénzügyi terve

2023-2030 között a városfejlesztési tevékenységek finanszírozása elsősorban az európai uniós ágazati és területi operatív programokból, költségvetési támogatásokból, illetve (a kisebb, főként soft jellegű projektek esetében) saját forrás bevonásával valósulhatnak meg. Vásárosnamény Város Önkormányzata az egyes fejlesztésekhez szükséges önerőt biztosítani tudja.

A fentiek figyelembevételével a Stratégia megvalósításának pénzügyi hátterét az alábbi fő források biztosíthatják az elkövetkező években:

- **Saját források**
- **Állami források**, melyek a különböző EU-s támogatások hazai társfinanszírozásaként jelennek meg.
- **Európai uniós források**

A 2021-2027-es Európai Unió programozási periódusban elérhető támogatási források az alábbi operatív programokon (OP) keresztül állnak rendelkezésre Magyarország számára:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (**GINOP Plusz**),
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (**KEHOP Plusz**),
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (**IKOP Plusz**),
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (**EFOP Plusz**),
- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (**DIMOP Plusz**),
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (**MAHOP Plusz**),
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (**TOP Plusz**).

A területileg decentralizált fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához a TOP Plusz biztosít keretet. A fejlesztések körét a megyék tervezik meg, eszerint a források megoszlását Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Integrált Területi Programja szabja meg, aktuálisan az alábbiak szerint: az elkülönített forrásfelhasználási mód kapcsolódik az összes fejlesztési területhez és a kiemelt kedvezményezettekhez.

5.sz.táblázat: Forrásfelhasználási módok Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében

Forrásfelhasználási mód	Forrás (Mrd Ft)	Megoszlás (%)
Szatmár-Beregi fejlesztési térség	26,678	17,61

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programja 2021-2027

A kijelölt térségeken belüli forrásallokáció leghatékonyabb felhasználása érdekében Vásárosnamény előnyben részesül, járásközpontként nem csak saját lakosságának, hanem a környező településeken élőknek is sokrétű szolgáltatást nyújt, ezért szükséges, hogy térszervező funkciója tovább erősödjön. Turisztikai térségbe tartozó településként idegenforgalmi, kulturális, közösséget építő és elérhetőséget javító fejlesztések indokoltak.

A TOP PLUSZ keretében tervezett intézkedéseket a következő táblázat foglalja össze:

6.sz.táblázat: A TOP PLUSZ tervezett intézkedései

Prioritás	Felhívás
VERSENYKÉPES MEGYE	
1.1. Helyi gazdaságfejlesztés	1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés
	1.1.2. 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése
	1.1.3. Helyi és térségi turizmusfejlesztés
1.2. Településfejlesztés, települési szolgáltatások	1.2.1. Élhető települések
	1.2.2. Szociális célú városrehabilitáció
	1.2.3. Belterületi utak fejlesztése
1.3. Fenntartható városfejlesztés	1.3. Fenntartható városfejlesztés (1.3.1. és 1.3.2)
KLÍMABARÁT MEGYE	
2.1. Klímabarát megye	2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek
	2.1.2. fenntartható városfejlesztés (energetika)
GONDOSKODÓ MEGYE	
3.1. Megyei és térségi fejlesztések	3.1.1. Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések
	3.1.2. Szociális célú városrehabilitáció
	3.1.3. Helyi humán fejlesztés
3.3. Helyi és térségi közszolgáltatások	3.3.1. Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése
	3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése

3.3.3. Fenntartható városfejlesztés (bölcsőde, óvoda, köznevelés, egészségügyi alap- és szakrendelés, szociális alapszolgáltatás)

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Előzetes Integrált Területi Programja 2021-2027

A TOP Plusz források mellett az ágazati OP-k fejlesztési forrásaiban is részesülhetnek a városok. Továbbá egyéb EU-s és nemzetközi támogatással, illetve magánereős források bevonásával is megvalósíthatók a fejlesztéseket.

Vásárosnamény további nemzetközi támogatással megvalósuló programjai/ fejlesztései közé következő programok biztosítanak forrást:

- **Határon átnyúló együttműködési programok:**
Magyarország-Románia, Magyarország-Szlovákia,
Magyarország-Szlovákia -Románia -Ukrajna
- **Transznacionális programok** (pl. Interreg Central Europe, Duna Transznacionális Program, Interreg Europe)
- **Közvetlen brüsszeli kiírású programok** (pl. Horizon 2020)

Az ITS keretében megvalósítani tervezett projektek forrásigénye hozzávetőlegesen 35,4 milliárd Ft.

3.6.2. A tervezett fejlesztések ütemezése

A tervezett fejlesztések megvalósítása a 2023 és 2030 közötti időszakban kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések prioritása, egymásra épülése, az önkormányzat forrásainak várható rendelkezésre állása, illetve a projektek előkészítettségének állapota alapján került kialakításra.

A tervezett beavatkozások között több fejlesztés ütemezése éveket is felölel, például a város különböző területein megvalósítandó, hasonló jellegű fejlesztéseket tartalmazó hálózatos projektek, valamint a komplex (infrastrukturális és soft típusú fejlesztést is magukban foglaló) projektek. A megvalósítandó fejlesztések indikatív ütemezését a 6. számú összefoglaló táblázat tartalmazza.

7. sz. táblázat: A tervezett projektek indikatív forrásigénye és ütemezése

FEJLESZTÉS MEGNEVEZÉSE	KAPCSOLÓDÓ ITS TEMATIKUS CÉL	TERVEZETT ÜTEMEZÉS	INDIKATÍV KÖLTSÉGVETÉS (millió forint)	LEHETSÉGES FORRÁS
Iparterület bővítés	T1	2027	1800	TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés GINOP PLUSZ 2.1.3 Tudományos és Innovációs Park létrehozását és fejlesztését célzó projektek megvalósítása
Vállalkozásfejlesztés	T1	2027	500	GINOP PLUSZ 1.1.1 Célzott vállalkozásfejlesztési szolgáltatások biztosítása mikro,kis- és középvállalkozások számára
Vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása	T1	2030	500	TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés GINOP PLUSZ 3.1.1 A munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése
Fenntartható városi mobilitás - útfejlesztés, járdahálózat, csomópontok kialakítása, körforgalom, elkerülő utak építése, közlekedésbiztonság fejlesztése, idegenforgalmi attrakciókat kiszolgáló utak fejlesztése, parkolók kialakítása	T1, T2, T3, T5	2025	500	TOP PLUSZ 1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése TOP PLUSZ 1.2.3 Belterületi utak fejlesztése

Teljeskörű centrumfejlesztés	T1, T2	2025	1 000	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Turisztikai szolgáltató központ fejlesztése a gazdaság élénkítés és népességmegtartás érdekében	T1	2025	2 000	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Vitka akcióterület kereskedelmi-logisztikai és gazdaságfejlesztése	T1	2030	1 500	GINOP PLUSZ 1.1.1 Célzott vállalkozásfejlesztési szolgáltatások biztosítása mikro-, kis-és középvállalkozások számára TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés
Gergelyugornya komplex idegenforgalmi fejlesztése	T1, T2	2030	400	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Turisztikai attrakciók, kiszolgáló infrastruktúra- és szálláshely kínálat összehangolt fejlesztése	T1, T2	2027	300	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Komplex turisztikai programcsomagok létrehozása	T1, T2	2027	80	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Bereg szíve Üdülőközpont továbbfejlesztése	T2	2027	300	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Szilva Termál – és Wellness Fürdő továbbfejlesztése	T2	2027	800	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés GINOP PLUSZ 6.1.1 Országos és nemzetközi jelentőségű gyógyfürdők és környezetük komplex fejlesztésére vonatkozó előkészítési célú felhívás

Tomcsányi kastély bővítése	T2	2030	900	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Atlantika Vízvidámpark felújítása	T2	2026	2 000	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Tiszai szabadstrand továbbfejlesztése	T2	2030	300	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Máthé kúria felújítása	T2	2027	600	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Multifunkciós sportkomplexum létesítése	T2, T4	2027	2 000	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Közművesítés	T1, T2, T3	2030	4 000	TOP PLUSZ 1.2.1. Élhető települések
Sport és szabadidős létesítmények műszaki fejlesztése	T2	2030	1 000	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Tisza, Szamos és Kraszna folyókra épített kék infrastruktúra fejlesztések	T2	2030	1 000	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések KEHOP PLUSZ 2. prioritási tengelyhez igazodva
A településképet rontó területek, épületek rekonstrukciója	T2	2030	500	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Rekreációt szolgáló terület kialakítása	T2, T4	2030	1 500	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Zöldfelületek növelése	T1, T2, T3, T4, T5	2027	200	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Rekreációs területek -parkok, játszóterek kialakítása	T2, T3, T4, T5	2027	800	TOP PLUSZ 1.2.1

				Élhető települések
Kraszna sétány kialakítása II.	T2	2030	500	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Kerékpárút építés	T2, T5	2030	800	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Tradicionális rendezvények szervezése	T1, T2, T4	2030	300	Hazai támogatások TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Oktatási intézmények épületének felújítása, tárgyi feltételeinek, valamint színvonalának javítása	T3, T4	2030	1 000	EFOP PLUSZ 1. prioritási tengely TOP_Plusz-3.3.4- Köznevelési infrastruktúra fejlesztése
Önkormányzati intézményhálózat felújítása	T3, T5	2030	600	TOP PLUSZ 2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek KEHOP PLUSZ 4. prioritási tengely
Közösségi épületek fejlesztése	T3	2030	500	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Szennyvízhálózat korszerűsítése	T3	2030	4 000	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Kamerarendszer telepítése	T3	2030	300	TOP PLUSZ 1.2.1. Élhető települések
Városi sportcsarnok felújítása	T3	2030	500	TOP PLUSZ 1.2.1

				KEHOP PLUSZ 4. prioritás
Óvodák fejlesztése, bővítése	T4	2030	200	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések
Lakhatási célú beruházások	T4	2030	100	EFOP PLUSZ 4. és 5. prioritási tengely
Szabadidős fejlesztések – labdarugó pálya, rekortán borítású futópálya kialakítása	T4	2027	400	Hazai támogatások
Idősek Otthona bővítése	T4	2027	200	TOP PLUSZ 3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
Iskolaorvosi rendelő korszerűsítése	T4	2025	200	TOP PLUSZ 3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
Központi konyha felújítás	T4	2030	800	TOP PLUSZ 3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
Ravatalozó felújítása	T4	2027	100	Belügyminisztériumi támogatások
Bérlakás vásárlás és a meglévők fűtés korszerűsítése	T4	2030	300	TOP PLUSZ 3.1.2. Szociális célú városrehabilitáció
Szociális szakellátások fejlesztése	T4	2030	500	TOP PLUSZ 3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
Levegőminőség javulását célzó beavatkozások– szemléletformáló programok megvalósítása	T5	2027	50	KEHOP PLUSZ 3. prioritási tengely

Saját szerkesztés

4. ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

4.1. Szegregátumok Vásárosnaményban

A 314/2012-es Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül (tehát mindkét mutatóban) eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Ez Vásárosnamény, mint járásszékhely esetében azt jelenti, hogy az előbbi mutatók aránya eléri, vagy meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik. A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területeket szegregációs folyamatok veszélyeztetik. A kartogram olyan területeket is megjelöl, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

A Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási Főosztálya által megküldött, a 2011-es népszámlálási adatokból előállított adatszolgáltatás alapján két szegregátum, illetve egy szegregációval veszélyeztetett terület azonosítható:

1. *Gergelyugornya déli részén (Iskola út - Darvas út - Juhász Gyula út déli oldala - Viola utca keleti oldala a Darvas útig),*
2. *Vásárosnamény városrész délkeleti részén (Heltai Gáspár út - Széchenyi út - Eötvös út - Krasznai út keleti oldala - Krasznai út nyugati oldala a Váci Mihály utcáig),*
3. *Gergelyugornya északi részén (Nefelejcs utca nyugati oldala - belterületi határ),*

10. sz. ábra: Vásárosnamény szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, Forrás: KSH

A 2011-es népszámlálási adatok óta nem érhető el frissebb adat, így a jelenlegi helyzetre vonatkozó szegregációs mutatókat nem lehet előállítani. A szegregációs folyamatokat jelző (demográfiai, oktatási, szociális segélyezési foglalkoztatási) adatok alapján a 2011-es népszámlálás óta szegregáció irányába mutató változások továbbra sem észlelhetők.

A fentiek mellett hosszú távon a Perényi-tanya helyzetét is nyomon kell követni: jelenleg ugyan csak az északi részén mutatkoznak meg a szegregálódás jelei, de összességében minden képzettségi és foglalkoztatási mutatója elmarad a városi átlagtól (de korántsem olyan mértékben, mint a szegregátumok esetében). Az érintett területek lakóövezetbe ágyazódóan, de azok peremén helyezkednek el, az ott élők a város szolgáltatásait egyenlő eséllyel el tudják érni. Városi szinten biztosítottak az intézményi feltételek a közszolgáltatásokhoz történő hozzáféréshez, a statisztikai mutatók alapján történő lehatárolás nem jelenti azt, hogy a szegregátum fizikai értelemben bármilyen módon el lenne zárva ezen szolgáltatásoktól. A kiépült hivatásforgalmú kerékpárút is hozzájárul ehhez, mivel az érintett lakosok jelentős arányban kerékpárral közlekednek.

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett terület infrastrukturális helyzete alapvetően nem rosszabb a városi átlagnál, néhány esetben előfordulnak burkolatlan útszakaszok (pl. Nefelejcs utca). A 2001. évi árvíz nagyban érintette a Gergelyugornya déli részén elhelyezkedő szegregátumot, ahol állami segítségnyújtás keretén belül kerültek helyreállításra a tönkrement házak, így lakhatási szempontból rendeződött az érintettek helyzete – esetükben fontos a visszacsúszás hosszú távú megakadályozása. A közfoglalkoztatás, a támogatási rendszer, valamint az oktatási-, egészségügyi- és szociális szolgáltatások megfelelnek a jogszabályi kereteknek. Az érintett területek korstruktúrája lényegesen kedvezőbb, mint a városi átlag, ez azonban kihívások elé állítja az oktatási és a szociális rendszert.

Az általános iskolai, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a lakónépesség több mint felét jellemzi, a felsőfokú végzettséggel alig rendelkeznek. A lakások komfortfokozata jellemzően alacsony, különösen a 2. szegregátumban, ahol a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások, illetve az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül meglehetősen magas. A foglalkoztatási mutatók hasonlóan alakulnak a két szegregátumban, mindkét településrészen kedvezőtlenebbek a foglalkoztatási mutatók a települési átlagnál. A munkanélküliségi adatok a 2. szegregátumban kedvezőtlenebbek, mind a munkanélküliségi ráta, mind a tartós munkanélküliek aránya tekintetében. Általánosságban elmondható, hogy a probléma gyökere a foglalkoztatás és a rendszeres jövedelemhez jutás feltételeinek hiányosságaiban keresendő. A kialakult helyzethez részben hozzájárulhatott a roma társadalom alacsony képzettsége, iskolázottsága, a hiányzó motiváció a tanulásra és a foglalkoztatásra.

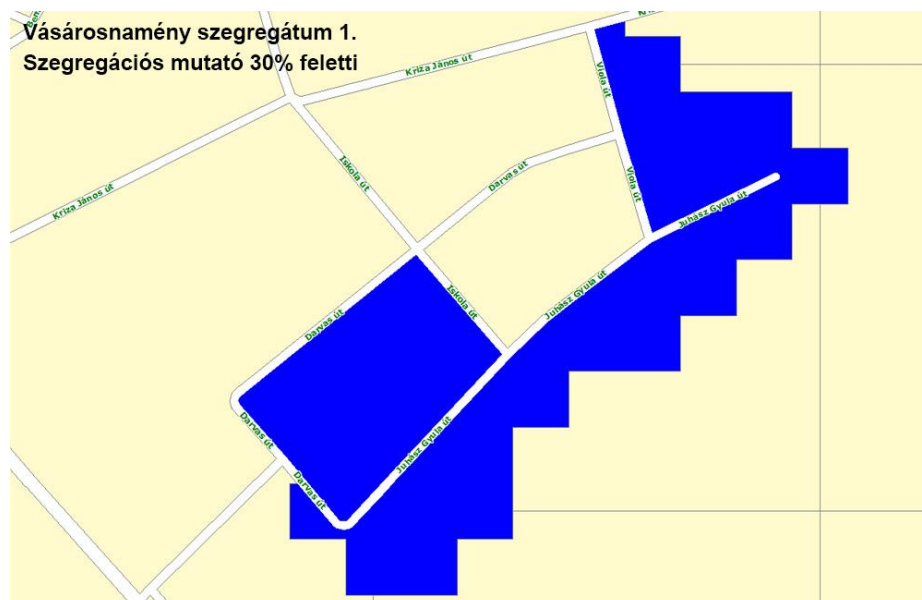
A városban klasszikus értelemben vett tömb-rehabilitációra nincs szükség. „Telepek”, vagy magas bűnözéssel sújtott területi egységek nincsenek Vásárosnaményban.

8. sz. táblázat: Vásárosnamény – szegregátumok adatai, forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatai

Mutató megnevezése	Vásárosnamény összesen	1. szegregátum (Iskola út - Darvas út - Juhász Gyula út déli oldala - Viola utca keleti oldala)	2. szegregátum (Széchenyi út - Eötvös út - Krasznai út keleti oldala - Krasznai út mindkét oldala a Váci Mihály utcáig - Széchenyi út mindkét oldala a Váci Mihály utcáig)	3. szegregátum (Nefelejcs utca nyugati oldala - belterületi határ)
Lakónépesség száma (fő)	8471	163	508	53
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	14,7	23,3	26,8	35,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	64,1	62,6	62,2	64,2
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya (%)	21,2	14,1	11,0	0,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	15,9	52,9	51,3	44,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	17,0	9,7	3,5	0,0
Lakásállomány (db)	3331	41	133	13
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (db)	7,8	12,2	30,8	15,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	44,7	69,6	64,2	76,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	11,1	44,1	38,3	32,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	51,4	29,7	34,3	23,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	38,6	50,0	46,4	41,7
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya (%)	37,2	51,5	80,7	75,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül (%)	57,3	78,5	71,3	71,7
Munkanélküliek aránya (%)	14,1	5,7	18,5	46,7
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya) (%)	7,2	2,9	6,8	20,0

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	6,8	12,2	29,4	16,7
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	5,9	4,9	19,8	8,3

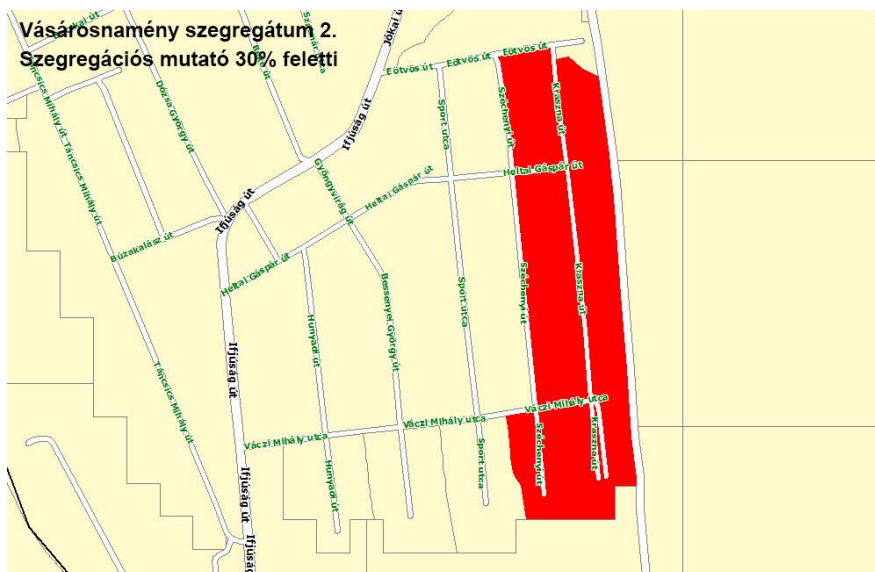
Az **1. szegregátum** Gergelyiugornya déli részén helyezkedik el. Lakónépessége 163 fő. A városi átlaghoz képest magasabb a gyermekkorúak és alacsonyabb az időskorúak aránya (23,3%). Ez megmutatkozik a lakások zsúfoltságában is: egy lakásra átlagosan 4 lakos jut - szemben a városi 2,5 fővel. A lakosság több mint fele legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, így nem meglepő, hogy magas a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is (50%). A munkanélküliségi ráta viszonylag alacsony, ami önmagában azonban nem tekinthető kedvezőnek, mivel a lakosság nagy része inaktív, azaz már álláskeresőként sem regisztráltatja magát.

11. sz. ábra

Forrás: KSH

A **2. szegregátum** Vásárosnamény városrész délkeleti oldalán helyezkedik el, lakónépessége 508 fő. A fiatalok és az alacsony végzettségűek nagy aránya mellett kiemelendő a felsőfokú végzettséggel rendelkezők rendkívül alacsony száma. Részben ez az oka, hogy az egyébként is kisszámú foglalkoztatott alacsony presztizsű foglalkoztatási csoportokban dolgozik. A kedvezőtlen lakókörülményekre utal, hogy rendkívül magas az alacsony komfort fokozatú lakások aránya.

12. sz. ábra

Forrás: KSH

A 3. szegregátum a városközponttól viszonylag távol, Gergelyugornya északi peremén található. Lakónépessége 53 fő, de a szegregátum területe növekedhet. Mindez annak ismeretében különösen hátrányos, hogy főként kisgyermekes családok élnek az érintett utcákban: a 14 éven aluliak aránya 35,8%. Kitérésre lehetőségeiket korlátozza, hogy az aktívkorúak (15-59 évesek) háromnegyede nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel - többségük alacsony presztizsű foglalkoztatási csoportban talált állást. Emiatt és a munkanélküliség magas aránya (46,7%) miatt a lakosság nagy részét további elszegényedés veszélyezteti.

13. sz. ábra

Forrás: KSH

4.2. Korábbi antiszegregációs terv megvalósításának nyomon követése

A település szegregációs jellemzőinek javítása érdekében számos megvalósított, konkrét intézkedés, beavatkozás történt az elmúlt időszakban, amelyek eredményesen kezelték ugyan a fennálló problémákat és követendő megoldást jelentettek, azonban hatásuk többnyire korlátozottnak tekinthető. Ennek köszönhetően a településszegregációs jellemzői egyértelműen javultak.

Az elmúlt évek antiszegregációs jellegű beavatkozásai a következők voltak:

- Az önkormányzat a TOP-4.3.1-15-SB1-2016-00008 azonosítószámú - **A 2. szegregátum fejlesztése Vásárosnaményban** címmel pályázatot valósított meg a leromlott városi területek rehabilitációja és az ott élő lakosság felzárkózása érdekében. Élhetőbb lakókörnyezet kialakítása érdekében megvalósított infrastrukturális beruházás, melynek keretében két korszerű szociális bérlakás, egy modern közösségi ház és a gyermekek számára egy EU-s szabványoknak megfelelő játszótér került átadásra. A projekt elemeként a Széchenyi utcán megvalósult az útburkolatok megerősítése, valamint a járdák felújítása. Mindhárom épület teljes körű külső és belső felújítása során az önkormányzat törekedett az energiatakarékos fenntartásra. Az épületekben új bútorok, elektromos eszközök, a gyermekek számára felzárkóztató tananyagok és játékok állnak rendelkezésre. Több helyszínes térfigyelő rendszer telepítésére került sor a közbiztonság növelése érdekében. A projekt által javultak a szabadidős tevékenységek feltételei, a leromlott városi területen élők lakhatási körülményei. A modern közösségi ház kialakításával, a szegregátumban élőknek lehetőségük van higiénés szolgáltatások, életviteli tanácsadások igénybevételére. A projekt eredményein keresztül jelentős mértékben javultak az esélyegyenlőségi feltételek. A beruházás helyszínei:
 - 4800 Vásárosnamény, Széchenyi utca 17, Hrsz:1192
 - 4800 Vásárosnamény, Széchenyi utca 11, Hrsz: 1196
 - 4800 Vásárosnamény, Széchenyi utca 16, Hrsz:1155
 - 4800 Vásárosnamény, Széchenyi utca -, Hrsz:1176, 1441
 - 4800 Vásárosnamény, Kraszna út -, Hrsz: 1456
- A városvezetés **A 2. szegregátum fejlesztése Vásárosnaményban** című projekt megvalósítása közben feltérképezte az új igényeket és a terület nagyságából adódóan szükségesnek látta a 2. szegregátum továbbfejlesztését. Az elnyert támogatásból 3 darab szociális bérlakás kialakítása, komfortosabbá tétele valósult meg, illetve a Vásárosnamény, Széchenyi u. 12. szám alatti, önkormányzati tulajdonban lévő kihasználatlan épületben Közösségi ház került kialakításra. Az épület átalakítása során új energiatakarékos külső és korszerű belső nyílászárók kerültek beépítésre, illetve korszerű gépészeti-, szigetelő- és napelemrendszer telepítésével az épület

fenntartási költségeit is minimalizálták. A közösségi ház melletti területen közösségi kert került kialakításra. A szegregátum területén térfigyelő rendszer kiépítésére is sor került, valamint a Heltai Gáspár utca útburkolatának felújítása mellet járda kialakítás is végbement a projekt keretében. A projekt hozzájárul az átfogó célok teljesítéséhez, mivel egy szegregált terület hátrányos helyzetű lakosságának életkörülményeinek javítását új járda építésével szolgálja, emellett a közösségi ház kialakítása is hozzájárul a lakókörnyezet minőségi fejlődéséhez, az útfelújítással a javul a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, a szociális bérlakások a lakhatás feltételeket javítják a rászoruló családok számára.

- EFOP-1.5.3-16-2017-00111 – **Humán szolgáltatások fejlesztése Vásárosnaményban és térségében** című pályázat keretében a társadalmi felzárkózás elősegítése, a területi különbségek csökkentése, a humán közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása valósult meg.
- TOP-5.2.1-15-SB1-2016-00098 –**Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok** című pályázat célja a szegénység, a társadalmi és munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének csökkentése, megállapítása, az integráció feltételeinek megteremtése.
- TOP-5.2.1-16-SB1-2020-00008 azonosítószámú pályázat - **Helyi komplex programok folytatása Vásárosnaményban - 2. ütem** címmel valósul meg.
- **Szegregált oktatás megszüntetése:** 2009 szeptemberétől az Eötvös József Általános Iskolában megszűnt a szegregált oktatás.
- A vásárosnaményi **Tündérpázsit Biztos Kezdet Gyerekház** 2014. április 1-én kezdte meg működését. A program célja a városban élő 0-3 éves, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, valamint a szegregátumokban élő családok elérése, segítése, olyan szolgáltatások révén, melyek a célcsoport testi-lelki-értelmi és szociális fejlődésükhöz hozzájárul. A szolgáltatásokat igénybe vevő gyermekek létszáma 45 fő, ezek közül 14 gyermek szegregátumban él.

4.3. Antiszegregációs intézkedések

A **Helyi Esélyegyenlőségi Programban** (HEP 2023-2028) meghatározott esélyegyenlőségi csoportok (romák és/vagy mélyszegénységben élők, gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők) életminőségének javítása érdekében az Önkormányzat a HEP által meghatározott intézkedési területeken biztosítja a hátrányos helyzetű emberek esélyegyenlőségét a városban:

- lakosság foglalkoztathatóságának javítása a képzettségi szint növelésével és a munkatapasztalat hiányából fakadó hátrányok mérséklésével;

VÁSÁROSNAMÉNY VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA | Felülvizsgálat, 2023.

- pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások biztosítása;
- lakhatási körülmények javítása, élhető lakókörnyezet biztosítása;
- egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés;
- a hátrányos és nem hátrányos helyzetű lakosság közötti közösségi kohézió erősítése.

5. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

5.1. Külső összefüggések

Vásárosnamény településfejlesztési stratégiájának kidolgozása során kulcsfontosságú figyelembe venni a helyi, vármegyei, illetve országos dokumentumokat, valamint a regionális és nemzetközi trendeket, irányvonalakat is. Ezen stratégiák, programok célkitűzéseinek fényében válnak nyilvánvalóvá olyan összefüggések, amelyek nagymértékben elősegíthetik a város dinamikus fejlődését.

Az alábbiakban a releváns nemzetközi és hazai programok és dokumentumok célrendszerével való kapcsolódási pontok vizsgálatára kerül sor.

5.1.1 Nemzetközi szintű fejlesztési dokumentumokhoz való illeszkedés

Az Európai Unió egy új évtized, illetve új hosszú távú költségvetési időszak küszöbén új stratégiai célokat és prioritásokat határozott meg, amelyek hozzájárulnak egy gazdaságilag és társadalmilag erősebb Európa létrejöttéhez. Az EU 2021-2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikájának öt fő célkitűzése van:

- **Intelligensebb Európa:** fókuszában az innováció, a digitalizálás, a gazdasági átalakulás, valamint a kis- és középvállalkozások támogatása áll. Ez a terület kiterjed a kutatási és innovációs kapacitások növelésére, a fejlett technológiák elterjesztésére és a versenyképesség fokozására is.
- **Zöldebb, karbonszegény Európa:** többek között a tiszta energiaforrásokba való beruházásra, az energiahatékonyság növelésére, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, a körforgásos gazdaságra való átállás előmozdítására, illetve a Párizsi Megállapodásban foglalt kötelezettségek teljesítésére összpontosít.
- **Jobban összekapcsolódó Európa:** keretében egy fenntartható, transzeurópai közlekedési rendszer kialakítása, illetve stratégiai szállítási és digitális hálózatok üzemeltetése, a fenntartható városi mobilitás megteremtése a cél.
- **Szociálisabb Európa:** a célkitűzés megvalósítja a szociális jogok európai pillérét. Kiemelt területe az oktatás minőségének, illetve elérhetőségének javítása, a kirekesztett csoportok integrációja. Emellett fontos részét képezi az intézkedéseknek a foglalkoztatás (különös tekintettel a nők munkaerőpiaci részvételére), az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, és a társadalmi befogadás támogatása.

- Polgáraihoz közelebb álló Európa: célja a helyileg irányított fejlesztési stratégiák és fenntartható városi fejlődés támogatása, az integrált társadalmi, gazdasági, kulturális, és környezeti fejlesztések előre mozdítása a városokban és vidéken is.

Az alábbi táblázat összefoglalja, hogy Vásárosnamény integrált településfejlesztési stratégiája mely Európai Unió céljakkal van harmóniában, hogyan illeszkedik azokhoz.

9. sz. táblázat Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseikhez

Európai Unió 2021-2027 fő célkitűzései	Vásárosnamény ITS tematikus céljai
Intelligensebb Európa	<i>T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében</i>
Zöldebb, karbonszegény Európa	<i>T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében</i>
	<i>T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése</i>
	<i>T3. A város központi funkcióinak megerősítése</i>
	<i>T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával</i>
Jobban összekapcsolódó Európa	<i>T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében</i>
	<i>T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése</i>
	<i>T3. A város központi funkcióinak megerősítése</i>
Szociálisabb Európa	<i>T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében</i>
	<i>T3. A város központi funkcióinak megerősítése</i>
	<i>T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések</i>
Polgáraihoz közelebb álló Európa	<i>T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében</i>
	<i>T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése</i>
	<i>T3. A város központi funkcióinak megerősítése</i>
	<i>T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések</i>

	<i>T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával</i>
--	--

Saját szerkesztés

Illeszkedés a Duna Régió Stratégiához

A Duna Régió Stratégia a kelet-közép-európai régió kiemelt fejlesztési dokumentuma, amely 4 pillérrel és 11 prioritási területtel rendelkezik. A 4 pillér, illetve a hozzájuk kapcsolódó prioritások a következők:

A. A Duna régió összekapcsolása a többi régióval

- PA 1/a A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése - belvízi hajóutak
- PA 1/b A mobilitás és az intermodalitás fejlesztése - vasúti közúti és légi közlekedés
- PA 2 A fenntartható energia használatának ösztönzése
- PA 3 A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása

B. Környezetvédelem a Duna régióban

- PA 4 A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése
- PA 5 Környezeti kockázatok kezelése
- PA 6 A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése

C. A jólét megteremtése a Duna régióban

- PA 7 Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, az oktatás és az információs technológiák segítségével
- PA 8 A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása
- PA 9 Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés

D. A Duna régió megerősítése

- PA 10 Az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése
- PA 11 Együttműködés a biztonság javítása és a szervezett és súlyos bűncselekmények elleni küzdelem érdekében

Vásárosnamény ITS-nak minden tematikus célkitűzése illeszkedik a Duna Régió Stratégia pilléreihez és prioritásaihoz, azok megvalósulásához teljes mértékben hozzájárul.

5.1.2 Nemzeti szintű fejlesztési programokhoz való illeszkedés

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK) való illeszkedés

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)** komplex fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg a felmerülő társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési igények alapján, amelyek hosszú távú alapot adnak egy nemzeti és szakpolitikai célokat magába foglaló jövőkép kialakításához, egészen 2030-ig. A 2014 januárjában elfogadott Konceptió több fő célt is vázol Magyarország számára, amelyekkel az ország nemzetközi szinten elfoglalt helyét és Közép-Európában való vezető szerepét igyekszik javítani és erősíteni, saját erőforrásaink megfelelő kihasználásával és fejlesztésével egyetemben.

A nemzeti jövőkép elérése érdekében a Konceptió négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelöl ki:

- 1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés**
- 2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom**
- 3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme**
- 4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet**

Az OFTK specifikus célokat is azonosít, amelyek nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel.

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

- Versenyképes, innovatív gazdaság;
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság;
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése;
- Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I;
- Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom;
- Jó állam, szolgáltató állam és biztonság;
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme.

Területi specifikus célok:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése;
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat;
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése;
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése;
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése;

- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

E célok közül Vásárosnamény ITS céljai elsősorban az alábbiakhoz kapcsolódnak szorosan: Versenyképes, innovatív gazdaság; Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése; Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme; Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése; Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiához való illeszkedés

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia olyan átfogó és specifikus célokat foglal magába, melyek illeszkednek a nemzetközi szintű erőfeszítésekhez és célokhoz egy fenntartható, környezettudatos és élhető jövőért. A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, de 2050-ig tartó időszakra is kihatással lévő dokumentum több szinten határozza meg azokat a célokat, amelyek elérésére Magyarország törekszik.

A Stratégia átfogó céljai a következők:

- Fennmaradás és tartamos fejlődés egy változó világban: A klímaváltozás több szempontból jelent kihívást, természeti, humán és gazdasági erőforrásainkat veszélyezteti. Cél Magyarország természeti értékeinek, erőforrásainak (termőföld, ivóvíz, biológiai sokféleség), és kulturális kincseinek megőrzése, valamint az emberi egészség kiemelt védelme. Továbbá cél a fenntartható, tartós fejlődés elérése, amely az erőforrások takarékos és hatékony használatát feltételező gazdasági fordulatra és életmódváltásra épül, elősegítve a területi különbségek mérséklődését.
- Adottságaink, lehetőségeink és korlátaink megismerése: Az éghajlatváltozás jelenségének, természeti hatásainak, területi jellemzőinek és társadalmi gazdasági következményeinek feltárása tudományos megalapozottságú elemzéseket igényel. A tervezési bizonytalanságok csökkentése és az intézkedések hatékonyságának nyomon követése érdekében, továbbá a döntéshozatal támogatására komplex monitoring rendszer, valamint térinformatikai támogatottságú alkalmazkodási és mérséklési elemző értékelő mechanizmusok fejlesztése szükséges, amely az intézkedések hatékonyságának ellenőrzéséhez is alapul szolgál. A kibocsátás csökkentés és az alkalmazkodás költséghatékony lehetőségeinek feltárásához célirányos kutatási fejlesztési, innovációs tevékenységekre kell támaszkodni.

A Stratégiához kapcsolódó specifikus célkitűzések a következők:

- Dekarbonizáció
- Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása
- Alkalmazkodás és felkészülés
- Éghajlati partnerség biztosítás

Vásárosnamény ITS-a hozzájárul a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiában foglalt célok megvalósításához, a T2 és T5 tematikus célok révén: A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése (T2), illetve a fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával (T5). Ezen célok keretében Vásárosnamény az alábbi fejlesztési irányokat fogalmazta meg:

- energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások széleskörű használata,
- klímaváltozáshoz való alkalmazkodás,
- zöldterületek megóvása, további fejlesztése,
- városi közlekedés fenntartható fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése

5.1.3. Vármegyei szintű területfejlesztési dokumentumokhoz való illeszkedés

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területfejlesztési koncepciója

Az aktív vármegye- Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése

A vármegye jövője és fejlődése szempontjából kritikus, hogy minél többen végezzenek értékteremtő, hasznos munkát és jussanak tisztességes munkajövedelemhez – ennek érdekében már középtávon is új munkahelyekre van szükség. A foglalkoztatás előremozdításának másik fontos eleme az aktivitási ráta növelése. Magyarország aktivitási-rátája az egyik legalacsonyabb az egész Európai Unióban, Magyarországon belül pedig itt Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében a legalacsonyabb a munkaerő piaci aktivitás. Az elkövetkező évek egyik kiemelt fejlesztéspolitikai célja a munkaerőpiacról kiszakadt emberek visszavezetése a munka világába. Fontos, hogy azok közül is minél többen juthassanak munkához, akik a nyílt munkaerőpiacon nem versenyképesek – ennek érdekében meg kell erősíteni az értékteremtő szociális gazdaságot. A szociális gazdaságon belül azonban a közmunka helyett, olyan közfoglalkoztatást kell elősegíteni, amely tartós munkahelyeket hoz létre, és hasznos munkát ad az embereknek. Új munkahelyek létrehozásához versenyképes gazdaságra és nemzetközi szinten is versenyképes vállalkozásokra van szükség. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében erősebb, magabiztosabb kis- és középvállalkozói szektorra van szükség, ehhez erősíteni szükséges vármegyei szinten a vállalkozási hajlandóságot és a vállalkozói kultúrát. Az új munkahelyek mellett kiemelt figyelmet kell fordítani a meglévő munkahelyek megtartására. A gazdaság fejlesztését és a munkaerőpiac bővítését elsősorban a vármegyei gazdaság jövedelmező ágazatainak fejlesztésével szükséges segíteni (élelmiszeripar, optomechatronika, gumiipar, műanyagipar, logisztika, csomagolóipar, zöldgazdaság, turizmus), ebben kiemelt szerepet játszhatnak a Nyíregyházi agglomeráció és a vármegye gazdasági decentrumai. A szociális gazdaságban is elsősorban a jövedelmező területekre kell fókuszálni, ezzel stabil munkahelyek jönnek létre. A vármegye rurális

térségeiben a foglalkoztatáspolitikai és gazdaságfejlesztés legfontosabb területe az élelmiszergazdaság, amely kiemelt fókusza a vármegye vidékfejlesztési politikájának.

A szolidáris vármegye- A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása

A vármegyében komoly, és folyamatosan növekvő problémát jelent a mélyszegénységben élők helyzete, akik körében jelentős arányt képviselnek a roma emberek. Ezek a súlyos társadalmi, szociális problémák a vármegye bizonyos részeinek szegregálódását indították el, jelentős területekre kiterjedve. A társadalom bizonyos rétegeinek leszakadása területi válsággócokat hozott létre, ebből eredően ezeknek a területeknek a felzárkóztatása szorosan összekapcsolódik a helyi társadalom felzárkóztatásával. Ez egy komplex, foglalkoztatási, lakhatási, oktatási, szociális és integrációs kérdés, melyre ennek megfelelően integrált választ kell adni. Noha a leszakadó rétegek helyzetének kezelése nem csak vármegyei kompetencia (állami támogatás nélkül ezeket a szociális problémákat nem lehet megoldani), Szabolcs- Szatmár-Bereg vármegyének egyrészt egyértelmű érdeke, hogy megfelelő megoldás szülessen, másrészt számos olyan kapcsolódó beavatkozás van, amely vármegyei szinten végezhető el leghatékonyabban. A mélyszegénység felszámolása csak jövedelemmel lehetséges, vagyis munkahelyek teremtésére van szükség ezekben a térségekben. A társadalom alulképzettsége és alacsony munkaerő piaci aktivitása miatt ezeken a területeken az emberek jelentős része nem tud elhelyezkedni a nyílt munkaerőpiacon. Elsősorban aktív állami szerepvállalással megvalósuló értékteremtő szociális közfoglalkoztatásra van szükség, amíg nincs piacképes jövedelem. Ezzel a szociális háló építése a szociális gazdaság fejlesztésével történik. Ebben az értelmezésben a szociális gazdaság az a szektor, amely a kirekesztettség által veszélyeztetettek számára biztosít munkalehetőséget, a szociális szektorban pedig segítséget nyújt új, független üzleti tevékenységek létrehozásához.

A társadalmi felzárkóztatást társadalmi partnerség elve szerint, együttműködések, társadalmi paktumok keretében szükséges végezni, amelyben fontos szerepet játszik a civil szféra és az önkéntesség. A társadalmi felzárkóztatás érdekében szemléletváltás szükséges a települések, különösen a falvak fejlesztésében, amelyben hangsúlyos szerepet kap a szegregált lakóterületek fokozatos felszámolása.

A vonzó vármegye- Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése

A vármegye jövőképeinek középpontjában az életminőség javítása áll – melynek a jövedelem mellett számos egyéb fontos összetevője van. Ahhoz, hogy a megyében élők jól érezzék magukat, alapvető feltétel a vonzó, tiszta természeti környezet. Kiemelt feladatunk a térség ökológiai értékének,

természeti környezetének megőrzése és javítása, valamint a vármegye környezetkímélő energiaellátásának biztosítása.

Meghatározó jelentőséggel bír továbbá egy olyan társadalmi közeg megteremtése, amely fontos összetevője mind a vonzó vidéki, mind pedig az élhető városi környezetnek. Ennek a közegnek kiemelt eleme a közjavakhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára, valamint a külső és belső mobilitás feltételeinek megteremtése.

A vármegye kulturális élettereinek tudatos fejlesztése szintén fontos elemét képezi az elkövetkező évek fejlesztéspolitikájának – a pezsgő vármegyei kulturális élet megteremtése érdekében. Erre építve szükséges fókuszálni a térség kulturális imázsának tudatos javítására, amelynek egyik preferált területe a vármegye turizmusának fejlesztése.

A vonzó gazdasági környezet megteremtése mellett szükséges egy koncentrált és szervezett befektetés-ösztönzési tevékenység, amely elsősorban a centrumtérségre és a decentrumokra összpontosít. Kiemelt feladat a meglévő helyi, értékteremtő és foglalkoztató kis- és középvállalkozások valamint a jelentős foglalkoztató vállalatok megtartása.

A vonzó vármegye környezeti elemeinek fejlesztési eredményeire alapozható a vármegyei imázs tudatos kiépítése, amely a helyi lakosságban identitáserősítő mechanizmusokat indít el. A vonzó vármegyei imázs hozzájárul ahhoz is, hogy a meglévő és a potenciális befektetőkben, illetve a turistákban is pozitív attitűdök alakuljanak ki.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye fejlesztési koncepciója három átfogó célt fogalmaz meg, amelyek tükrözik a vármegye értékválasztását, a fejlesztési célkitűzések fő irányát. A három átfogó cél elérése érdekében hét stratégiai cél került kijelölésre, amelyek közül négy tematikus cél, három területi cél. A kitűzött célok elérése az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés (mint horizontális célokra) jegyében történik.

14. sz. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye célrendszere
 Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye stratégiai programja

1. Versenyképes élelmiszergazdaság - az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon

A vármegyei agrárgazdaság erős hagyományokkal és bizonyos termékek tekintetében kedvező adottságokkal rendelkezik. A néhány meglévő, kedvező mezőgazdasági adottságra építve az agrárgazdaság komplex fejlesztése a cél: ide tartozik az élelmiszer-feldolgozó kapacitások fejlesztésének ösztönzése, a helyi feldolgozás erősítése, de ide sorolható a specializált mezőgazdasági gépgyártás fejlesztése is. Az élelmiszer-feldolgozás erősítésének két fontos eleme van: (i) egyrészt a kisebb térségek, településcsoportok ellátását szolgáló helyi feldolgozó kapacitások megerősítése, (ii) másrészt a nagyobb, exportképes feldolgozó kapacitások erősítése, amelyek:

- a megyében megtermelt mezőgazdasági termékekre támaszkodnak;
- jelentős hozzáadott értéket generálnak, új értéket, új termékeket állítanak elő;
- innováción, innovatív megoldásokon alapulnak.

2. Zöld vármegye - Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

A vármegye hosszú távú fejlődése, a vonzó vármegyei környezet megteremtése érdekében fontos a vármegye energiaellátásának fokozatos átállítása megújuló, illetve alternatív forrásokra. Ez egyrészt csökkentheti a vármegye külső energiafüggőségét és az öfenntartás megerősödését energetikai szempontból, a vármegye közvetett és közvetlen széndioxid-kibocsátását, másrészt ösztönözheti a

zöldgazdaság megerősödését is. Ez utóbbi kiemelten fontos Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye számára, ugyanis a zöldgazdaság a szociális gazdaságban fontos szerepet játszhat, mivel alacsonyabb képzettségű embereket foglalkoztat (a zöldgazdaság és a szociális gazdaság integrálása).

A vármegye sajátos helyzetéből fakadóan kiemelten kell kezelni a vízgazdálkodást (ár- és belvízvédelem, aszály) és alkalmazni kell egy tudatos klímastratégiát. A fizikai környezet energetikai megújítása mellett, az elkövetkező években, kiemelt feladat lesz a környezettudatosság erősítése a lakosság, vállalkozások és települések körében.

3. Proaktív vármegye- *A vármegyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása*

A vármegye ambíciózus célokat határozott meg, ezek megvalósítása csak akkor lehetséges, ha "saját kezébe veszi sorsát" és biztosítja a különböző vármegyei szereplők fejlesztési tevékenységének proaktív összehangolását, koordinációját. Számos olyan terület van, ahol nem lehet megfelelő vármegyei szintű koordináció és az érintettek összefogása nélkül eredményeket elérni: ilyenek többek között a turisztikai termékek fejlesztése és értékesítése, a befektetés-ösztönzés, a vármegyei image építés, a kisvállalkozások segítése, az agrármarketing tevékenység vagy a szociális gazdaság megerősítése. Megfelelő szervezeti háttér, eszközrendszer, humán erőforrás háttér nélkül ezek a vármegyei menedzsment tevékenységek nem tudnak eredményt elérni.

4. Képzett vármegye- *rugalmas szakképzési, felsőoktatás és innovációs környezet kialakítása*

A vármegye gazdaság és területfejlesztésével harmonizáló, piaci igényeket kielégítő K+F tevékenység kialakítása szükséges, amelyet egy egyedi kínálaton alapuló élet és piacképes felnőttoktatás támogat. Fontos továbbá az élethosszig tartó képzés feltételeinek kialakítása és fontosságának tudatosítása az emberekben. Különösen sajátos az a paradox helyzet a megyében, hogy egyszerre van jelen munkanélküliség és munkaerőhiány, megfelelő, szakképzett munkaerőre van szükség a helyi gazdaságnak. Kiemelt feladat a leszakadó térségekben az oktatáshoz, képzéshez és a szakképzéshez valós hozzáférés biztosítása és hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási integrációja.

5. Fejlett centrum- *a nyíregyházi agglomerációnak, mint gazdasági-foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése*

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területfejlesztésben a Nyíregyházi agglomeráció fejlesztése tekinthető területi jellegű stratégiai célok egyik pólusának. Az elkövetkező időszakban a tágran vett agglomeráció fejlesztését sokkal komplexebben kell kezelni, az agglomerációs hatások kihasználása érdekében. Ennek érdekében fontos (i) a befektetés-ösztönzés, további nagy foglalkoztatók

letelepítése, (ii) az egész megyére kisugárzó nemzetközi turisztikai vonzerő feltételeinek erősítése, (iii) a korszerű, klímabarát (közösségi és kerékpáros) közlekedés feltételeinek megteremtése mind a városon belül, mind pedig az agglomerációs településekkel, mind pedig más hazai és európai centrumtelepülésekkel a kapcsolatokat megteremtve, valamint (iv) vonzó városi életterek kialakítása és (v) az aktív nemzetközi kapcsolatrendszer további erősítése.

A Nyíregyházi agglomeráció fejlesztésében egy másik területi aspektusát is figyelembe kell venni. Az elmúlt évtizedekben Nyíregyháza és Debrecen között kialakuló urbanizációs tengelyben rejlő lehetőségeket sokkal intenzívebben ki kell használni. A két nagyváros közötti kapcsolatok erősítése érdekében fókuszált beavatkozásokra van szükség, amelyek elsősorban az urbanizációs tengely gazdasági (ebben kiemelt helyen szerepel a K+F tevékenység és az innováció), foglalkoztatási és közlekedési funkcióit erősítik.

6. Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok- a vármegyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkció bővítése és összehangolt fejlesztése

A nyíregyházi agglomeráció, mint centrum mellett a vármegye egészének fejlesztésében fontos szerepet játszanak a vármegyei gazdasági decentrumok. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye decentrumai Mátészalka, Nyírbátor, Kisvárda-Záhony. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye gazdasági decentrumai elsősorban ipari központok:

- a Kisvárda-Záhony decentrum egy nemzetközi logisztikai központ, amely felértékeli a megyében és az országban betöltött stratégiai szerepkörét. Kisvárda kulturális és turisztikai funkciói is meghatározóak.
- Mátészalka kiemelten az optomechatronika, bútorgyártás és az élelmiszeripar területén tölt be gazdasági centrum szerepkört.
- Nyírbátor a műanyag ipar, élelmiszer feldolgozás és turizmus tekintetében rendelkezik centrális funkciókkal.

A decentrumok dinamizálása, integrált fejlesztése pozitív hatást gyakorolhat a környezőtérsegek fejlődésére. A decentrumokban a meglévő infrastruktúrára támaszkodva ösztönözni kell a meglévő vállalkozások fejlődését és újak letelepülését (elsősorban ipari jellegű vállalatok letelepítését), fejleszteni kell a városi és központ funkciókat, bővíteni a közszolgáltatások rendszerét. A decentrumok nem csak gazdasági, hanem kulturális decentrumok is a megyében, ebből eredően erősíteni szükséges a kulturális és turisztikai vonzerejüket. A pozitív hatások kiterjesztése érdekében javítani kell továbbá a decentrumok (klímabarát) elérhetőségét a környező településekről a lakosság kiszolgálása érdekében. A decentrumok az üzleti infrastruktúra fejlesztés kiemelt területei.

A decentrumok mellett kiemelt jelentőségűek Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye járási központjai, amelyek fontos szerepet játszanak a városi javak és szolgáltatások koncentrációjában, illetve a vidéki térségek városi funkciókkal történő ellátásában. A vármegye fejlesztési stratégiájában a járásközpontok fejlesztésének orientációja elsősorban a minőségi szolgáltatások fejlesztése és ezzel cél egy minőségi szolgáltatásokat nyújtó járás hálózat alapjainak megteremtése. Külön figyelmet kell koncentrálni azokra a térségekre, ahol gyengék a decentrumok (pl. Nyíri Mezőség, Szatmár-Beregi térség), ezeken a területeken a városoknak a gazdaságfejlesztő szerepét szintén erősíteni kell (Tiszavasvári, Fehérgyarmat, Vásárosnamény).

7. Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák - a vármegye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése

A stratégiai cél szintén egy kétpólusú területi célt fogalmaz meg, amelyben egyben Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye legfontosabb vidékfejlesztési orientációja is a 2014-2020 közötti periódusban. Egyrészt a határmenti térségek komplex fejlesztését, másrészt a rurális térségek fejlesztését, amelyek a legkritikusabb pontjai a vármegyei fejlesztéspolitikának.

A vármegye határmenti területei – kiemelten a Szatmár-Beregi térség – hátrányos helyzetű, fokozatosan leszakadó térségek. Egyértelműen ezek a térségek tekinthetők a vármegye és az ország külső perifériáinak. A Szatmár-Beregi térség egy jól körülhatárolható válságterület, amelynek a fejlesztésére elsősorban egy komplex, integrált felzárkóztatási programra, célzott, komplex beavatkozásokra van szükség annak érdekében, hogy a vármegye megakadályozza a külső perifériák végleges leszakadását.

A vármegye nem külső perifériás vidéki térségeinek többsége szintén nehéz helyzetben van – fejlődésüket a centrumok és decentrumok kisugárzó hatása önmagában nem képes biztosítani.

Közös jellemzőjük ezeknek a térségeknek, hogy kiemelten fontos a fizikai és virtuális elérhetőség biztosítása, illetve a súlyos foglalkoztatási gondok miatt a szociális gazdaság erősítése. A közösségi kohézió (közösségfejlesztési politikák gyakorlati alkalmazása) és a társadalmi versenyképesség javítása szintén lényeges eleme a vármegyei vidékfejlesztési politikának, amely magában foglalja a rurális térségek értékőrző megújítását.

5.1.4 Városi szintű fejlesztési programokhoz való illeszkedés

Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Vásárosnaményban folyamatban van a város Településrendezési Tervének felülvizsgálata.

A tervezés jelenlegi szakaszában az ITS-ben szereplő előzetes fejlesztési elképzelések összhangban vannak a területek jelenlegi funkciójával. Az ITS megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítésekor szükség lehet a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a HÉSZ illeszkedésének

újbbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

Illeszkedés az önkormányzat településfejlesztési koncepciójához

A város aktuális településfejlesztési koncepciója 2015-ben készült el. A két dokumentum illeszkedése, egymásra épülése teljes mértékben megvalósult.

Az önkormányzat gazdasági programjához való illeszkedés

A város 2019-2024. évre vonatkozó gazdasági programját 2020. évben fogadták el. Az abban foglalt programok beépültek az ITS tervezett projektjei közé is, így a két dokumentum összhangja teljes mértékben biztosított.

A 2019-2024 időszakra vonatkozó gazdasági program helyi szinten határozza meg mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. Az ITS célrendszere teljes mértékben illeszkedik a Gazdasági Program célrendszeréhez, ahogyan azt az alábbi táblázat is bemutatja.

10. sz. táblázat: Az ITS illeszkedése a Gazdasági Programhoz

Gazdasági Program 2019-2024 tematikus céljai	Vásárosnamény ITS tematikus céljai
Zöld Város Program / Vásárosnamény Közlekedésfejlesztési Terve /	T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében
	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése
	T3. A város központi funkcióinak megerősítése
	T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
Intelligens Város Program	T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében
	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése
	T3. A város központi funkcióinak megerősítése

	T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
Út- és járda felújítási Program	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése
	T3. A város központi funkcióinak megerősítése
Intézményfejlesztési Program	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése
	T3. A város központi funkcióinak megerősítése

Saját szerkesztés

A települési környezetvédelmi koncepciókkal való összhang

Vásárosnamény Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 99/2020 (VI. 30.) számú önkormányzati határozatával 2020-ban fogadta el **Fenntarthatósági Tervét** (Local Agenda 21), amely nem egy egyszerű környezetvédelmi program. Küldetése, hogy integrálja a helyi környezeti, társadalmi, gazdasági és kulturális kérdéseket, problémákat, továbbá biztosítsa a településen élők fenntartható (a fenntartható fejlődés szolgálatába állított) életminőségét, azaz támogassa a helyi társadalmi-gazdasági- környezeti folyamatoknak a fenntartható fejlődés útján való haladását. Az ITS célrendszere és tervezett beavatkozásai összhangban vannak a Fenntarthatósági Tervben foglaltakkal.

Társadalmi prioritások – helyi egyetértés megteremtése a település alapértékeiről, az egészséges életkörülményekről, a jelenlegi és jövő generációi számára szükséges feltételek biztosításával:

- társadalmi szemléletformálás a fenntarthatóság jegyében,
- intézményi működés hatékonyságának növelése,
- egészségügyi és szociális helyzet, valamint az oktatás-képzés fejlesztése,
- közbiztonság fejlesztése,
- kulturális élet gazdagítása,
- esélyegyenlőségi jogok biztosítása,
- közösségi közlekedés fellendítése,
- gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése.

Gazdasági prioritások – jelentős mértékben támaszkodik az emberi munkaerőre, a megújuló energiaforrásokra, erőforrásokra és a nemzetgazdaság egésze szempontjából optimális gazdasági formációkra:

- az önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése, ipar, mezőgazdaság, kereskedelem és szolgáltatás fejlesztése,
- vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése.

Környezeti prioritások – a káros anyagoktól való védelemmel és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával garantáljuk a lakosság hosszú távú jólétét, valamint a növény és állatvilág életkörülményinek és sokszínűségének fennmaradását:

- környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme,
- települési és épített környezet védelme,
- a lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj),
- infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése,
- energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása,
- zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása,
- hulladékgyűjtés és hulladékkezelés.

A T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében tematikus cél elsősorban a gazdasági prioritásokhoz kapcsolódik. A T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése, a T3. A város központi funkcióinak megerősítése, illetve a T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések tematikus célok mindhárom prioritási terület esetében megjelenik közvetett vagy közvetlen módon. A T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával tematikus cél a társadalmi és környezeti prioritásokhoz köthető.

Vásárosnamény Város Önkormányzatának **Környezetvédelmi Programja 2023-2028.** az V. Nemzeti Környezetvédelmi Programmal (az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek a javítása; a természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata; az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése) összhangban készült.

Alapvetően ez a dokumentum határozza meg a Környezetvédelmi Program céljait és intézkedéseit is, amelyekhez – leginkább közvetett módon – az ITS középtávú tematikus célkitűzései is kapcsolódnak.

11. sz. táblázat A Környezetvédelmi Program és az ITS összhangja

A Környezetvédelmi Program céljai		ITS középtávú tematikus céljai
I. Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek a javítása	levegőminőség javítása	T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
	közlekedésszervezés lehetőségei	T3. A város központi funkcióinak megerősítése T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
	szennyvízelvezetés és tisztítás	T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
	klímaváltozás egészségügyi hatásai	T3. A város központi funkcióinak megerősítése
	zöldfelületek védelme	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése
		T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
II. A természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata	biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
	természet és környezetkímélő gazdálkodási módszerek terjesztése	T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében
		T3. A város központi funkcióinak megerősítése
	környezeti kármegelőzés és kárelhárítás	T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések T3. A város központi funkcióinak megerősítése
III. Az erőforrás-takarékosság -és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése	a fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése	T3. A város központi funkcióinak megerősítése T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
	energiatakarékosság- és hatékonyság javítása	T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében

		T3. A város központi funkcióinak megerősítése
	hulladékgyűjtés	T3. A város központi funkcióinak megerősítése
	közlekedés és környezet	T3. A város központi funkcióinak megerősítése
		T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
	turizmus, ökoturizmus	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése

Saját szerkesztés

Illeszkedés a helyi esélyegyenlőségi programhoz

Vásárosnamény Város Önkormányzata 2023-ban elkészítette Helyi Esélyegyenlőségi Programját (2023-2028 HEP), amelyben rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat – kiemelten a mélyszegénységben élők és romák helyzetével, a gyermekek helyzetével, esélyegyenlőségével, a gyermekszegénységgel, valamint a nők, idősek és fogyatékkal élők kapcsolatosan. Vásárosnamény Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét;
- a diszkriminációmentességet;
- szegregációmentességet;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket;
- a köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Mindez a HEP átfogó céljaként került meghatározásra, amelyekhez a T2. tematikus cél kivételével gyakorlatilag az összes cél hozzájárul, a fenti elveket pedig az ITS keretében tervezett összes beavatkozás esetében érvényesíteni kell.

5.2. Belső összefüggések

5.2.1. A célok logikai összefüggései

Vásárosnamény Integrált településfejlesztési stratégiája a településfejlesztési koncepcióban felvázolt jövőkép és átfogó célok elérése érdekében 5 városi szintű tematikus és 4 városrészi (területi) célt jelöl ki a következő 7 éves időszakra.

A tematikus célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb tématerületeit, és együttesen hozzájárulnak az a város jövőképének megvalósításához.

- T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében,
- T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése,
- T3. A város központi funkcióinak megerősítése,
- T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések
- T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával

A területi célok egy-egy városrész fejlesztésének irányait jelölik ki, és együttesen hozzájárulnak a tematikus célok eléréséhez.

- V1. Vásárosnamény: Korszerű (köz)szolgáltatások biztosítása és minőségi, vonzó városkép kialakítása
- V2. Gergelyugornya: A szolgáltatási kínálat bővítése és a turisztikai vonzerő megerősítése
- V3. Vitka: Kereskedelmi és gazdasági területek kialakításával a tőkevonzó és munkahelyteremtő képesség javítása
- V4. Perényi-tanya: A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek javítása és a lakókörnyezet fejlesztése.

A tematikus és területi célok összefüggéseit, kapcsolatuk erősségének mértékét a 2.3. fejezet mutatja be részletesen.

5.2.2. A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák

Vásárosnamény ITS-nak célkitűzései a helyzetértékelésben azonosított legfőbb városi problémákra reagálnak, a célok megvalósulása a város legfőbb erősségeire építve segíti elő a főbb gyengeségek mérséklődését. Az alábbi táblázat összefoglalóan mutatja be a célok és a helyzetértékelésben azonosított adottságok és problémák egymással való kapcsolatát.

12. sz. táblázat A célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák	Megalapozó vizsgálatban azonosított adottságok
T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében	<ul style="list-style-type: none"> • a lakosság alacsony jövedelmi szintje • vállalkozói környezet fejlesztésre szorul (ipari park, ipari övezet, inkubátorház) • a mezőgazdasági földhasználat nem kellően differenciált (zöldség, gyümölcs) • a mezőgazdasági termeléshez kötődő feldolgozóipar részben alulfejlett • a vállalkozások gyenge jövedelmezősége, adóerő-képessége • magánberuházások alacsony aránya • alulhasznosított barnamezős területek • a mikrovállalkozások túlsúlya jellemző • a mezőgazdaságban az egyéni gazdálkodók túlsúlya • K+F és innovációs potenciál hiánya a gazdasági környezetben 	<ul style="list-style-type: none"> • kedvezőtlen migrációs folyamatok, negatív vándorlási egyenleg • az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel, valamint az egyetemi főiskolai egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők emelkedő száma munkaerő piaci bázist jelenthet a gazdasági fejlődéshez • javuló közlekedés-földrajzi elhelyezkedés (M3 autópálya, tervezett M34 autótűt) • a határmenti fekvés elősegítheti a nemzetközi gazdasági kapcsolatok erősödését • a város fontos ingázási célpont • a település vezetés folyamatosan törekednek a megújuló energiák felhasználására • biomassza energetikai hasznosításának fejlesztése (erdőterületek)

		<ul style="list-style-type: none"> • néhány nagyobb foglalkoztató megjelenése a közelmúltban és a közeljövőben • szolgáltatási szektor részaránya magas • a település kereskedelmi és pénzügyi szektor szerepe térségi szintű önfoglalkoztatás (egyéni gazdaságok és mikro vállalkozások)
T2 A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • az idegenforgalmi tendenciák kedvezőtlenek • a turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg maradéktalanul az elvárásoknak • magánbefektetők hiányában a turisztikai fejlesztések az önkormányzati gazdálkodást terhelik • nincsenek szélesebb körben ismert rendezvények 	<ul style="list-style-type: none"> • számos kulturális szolgáltatás vehető igénybe, a településen a közösségi élet jól szervezett, képes alkalmazkodni a változó igényekhez • jól fejlett kulturális infrastruktúra áll rendelkezésre • vendéglátóipari egységek/szálláshelyek száma magas • kedvező turisztikai adottságok (Tisza, termál- és gyógyvíz, épített örökség) • a turisztikai attrakciók fontos vonzerőt jelentenek, ami segítheti az gazdaság diverzifikációját • igényesen kialakított közparkok • vitkai városrészben helyi védettség alatt álló platánfasor • a zöldfelületi ellátottság mennyiségi mutatói magasak • a környezet terhelése mérsékelt • kerékpárosbarát település
T3 A város központi funkcióinak megerősítése	<ul style="list-style-type: none"> • öregedő korstruktúra, természetes fogyás • kedvezőtlen migrációs folyamatok, negatív vándorlási egyenleg 	<ul style="list-style-type: none"> • a járásközponti funkciót támogató közszolgáltatások jól fejlettek és mindenki számára egyenlő eséllyel elérhetőek

	<ul style="list-style-type: none"> • az érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya további visszaesést mutat az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma növekedést mutatott • a helyi munkaerő képzettségi szintjének megfelelő munkahelyek korlátozott számban állnak rendelkezésre • a településen szegregációval érintett településrészek találhatóak • Gergelyiugornya és Vásárosnamény településrészekben az önkormányzat korlátozott befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt • egyes közintézmények nem megfelelő állapota (pl. óvoda) • a kedvezőtlen demográfiai folyamatok kihívás elé állítják az oktatási, egészségügyi és szociális ellátórendszert 	<ul style="list-style-type: none"> • a helyben elérhető közszolgáltatások száma és színvonala megfelelő • számos kulturális szolgáltatás vehető igénybe, a településen a közösségi élet jól szervezett, képes alkalmazkodni a változó igényekhez • jól fejlett kulturális infrastruktúra áll rendelkezésre • erős oktatási bázis (alap és középfokú) • városüzemeltetési társaság működik a településen, ez nagymértékben segíti a településüzemeltetési feladatok megfelelő ellátást • járásközponti funkciót átátamasztja, hogy a járási vállalkozások közel 50%-a a településen működik • az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték a településen duplája a járási értéknek • szolgáltatási szektor részaránya magas • a kereskedelmi szektor szerepe erős a településen (járásközponti funkció) • a pénzügyi szolgáltató szektor szerepe erős a településen (járásközponti funkció)
--	---	---

A T4 A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával új tematikus célként lettek meghatározva, nem képezték részét a megalapozó vizsgálatnak. Ennek következtében a célok és a helyzetértékelésben azonosított problémák kapcsolata nem került bemutatásra.

5.2.3. A stratégia megvalósíthatósága

Vásárosnamény Integrált Településfejlesztési Stratégiája a fejlesztési szükségletek alapján jelöli ki Vásárosnamény következő 7-10 éves időszakra szóló városfejlesztési célrendszerét és a célok elérését szolgáló beavatkozásokat.

A stratégia a város valamennyi jelentős tervezett fejlesztését magában foglalja, függetlenül attól, hogy azokat az Önkormányzat, vagy állami szervezetek, vagy a város egyéb szervezetei, intézményei, vállalkozásai kívánják megvalósítani.

Az ITS a város fejlődése szempontjából fontos valamennyi jelentősebb fejlesztést tartalmazza, a következő években megvalósítható projektek száma az elérhető – a fejlesztések nagyságrendje miatt elsősorban külső – finanszírozási források rendelkezésre állásától függ.

Mindezek figyelembevételével a tervezett fejlesztések között prioritási sorrend kialakítása indokolt (ennek egyik lépését jelenti a kulcsprojektek kijelölése).

A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- Partnerségi viszonyok: a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig járási, vármegyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentráló, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljeseedik ki. A partnerségi kérdéseket a 7.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” című fejezet fejt ki.
- Felelős vezetés: a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, és jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések megfelelő időben és megfelelő tartalommal létrejöhessenek, és a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a 7.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” tárgyalja.
- Nyomonkövetés, rugalmas tervezés: a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi, hogy a stratégia elfogadása után is lehetséges rugalmasan tudjon alkalmazkodni a lehetőségekhez, külső adottságokhoz. Ehhez monitoring és kontrolling rendszer működtetése szükséges, amely lehetővé teszi a megvalósulás nyomon követését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A

monitoring és kontrolling témakörét a 7.3 „A Monitoring rendszer működtetése” című fejezet tartalmazza.

- Pénzügyi tervezés, pénzügyi források: a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a szűkös belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 3.6 „A tervezett fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve, ütemezése” című fejezet tartalmazza.

5.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Vásárosnamény városfejlesztési céljainak elérése érdekében tervezett fejlesztések sok esetben közvetlenül vagy közvetve kapcsolódnak egymáshoz, a projektek úgy kerültek meghatározásra, hogy egymásra gyakorolt hatásuk pozitív legyen. Ellentétes hatásokat eredményező, egymás eredményeit kioltó hatású fejlesztések nem szerepelnek a megvalósítást szolgáló tervezett beavatkozások között. A projektípusok közötti átfedés (pl. egy meghatározott akcióterületen megvalósuló kulcsprojekt, vagy egy hálózatos projekt akcióterületen megvalósuló elemei) kifejezetten pozitív szinergiákat eredményezhet.

Vásárosnamény tudatosan tervezi a funkciók városon belüli megoszlását. Az egyes városrészekre meghatározott célok illeszkednek egymáshoz és a szomszédos városrészekre gyakorolt hatásaik figyelembevételével kerültek kijelölésre.

A végrehajtott gazdasági célú infrastrukturális fejlesztések lehetőséget teremtenek a munkahelyteremtésre és a munkahelyek jobb elérhetőségére. Ezek kedvező foglalkoztatási hatását egyértelműen felerősítik a közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó gazdasági és- turisztikai vagy akár közszolgáltatási projektek.

- A turisztikai jellegű projektek (legyen szó akár attrakció-, akár szálláshelyfejlesztésről) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon és nemzetközileg csak akkor erősíthető, ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetetten hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is.
- A tervezett közlekedési fejlesztések a legtöbb projekt esetében hozzájárulnak a hatásosság növeléséhez, hiszen javítják a város, illetve a beavatkozások eredményeinek elérhetőségét. Mindez közvetett módon pozitívan hat a turizmusra, a gazdaságfejlesztésre és a tőkevonzó képesség növelésére is.

- A helyi identitás erősítésére irányuló beavatkozások közvetett módon szinte az összes többi projektre hatással vannak, hiszen a népességmegtartó erő növelésével egyaránt biztosítható a város által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet és a gazdasági szereplők számára rendelkezésre álló munkaerő-kínálat, de ugyanígy kedvező tendenciák indulhatnak el a társadalmi kohézió szempontjából is, ami a szociális városrehabilitáció esetében is fontos célkitűzés.

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő a szegregáció erősödését.

6. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósításának kockázatait a következő pontokban foglaljuk össze.

- **A demográfiai tényezőkhez kapcsolódó kockázatok**
 - A stratégia megvalósulásának egyik kockázata a demográfiai tényezők alakulása és az általuk kiváltott hatások. A város lakosságának látványosnak mondható csökkenése részben származik a születés és halálozás negatív egyenlegéből, részben pedig az elvándorlás következménye. A számszerű csökkenés egyúttal előnytelen összetételváltozást is jelent a GDP-termelő képesség szempontjából. Az intézkedések több oldalról támogatják a lakosságmegtartó képesség erősítését, azonban amennyiben hatásuk jelentős késéssel történő jelentkezése miatt a negatív tendenciák erősödnek fel, a város erősen hanyatló ágba kerülhet. Ezért szerepelnek a programban rövid távú intézkedések is, valamint ezért hangsúlyosak a partnerségi szerepek és a nem beruházási jellegű projektek a stratégiában, azt hangsúlyozandó, hogy a helyzet megváltoztatásához alapvető jelentőségű a szereplők koordinált tevékenysége, a paradigmaváltó gondolkodás és a szemléletváltással szinkronban lévő módszertan és gyakorlat.
 - A lakosságcsökkenés fontosságát kiemeli, hogy a város az elmúlt évtizedek kedvezőtlen tendenciáinak megfordítására törekszik, ehhez magasan képzett munkaerőre van szüksége. A Magyarországon is hatást gyakorló globális trendek is alátámasztják, hogy ennek a munkaerőcsoportnak a létszáma, versenyképessége, kreativitása határozza meg a fejlődést.
 - **A stratégia aktualizálásához kapcsolódó kockázatok**
 - A város leszálló ágban lévő tendenciáinak a megállítása akkor sem lehetséges egyik napról a másikra, ha azonnal meghoznak minden olyan intézkedést, amely a tendencia megfordítását célozza, mivel a rendszer tehetetlensége még egy ideig mindenképpen a romlás irányában hat. Ezért a bevezetett intézkedéseket követően az első időszak rossz eredményeiből nem szabad azt a következtetést levonni, hogy a stratégia nem megfelelő. A stratégia tartalma, de különösen szemléletmódja mellett ebben az esetben is ki kell tartani, mivel a sikertelenség főként a megkésettiséget vagy a nem megfelelő megvalósítást, és nem a rossz irányt tükrözi.
 - A stratégia aktualizálása során számolni kell azzal, hogy a megalkotáskor szükségesnek deklarált változtatások egy jelentékeny része nem következett be, bár a megvalósításra
- VÁSÁROSNAMENY VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA | Felülvizsgálat, 2023.

kijelölt projektek döntően összhangban állnak a dokumentummal. Az elmaradások halmozódása miatt a fordulat elérésének „ára” ma magasabb, mint a dokumentum elfogadása idején. Néhány jelentős kockázati kérdés:

- Sikerül-e a fenntartható fejlődés jegyében fordulatot elérni?
- Sikerül-e az időközben erősödött verseny kihívásainak való megfelelés érdekében érdemben javítani a befektetési, fejlesztési, innovációs vonzerőt? (külső és belső)?
- Sikerül-e konzekvensen kitartani a célrendszernek megfelelő célok mellett és sikerül-e a szűkös forrásokat a legnagyobb fejlődési hatást kiváltó projektekre irányítani?

- **Az orosz-ukrán háború hatása a magyar gazdaságra**

- A 2022. februárban kirobbant orosz-ukrán háború elhúzódása.
- A háború elhúzódása következtében kialakult gazdasági válság (energiaválság, infláció emelkedése, beruházások csökkenése, finanszírozási költségek drágulása) következtében a potenciális ipari, logisztikai beruházásokat megvalósító –versenyképes ipari termelési tevékenységet folytató vállalkozásokat működtető – munkahely teremtő befektetők kevésbé érdeklődnek kelet-magyarországi befektetési helyszínek után, aminek következtében tovább erősödik a városok közötti verseny a befektetőkért.

- **A korábbi fejlesztési időszakokból örökölt strukturális problémákhoz kapcsolódó kockázatok.**

- A 2021-2027 időszakban az országos operatív programokban is megmaradnak és megismétlődnek a korábbi fejlesztési időszakokban kialakult, ismert strukturális problémák.
- A strukturális problémákból adódóan a 2021-2027 időszakban az országos operatív programok nem lesznek teljesen alkalmasak arra, hogy az önkormányzatok projektelőkészítési, tervezési és megvalósítási tevékenységéhez nyújtott támogatásuk által, minden szükséges operatív városfejlesztési tevékenység szempontjából megfelelő hatékonysággal segítsék elő a területi, funkcionális és ágazati szempontból integrált, összehangolt, pénzügyi szempontból fenntartható településfejlesztést.
- Az orosz-ukrán háború hatása a magyar gazdaságra ennek várható elhúzódása, vagy a munkahelyteremtő beruházások megvalósításához szükséges előfeltételeket biztosító önkormányzati fejlesztéseknek a fent említett strukturális problémák miatt bekövetkező késedelmes megvalósítása, illetve elmaradása következtében nem történnek meg a szükséges jelentős mértékű befektetések, amelyek az ipari munkahelyek teremtésének, a turizmus fejlesztésének, a foglalkoztatás bővítésének, és ezáltal a gazdaság fejlesztésének a húzóerői lehetnének a térségben.

- Az operatív programok végleges változatai nem támogatják az ipari területek kialakítására irányuló önkormányzati fejlesztések rendszeresen felmerülő gyakorlati problémáinak (például a fejlesztésekhez szükséges ingatlanok tulajdonjoga megszerzéséhez szükséges finanszírozási források biztosítása, az ipari területeket feltáró alpinfrastruktúrák, és az ipari területeken belüli, az egyes építési telkeket ellátó, alpinfrastruktúra hálózatok kiépítésének finanszírozása) megoldását.
- Nem alakul ki tagállami szintű, kompetens irányítással hatékonyan működő országos támogatási rendszer szervezeti, jogi, finanszírozási eszköztára a helyi településfejlesztési elképzelések megvalósítására, amely képes azoknak a nélkülözhetetlen fejlesztési műveleteknek, valamint komplex városfejlesztési akcióknak a finanszírozására és támogatására, amelyek nem képezik az EU alapjaiból finanszírozott vissza nem térítendő támogatásokkal megvalósításra kerülő beavatkozások során történő fejlesztési tevékenységek tárgyát.
- **Hazai és Európai uniós fejlesztési források elmaradása**
 - A hazai, illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása, késése közepes kockázattal bír, azonban hatása jelentős. Amennyiben a források nehezen és lassan jutnak el a kedvezményezettekhez, negatívan befolyásolhatja az eredményességet.
 - További nehézség, hogy a pályázatokhoz szükséges önerő előteremtése eladósodást generálhat, főként az önkormányzati szektorban.
 - Következésképpen az EU-s támogatással megvalósuló fejlesztések eredményei szigetszerűek maradnak, továbbá hosszútávon nem fejtenek ki céljuknak megfelelő mértékű településfejlesztési hatásokat.
- **Közegészségügyi kockázatok**
 - A határokon áttérjedő súlyos egészségügyi veszélyek felismerése és kezelése kiemelkedő prioritással bír.
 - Az egészségügyi veszélyek az emberéletekben bekövetkezett áldozatokon és az egészségügyi költségeken felül nagyon jelentős gazdasági kiadásokat is eredményezhetnek, különösen, ha a járvány vagy egyéb súlyos egészségügyi helyzet hosszú ideig tart, ezáltal zavart okoz.
 - Az ilyen típusú veszélyek általában váratlanul jelennek meg, és rövid idő alatt bonyolult és nagy léptékű vészhelyzetté nővik ki magukat. Ezért közegészség-védelmi fellépések kidolgozása útján kell védeni a polgárokat az ilyen veszélyektől, és megelőzni vagy enyhíteni a városlakókra és a helyi gazdaságra gyakorolt súlyos következményeket.

13. sz. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok	közepes	jelentős	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés
Versenytársak nagymértékű megerősödése	alacsony	közepes	Potenciális versenytársak tervezett fejlesztéseinek nyomonkövetése Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység A város komparatív versenyelőnyeinek azonosítása és kiaknázása Egyedi arculat kialakítása
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása	közepes	magas	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekeltségek felmerülése a járásközpont és a járás többtelepülése között	alacsony	közepes	Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása	magas	jelentős	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
Közbeszerzési eljárások elhúzódnása, sikertelensége	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatósági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembevétele. Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
Saját forrás előteremtésének nehézségei	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása	alacsony/közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés Folyamatos egyeztetés a forrást biztosító szervezetekkel
A fejlesztések megvalósításához szükséges saját erő rendelkezésre állása	közepes	jelentős	Kiegyensúlyozott önkormányzati gazdálkodás Fejlesztések megfelelő ütemezése

A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Megfelelő szakmai háttér biztosítása
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
Kivitelezés csúszása	közepes	közepes	Reális ütemterv összeállítása Kötbér alkalmazása
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges	alacsony	jelentős	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása a tervezés, a megvalósítás és a fenntartás során egyaránt
Az érintett létesítmények fenntartási költségeinek emelkedése	közepes	közepes	Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	A városi klímát jól tűrő, honos növényfajok megfelelő időben történő betelepítése Fenntartási költségek biztosítása

Forrás: Vásárosnamény Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2016. 82-84.o.

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

14. sz. táblázat: A célok érintettsége a kockázatok által

Kockázat megnevezése	T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében	T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése	T3. A város központi funkcióinak megerősítése	T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések	T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok					
Versenytársak nagymértékű megerősödése					
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása					
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekeltségek felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között					
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása					
Közbeszerzési eljárások elhúzódása, sikertelensége					
Hatósági dokumentumok hiánya, késése					
Saját forrás előteremtésének nehézségei					
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása					
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket					
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya					
Előre nem látható műszaki problémák					
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés					

Többletmunka felmerülése					
Kivitelezés csúszása					
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges					
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya					
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény					
Az érintett létesítmények fenntartási költségeinek emelkedése					
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja					

Saját szerkesztés

	Erős érintettség
	Közepes érintettség
	Gyenge érintettség

7. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

7.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Vásárosnamény városának fejlődését a beruházási tevékenységeken túlmenően a nem beruházási jellegű tevékenységek is nagymértékben előre vihetik. Ezek hozzájárulnak a város fenntarthatóságához, gazdasági prosperitásához.

A Településfejlesztési stratégia céljai, projektjei a várost irányító önkormányzat és az általa közvetlenül felügyelt és befolyásolható intézményrendszer és vállalkozási rendszer tevékenysége révén valósul meg. A stratégia úgy épül fel, hogy az intézkedések egy része ezen a körön túl további intézmények, vállalkozások és a lakossági- civil szféra közreműködését, némely esetben tevékeny részvételét kívánja meg.

Az ún. intézkedési típusú projektek:

a) kiegészítik a fejlesztési projektek körét, ez által kedvező körülményeket teremtenek azok megvalósulására, valamint önállóan segítik a célok megvalósulását

b) olyan integrált, komplex, szabályozott folyamatokon alapuló városműködést biztosítanak, amelyek

- önmagukban is garantálják a város egyes fontos célok érdekében történő működését,
- olyan további fejlesztéseket, innovatív megoldásokat generálnak, amelyek folyamatba építetten javítják a városműködés eredményességét és hatékonyságát
- képesek a legújabb innovációs eredmények azonosítására és a folyamatokba való integrálására

c) biztosítják, hogy a város működését és fejlődését alapvetően meghatározó partneri kör intézményesítetten és hatékonyan, kölcsönös előnyök alapján együttműködjön, egyeztesse stratégiáit és tevékenységét.

Az Intézkedés típusú projektek köre a városüzemeltetésen kívüli intézkedések körét, így a helyi gazdaság erősítését, a város és a városkörnyék együttműködését, a hatékony vagyongazdálkodást, a helyi társadalommal való együttműködés hatékonnyá tételét szolgálja.

7.1.2. Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából

származó vélelmezett hatásokat sokszorosán felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket. Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat. Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát. Különösen fontos továbbá az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot szükség esetén adó- és illeték kedvezményekkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.

7.1.3. Az operatív városfejlesztés tervezése a beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek összehangolása és megalapozása érdekében

Az ITS-ben előre vetített önkormányzati beavatkozások összehangolt megvalósítását szolgáló operatív városfejlesztés kétféle tevékenységből áll:

- tervezésből és
- megvalósításból.

Beruházási tevékenységet a megvalósítás jelent. Az ITS stratégiai céljainak megfelelő – vagyis jó – beruházási tevékenység nem végezhető sem az elmélet, sem a gyakorlat szerint, anélkül a komplex, operatív városfejlesztési tervezés nélkül,

- amely egyrészt hidat képez a stratégiai szinten meghatározott beavatkozások és az alkotórészeiket képező építési beruházások, városfejlesztési műveletek, között;
- másrészt amelyből levezethető, az a konkrét, részletes építési program, ami alapján meghatározható az egyes építési beruházások építési engedélyezési, illetve kiviteli, megvalósítási terveinek műszaki és pénzügyi tartalma (a megvalósításhoz szükséges források nagysága)

Az operatív városfejlesztési tervezés mást jelent, mint az építési beruházások építési engedélyezési és kiviteli, illetve megvalósítási építési-műszaki terveinek elkészítése. Az operatív városfejlesztési tervezés az említett engedélyezési és kivitelezési tervek készítésének megalapozását szolgálja, és a Magyarországon kialakult európai uniós pályázattalási gyakorlat, illetve a különböző önkormányzatok városfejlesztő tevékenysége az egyes – eltérő kormányzati műhelyekben és időpontokban született – pályázati felhívásokban az elmúlt két évtized során az alábbi (a teljesség igénye nélkül felsorolt) elnevezések szerinti tervfajtákat rendelte hozzá:

- komplex városfejlesztési akcióterv, komplex településfejlesztési akcióterv, akcióterületi terv, befektetés ösztönzési koncepció vagy terv, megvalósíthatósági tanulmány az akcióterületek fejlesztésére vonatkozóan;
- üzleti terv, jellemzően az ipari területek fejlesztésére vonatkozóan;
- tanulmányterv, megvalósíthatósági tanulmány, döntéselőkészítő komplex műszaki és pénzügyi tervek az építési engedélyezési tervek megalapozására, jellemzően az utak, közművek építésére, felújítására, illetve közterületek komplex rehabilitációjára, épületek építésére és komplex rehabilitációjára.

Ezért, a fentiek értelmében, amiként a korábbiakban, úgy a jelen ITS végrehajtása során is folyamatosan törekszik arra az Önkormányzat, hogy építési beruházási tevékenységét a rendelkezésére álló eszközök keretei között a lehető legjobban megalapozza operatív városfejlesztési tervekkel, és bízik abban, hogy ezt a törekvését az Európai Unió forrásainak felhasználásával működő pályázati és projektfejlesztési rendszer is támogatja az ITS-ben tervezett beavatkozások megvalósításának elválaszthatatlan részeként.

7.1.4. Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

A városmarketing tevékenység a városfejlesztés egyik fontos önkormányzati eszköze. Alkalmazásával fokozható a település versenyképessége, vonzóvá válhat új befektetők számára. A település egyedi arculatának kialakítása és annak kommunikálása fokozza a város idegenforgalmát, térségi szerepét. Az ITS-ben, a stratégiai célok valóra váltása érdekében tervezett beavatkozások eredményes megvalósítása elképzelhetetlen a közsféra vásárosnaményi városi önkormányzaton kívüli entitásainak (megye, szomszédos települések, állami, költségvetési intézmények, szervezetek stb.) és a magánsféra szereplőinek (ipari befektetők, beruházók, ingatlanfejlesztők, építetők, lakásépítéshez építési telket kereső állampolgárok stb.) együttműködése, illetve aktív szerepvállalása nélkül.

Ahhoz, hogy az említett külső szereplők a saját fejlesztési elképzeléseik megfogalmazása és megvalósítása során, tervezett beruházásaikat indokoltnak találják, valamint hogy a tervezett beruházások megvalósításához megfelelően láthassák a város és fejlődési folyamatai által biztosított fizikai-műszaki, gazdasági és társadalmi környezetet, vagyis hogy a város egésze vonzó legyen a vállalkozások és a lakosság számára, a tapasztalatok szerint általában nem feltétlen elég minden esetben az, hogy a város társadalmi és gazdasági szempontból vonzó, hanem az is szükséges, hogy a település fejlesztéséhez kapcsolódó általános érdekeknek, valamint a város vonzerejének az érvényesülését városmarketing tevékenység is segítse. Különösen szükséges a városmarketing azokban a – Vásárosnaményihoz hasonló, gyakori – esetekben, amikor egy város adott fizikai, társadalmi és gazdasági valósága még nem feltétlen vonzó minden szempontból, és a vonzerejét éppen azért kell erősíteni, hogy a község más entitásainak partnersége és a magánszféra vállalkozásainak részvétele nélkül elképzelhetetlen fejlődés – amely ahhoz szükséges, hogy a város tényszerűen, adott állapotában is minden tekintetben vitathatatlanul vonzóvá váljon – megvalósulhasson.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is. Vásárosnamény pozitív arculatának kialakítása és megerősítése, továbbá a város marketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a város iránti lojalitás kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással) és üzleti partnerei körében a város image-ének továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

Az egész városra vonatkozó városmarketinggel összhangban, ahhoz kapcsolódva kiemelkedően fontos, hogy az adott városfejlesztési akció természetéből fakadó sajátosságoknak megfelelő marketing tevékenység valósuljon meg azoknak a fejlesztéseknek a vonatkozásában, és a sajátosságaiknak megfelelően, amelyek az ITS céljainak valóra váltása szempontjából kulcsfontosságúak, és megvalósításuk nem képzelhető el a magánszféra szereplőinek aktív szerepvállalása nélkül, mint például

- a tervezett ipari területek megvalósítása, a kialakításra kerülő építési telkek értékesítése,
- a tervezett új kertváros létrehozása, a kialakításra kerülő építési telkek értékesítése,
- a tervezett turisztikai, illetve rekreációs fejlesztések megvalósítása.

7.1.5. Turisztikai klaszter és a város turisztikai stratégiájának létrehozása

A marketing tevékenység alapvető feladat a turizmus területén is. Az idegenforgalmi ökoszisztéma további fejlesztése, az érintett szereplőkkel történő együttműködés erősítése, a vásárosnaményi turisztikai desztinációmenedzsment tevékenység újragondolása és megerősítése révén. Ennek keretében együttműködés a térség meghatározó idegenforgalomban érintett szereplőivel, valamint a kulturális-kreatív ipar kiépülésének ösztönzése információ szolgáltatással, együttműködések ösztönzésével.

Turisztikai fő célkitűzések:

1. A turizmus, mint gazdasági faktor szerepének erősítése a város gazdasági életében
2. A város turisztikai versenyképességének növelése
3. A város egyedi imázsának, marketing arculatának megteremtése, kidolgozása és folyamatos fejlesztése

A fő turisztikai termékek az alábbi területeket foglalják magukba:

Öko- és aktív turizmus (bakancsos, kerékpáros- és vízi turizmus, sportturizmus), **vidéki turizmus** (hagyományőrző turizmus), **kulturálisturizmus** (vallási turizmus, fesztiválturizmus).

Az ITS kiemelten kezeli a turizmus és városmarketinghez kapcsolódó feladatokat az alábbi beavatkozások tekintetében:

- kulturális infrastruktúra bővítése, korszerűsítése, a kulturális élet élénkítése;
- sport és rekreációs célú infrastruktúra minőségének javítása, bővítése;
- az idegenforgalmi kínálat elemeinek összehangolt fejlesztése, hangsúlyosan a kulturális és természeti értékekre alapozott turizmus fejlesztésére;
- hozzáadott értékű helyi termék előállítás, márkázás támogatása;
- városmarketing és promóció;
- települési örökségvédelem;
- arculat-fejlesztés;
- természetvédelem;
- a városi zöldterületek védelme, fejlesztése

7.1.6. Okos megoldások a város életében

Az okos megoldások célja, hogy élhetőbb városokat teremtsünk. Egy jól működő modell mind a városlakók, mind a helyi cégek, intézmények, szervezetek életét kényelmesebbé teszi. Beszélhetünk az életünket könnyítő intelligens megoldásokról, mint például egy telefonos applikációról; adaptív közvilágításról, amely reagál a környezetére, adaptív közlekedésszabályozásról, hulladékmenedzsmentről, de akár egy okos parkolási rendszer kialakításáról is. Rendkívüli fontossággal bír, hogy a modell, amit a város kitalál, önmagában fenntartható legyen. Éppen ezért egy olyan modellt szükséges a városnak felépíteni, amely alapján mérni tudja, hogy az általa kitalált célrendszer és a hozzárendelt eszközök hosszú távon gazdaságilag fenntarthatók-e vagy sem. Erre ugyanúgy oda kell figyelni, mint a környezeti és a társadalmi fenntarthatóságra. Városi szinten arra lenne szükség, hogy ezt az ökoszisztémát, amelyet okos településnek nevezünk, átgondoltan, egy stratégia mentén, célok pontos kijelölésével és a célokhoz való eszközrendeléssel hajtsa végre a város. Minden városnak stratégiailag, az ott működő cégekkel, intézményekkel, lakókkal, civil szervezetekkel egyeztetve kell átgondolnia, hogy mivel tudja számukra élhetőbbé tenni a környezetet, majd a célok mellé eszközöket kell rendelnie. A modell kiépítésének egyik pillére a K+F+I projektek megvalósítása lehet minden város speciális igényéhez, adottságához alkalmazkodó és önfenntartó megoldások létrehozásával. Az okos városok összekötik az embereket, hálózatokat, az információt és a kommunikációs technológiát.

Digitális ügyintézési lehetőségek közszolgáltatások terén

Vásárosnamény Város Önkormányzata bevezette az elektronikus ügyintézés lehetőségét a lakosság és vállalkozások számára. Az önkormányzati ASP rendszert igénybe vevő települések az E-önkormányzat portálon keresztül biztosítják ügyfeleik számára az elektronikus ügyintézéshez szükséges szolgáltatásokat. A továbbiakban bemutatjuk a szolgáltatás általános elemeit, igénybevételének feltételeit.

Az E-önkormányzat portál elérhető az alábbi címek bármelyikén:

<https://eonkormanyzat.gov.hu>

<https://e-onkormanyzat.gov.hu>

<https://ohp.asp.lgov.hu>

Az E-önkormányzat portál használatához csak böngészőprogramra és internet hozzáférésre van szükség, a portál és szolgáltatásai használata egyéb alkalmazás telepítését nem igényli. Az E-önkormányzat portál bárki számára elérhető, egyes funkciók szabadon használhatók, más funkciók azonban bejelentkezéshez kötöttek.

Vásárosnamény Város hivatalos portálján rendelkezésre áll az elektronikus ügyintézés. Az Elektronikus Ügyintézési Portálon bejelentkezést követően az ügytípus kiválasztásával van lehetőség ügyintézésre. A portál főoldaláról alábbi ügytípusokban tölthetők le nyomtatványok: hatósági ügyek, kereskedelmi igazgatás, vállalkozói ügyek és szociális ügyek.

A Portálon található online bejelentés oldalon elektronikus űrlap segítségével közérdekű bejelentést küldhet minden lakos az önkormányzatnak, melyre a megadott e-mail címre kap majd választ az ügyben tett intézkedésről.

Eddig megvalósult digitális fejlesztések:

- a Rákóczi park területén elérhető a Bereg Szíve free wi-fi
- okospad kihelyezésére került sor a Tourinform Iroda előtt, a Szabadság tér 7. szám alatt, továbbá ugyanitt
- érintőképernyős infopult is elérhető

Tervezett digitális fejlesztések

- önkormányzati, esetleg egységes városi mobilapplikáció(k) kialakítása, fejlesztése
- okos zebra, intelligens gyalogátkelő rendszer (SafeCross) kialakítása, üzembe helyezése. A zebra mindkét oldalát mozgásérzékelővel látják el, az aszfaltba pedig LED lámpákat építenek, melyek fényei figyelmeztetik az autósokat az átkelő gyalogosokra, vagyis aktív jelzést ad az átkelő az autósok felé, ha gyalogos érkezik a csomóponthoz.

7.1.7 A magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés

A város által meghatározott célok elérése nem csak az önkormányzat és a közsféra érdeke, hanem a Vásárosnaményban lakóké, az ott működő vállalkozásoké is. Kiemelkedő fontossággal bír a források koncentrált felhasználásában a magánszféra fejlesztésekbe való bevonása. Az önkormányzat törekszik a magán befektetőkkel és helyi piaci szereplőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre. A tervezett magán beruházásokra különösen nagy hatást gyakorol a helyi és az azzal szorosan összefüggő makrogazdasági helyzet. Az egyes ágazatokat különösen érzékenyen érintő gazdasági válság hatása növeli mind az állami, mind a magán beruházások kockázatát, mivel egyrészt a megtérülés időtartama növekszik, másrészt a hitelhez vagy pályázati forráshoz jutás feltételei is romlottak. A város, mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek (pl. marketingstratégia elkészítése, marketingkommunikáció), a magánbefektetők bevonása, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítása érdekében, valamint, hogy a létesítmények kihasználtsága

növekedjen, a fejlesztési eredmények ismertebbé váljanak, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerővel bírjanak.

A fentiek érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókat folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel a szoros együttműködések kialakítása érdekében. Az eddigi egyeztetések alapján az alábbi lehetséges önkormányzati tevékenységek és együttműködési területek körvonalazódtak:

- helyi vállalkozók tájékoztatása a lehetséges pályázati forrásokról,
- közös projektek megvalósítása, helyi vállalkozások bevonása az önkormányzat által tervezett projektekbe,
- vállalkozói együttműködések létrejöttének segítése,
- intenzív befektetés-ösztönzés a magánszféra fejlesztőinek elérése és megszólítása érdekében.

7.2. ITS megvalósításának szervezeti keretei

7.2.1. A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármass tagolású:

1. A stratégiai menedzsmentet a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
2. Az operatív menedzsmentet a Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább a Városfejlesztési csoport), valamint az érintett intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.
3. A fenntartásban közreműködők a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik/amelyek valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

Vásárosnamény tekintetében mindhárom szinten elegendő számú, megfelelő tudással, tapasztalattal és konstruktív, a fejlesztések iránt elkötelezett dolgozók találhatóak. A 2020-ban lezajlott szervezetfejlesztés eredményeként a feladatvégzés és a működés hatékonysága tovább javult.

Vásárosnamény Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselőtestület feladata. A bizottságokat véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködő és döntési jogosítványokkal ruházták fel, amelyek révén

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, ingatlanhasznosítás, vállalkozási feltételek stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

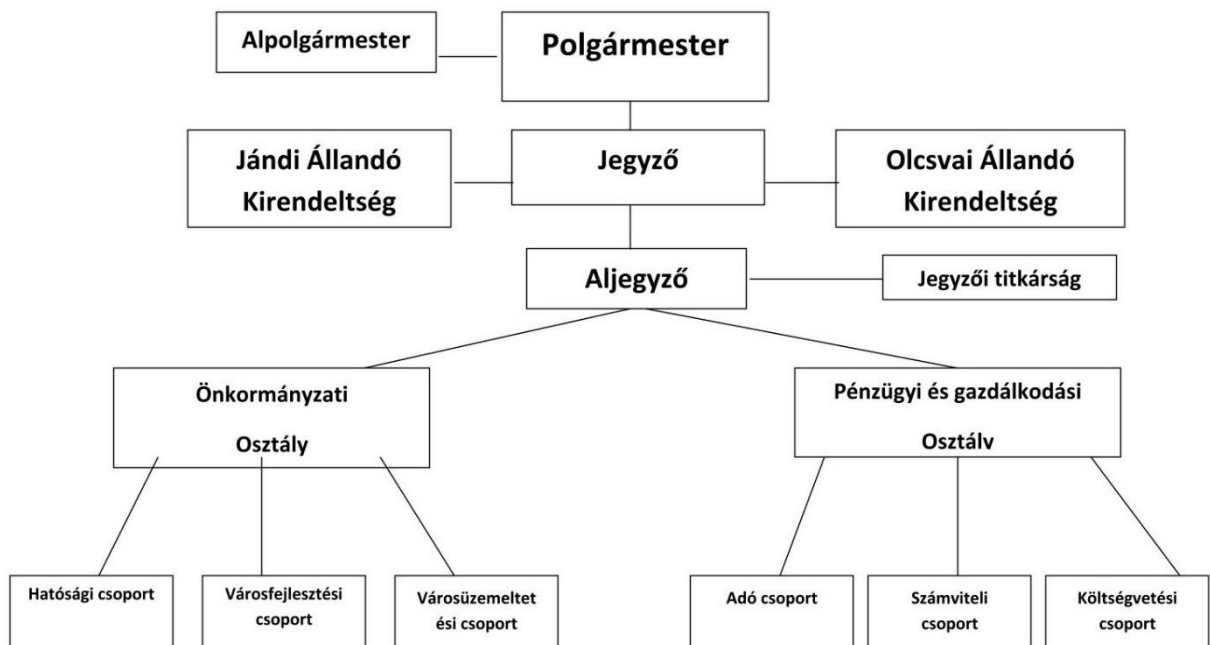
15. sz. táblázat: A városfejlesztés szerveződése

Irányítás típusa	Városfejlesztést irányító szervezetek		Kompetenciák	PARTNERSÉG Lakosság, civil szervezetek, vállalkozások, hatóságok
Stratégiai menedzsment	Képviselőtestület		Városfejlesztés irányvonalának kijelölése	
	Bizottságok		Véleményezés, javaslattevés, felügyelet	
Operatív menedzsment	Vásárosnaményi Önkormányzati Hivatal	Közös	Döntés-előkészítés, településfejlesztési programok előkészítése és megvalósítása, monitoring tevékenységek	
Fenntartás	Érintett létesítmények fenntartói, üzemeltetői		A fejlesztések eredményeként létrehozott	

		létesítmények hatékony és gazdaságos fenntartása	
--	--	---	--

Forrás: Vásárosnamény Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 90.o., 2016

A városfejlesztési programok operatív megvalósítása a Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal feladata, amelynek irányítását a jegyző végzi. Az egyes osztályok, illetve csoportok hatáskörébe számos olyan feladat tartozik, amelyek közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-hez, ezek közül csak azokat emeljük ki, amelyek egyértelműen és szorosan hozzájárulnak a fejlesztések megvalósításához.

15. sz. ábra A Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal organogramja

Forrás: Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata

A 16. táblázat az önkormányzat szervezeti egységeinek feladatait szemlélteti.

Szervezeti egység	Ellátandó feladatok
<p>Jegyzői titkárság</p>	<p>Az önkormányzat sajtó média és egyéb kommunikációs tevékenységének szervezése, koordinálása Az önkormányzat térségi együttműködésének szervezése, együttműködés a fejlesztést irányító, koordináló járási, megyei, regionális és országos, valamint nemzetközi szervezetekkel.</p>
<p>Városfejlesztési Csoport</p>	<p>Ellátja az önkormányzat (Képviselő-testület), a Polgármester, valamint a Jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó valamennyi területfejlesztési hatáskörből adódó hatósági és nem hatósági feladatot, valamint ezen ügyek döntésre történő érdemi előkészítését, a meghatározott feladatok végrehajtásának szervezését, ellenőrzését. Kezdeményező és aktív közreműködő szerepet tölt be minden fejlesztési célú, beruházási jellegű, az önkormányzatot érintő pályázat készítésében, a projektek megvalósításában és nyomon követésében. Önkormányzati szinten összefogja a forrást teremtő, gazdálkodást segítő pályázati lehetőségek megismertetését, a pályázatok előkészítését, benyújtását, nyilvántartását, megvalósítását és elszámolását, koordinálja a nemzetközi programokon belüli témaorientált pályázatok előkészítését. Feladata az SZMSZ-ben meghatározott bizottság (Városfejlesztési és Üzemeltetési Bizottság), illetve az önkormányzat rendeletében meghatározott más bizottság tevékenységének a szakterület szerinti megfelelő segítése, az ezzel kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátása. Vezetí és naprakészen tartja a feladatkörébe tartozó városfejlesztéssel összefüggő műszaki és egyéb nyilvántartásokat, a városrendezési és egyéb térképeket.</p>
<p>Városüzemeltetési Csoport</p>	<p>Ellátja a jogszabály alapján az önkormányzat (Képviselő-testület), a Polgármester, a Jegyző, (vagy a KÖH ügyintézője) feladat- és hatáskörébe tartozó közlekedési, hírközlési, vízügyi, kommunális, köztisztasági, mezőgazdasági, tűzvédelmi, közterület-használati, közterület-felügyeleti, állategészségügyi- és állattartási hatáskörből adódó feladatot, valamint ezen ügyek döntésre történő érdemi előkészítését, a meghatározott feladatok végrehajtásának szervezését, ellenőrzését. Közreműködik a város rendjének, köztisztaságának biztosításával, infrastruktúrájának, kommunális ellátásának üzemeltetésével, karbantartásával, ellenőrzésével kapcsolatos szakmai feladatok ellátásában. Ellátja a város üzemeltetésével, az azzal összefüggő közmunka-tevékenység szervezésével kapcsolatos feladatokat, közreműködik az önkormányzati vagyoni</p>

	<p>hasznosításával kapcsolatos szakmai munka végzésében. Közreműködik a közbiztonsággal, a honvédelemmel és katasztrófa elhárítással (polgári védelemmel, ár- és belvízvédekezéssel stb.) összefüggő feladatok végzésében, szervezésében, koordinálásában. Ellátja az önkormányzat intézményeinek és telephelyeinek működtetésével, karbantartásával, üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat, illetve szükség esetén közreműködik abban. Kapcsolatot tart a város területén működő, a csoport és az Önkormányzati Osztály profiljába tartozó gazdálkodó szervezetekkel, különös tekintettel az önkormányzati (rész)tulajdonú, illetve a kötelező önkormányzati feladatok ellátásában részt vevő gazdasági szervezetekre. Kezdeményező és aktív közreműködő szerepet tölt be a városüzemeltetési feladatkörbe tartozó, vagy azt érintő pályázatok készítésében és megvalósításában. Feladata az SZMSZ-ben meghatározott bizottság (Városfejlesztési és Üzemeltetési Bizottság), illetve az önkormányzat rendeletében meghatározott más bizottság tevékenységének a szakterület szerinti megfelelő segítése, az ezzel kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátása. Vezeti és naprakészen tartja a feladatkörébe tartozó városüzemeltetéssel összefüggő műszaki és egyéb nyilvántartásokat, a városrendezési és egyéb térképeket (közútterkép stb.). Ellátja a nem kiemelt I. fokú építésügyi, építésigazgatási ügyekkel, a birtokvédelemmel, a telepengedélyezéssel, fakivágással és telepítéssel, a külterületi földterületek adásvételével, a kereskedelmi igazgatási, a szálláshely üzemeltetési, rendezvénytartási, illetve a lakcímnnyilvántartással kapcsolatos feladatokat.</p>
<p>Pénzügyi és Gazdálkodási Osztály</p>	<p>Az önkormányzati költségvetéssel kapcsolatos feladatok ellátása, gazdálkodási, vagyon gazdálkodási feladatok, Meghatározó szerep a takarékos es szabályszerű önkormányzati gazdálkodás megvalósításában Közreműködés a helyi adópolitika kialakításában és végrehajtásában. Kiemelt figyelmet fordít az önkormányzati vagyon nyilvántartására, az önkormányzati tulajdonú gazdasági szervezetek gazdálkodására.</p>

Forrás: Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata

A megvalósításban résztvevők közötti koordinációs mechanizmust a Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg. Eszerint az önkormányzati és államigazgatási feladatok ellátásával kapcsolatos, szokásos munkafolyamatokban közvetlenül működnek együtt, más jellegű munkakapcsolatok esetén az egyeztetést az adott szervezeti egység vezetője, illetve a jegyző végzi. A szükséges humán erőforrás tekintetében elsődleges szempont, hogy a városfejlesztés projektmenedzsment-szervezetét olyan tapasztalt szakemberek alkossák, akik

VÁSÁROSNAMENY VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA | Felülvizsgálat, 2023.

széleskörű projektmenedzsment ismerettel és gyakorlattal rendelkeznek. A projektek megvalósításához legalább 1-1 fő pénzügyi, műszaki, településfejlesztési és jogi szakemberre van szükség, akik esetében a megfelelő végzettség mellett a releváns szakmai tapasztalat is alapvető elvárás. Az ezen kritériumoknak megfelelő szakemberek jelenleg is az önkormányzat alkalmazásában állnak, illetve adott esetben a szükséges szaktudással rendelkező munkavállalókkal kiegészíthető a projektmenedzsment csapat. Az alkalomszerűen szükséges szaktudást megbízási szerződések keretében lehet becsatornázni a városfejlesztési tevékenységek megvalósításába. A pontos szakmai elvárások, kompetenciák és az ahhoz kapcsolható személyek meghatározására a részletes projektfejlesztések szakaszában kerül sor. A településfejlesztési beavatkozások megvalósítása során a projektmenedzsment-szervezet az önkormányzat bizottságaival és a képviselőtestülettel, a KÖH minden érintett csoportjával, a projektpartnerekkel, valamint a fenntartásban érdekelt szervezetekkel együtt részletesen meghatározza azokat a garanciális elemeket és szerződéses feltételeket, amelyek lehetővé teszik a városfejlesztési akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését.

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezet adópolitika. Vásárosnamény a helyi adópolitika kialakítása során az alábbi szempontokat helyezi előtérbe:

- a lakosság és a vállalkozások teherbíró képességét,
- a megfelelő minőségi szolgáltatások garantálását, valamint
- a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását.

A város területén a következő adónemek vannak érvényben:

- Helyi iparűzési adó
- Idegenforgalmi adó
- Építmény adó

7.2.2. Partnerség

A fenntartható fejlődés által támasztott követelmények nem teljesíthetők pusztán az önkormányzat erőforrásainak igénybevételével, szükségessé teszik az önkormányzaton kívüli szereplők széles körének (gazdasági szereplők, önkormányzati partnerek, nonprofit szféra, civil szervezetek, egyházak) aktív részvételét is. Ez a modell szükségessé teszi a partnerség megerősítését.

Partnerség megerősítése

A közös ügyek megvalósítása csak akkor lehetséges, ha azok alanyai maguk is résztvesznek benne. Az érintettek akkor érzik magukénak a célokat, ha azok kialakításához hozzá tudnak járulni, s ez

megalapozza a megvalósításban való részvétel hajlandóságát is. A kooperatív, részvételi tervezés jeleníti meg a város előtt álló feladatok tekintetében szükséges változás irányát.

A városvezetésnek a gyakorlatban is jól működő partnerséget kell építenie mindenkivel, aki a célok elérése terén fontos szerepet játszik, így különösen önkormányzati partnereivel: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzatával és a szomszéd településekkel, a gazdasági szféra szereplőivel, továbbá a társadalom egyéb szereplőivel, így különösen a katolikus egyházal és a többi egyházal, s a civil szervezetekkel való együttműködés.

Hatékonyabb városdiplomácia és térségi partnerség-építés

A város legkövetlenebb és leggyorsabban eredményt hozó mozgásteret a városdiplomácia dinamizálása, valamint a partnerkapcsolatok hatékonyságának javítása és strukturált kiterjesztése lehet. A koncepció fontos szerepet szán a kapcsolatépítésnek, mivel alacsony a forrásigénye, és a megrekedt folyamatokat újraindító új fejlődési dimenziók megnyitásának lehetőségét tartalmazza.

A következőben részletezett civil szervezetek főként a gyermekek esélyegyenlősége területén fejtenek ki jelentős szerepet:

Vöröskereszt helyi szervezete

Részt vesz különösen a beteg és mélyszegénységben élő gyermekek megsegítésében. Szociális tevékenységük célja a szegénység enyhítése a krízishelyzetbe kerültek segítése. A szervezet megkülönböztetés nélkül nyújt segítséget, törvény által biztosított feltételek és lehetőségek figyelembevételével. Kapcsolatban állnak az önkormányzatokkal, az iskolai vezetőkkel, szociális szakemberekkel, vöröskeresztes önkéntesekkel. Ennek köszönhető, hogy számos esetben nem is a bajba jutott kereste meg szervezetet. Ennek a „jelzőrendszeres kapcsolattartásnak” eredménye az, hogy segíteni tudnak beteg gyereket nevelő családoknak természetbeni és alapítványi adománnyal. A pandémia alatt élelmiszercsomagokat osztottak a rászorultak részére.

Vásárosnaményi Diák Sportegyesület (székhelye 4800 Vásárosnamény, Rákóczi Ferenc út 21.)

A fiatalok számára a sportolás és testedzés lehetőségét biztosítja, utánpótlást nevel a futball és az úszás sportágakban, versenyeket szervez és a sport hagyományait ápolja.

Diákmozgalomért Alapítvány (székhelye: 4800 Vásárosnamény, Kossuth Lajos út 19.)

Célja a Vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium tanulóinak támogatása.

Beregi Diáksport Egyesület (székhelye: 4800 Vásárosnamény, Rákóczi Ferenc út 6-12.)

Eötvös József Alapítvány (székhelye: 4800 Vásárosnamény, Rákóczi Ferenc út 6-12.)

Célja a kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók jutalmazása, az éves iskolai névadó nap megrendezése, a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola tárgyi feltételeinek javítása.

Kölcseys Gyermekekért Alapítvány (székhelye: 4800 Vásárosnamény, Damjanich János út 34.)

Az Egyesület fő tevékenysége a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Kölcsey Ferenc Tagintézmény tanulóinak szellemi, fizikai és erkölcsi fejlődésének segítése. Az iskola felszereltségének javítása. A nevelési feltételek javítása, korszerűsítése. A gyermekekkel kiemelten foglalkozók támogatása. Egyéni és csoportos tanulmányok támogatása. Tanulmányutak, szakkirándulások szervezése. Az idegen nyelvoktatás feltételeinek korszerűsítése, kulturális tevékenység.

BEREG Fiai Hagyományőrző Íjász Egyesület (székhelye: 4800 Vásárosnamény, Szőlőskert u. 43.)

Feladatuknak tekintik a gyermekekkel megismertetni és megszerettetni a hagyományokat.

Tiszaparti Jegenyék Alapítvány (székhelye: 4803 Vásárosnamény, Iskola u. 54.)

Célja a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és AMI Petőfi Sándor Tagintézményben az iskolai nyelvoktatás, számítástechnika fejlesztése. Felnőttképzés és továbbképzés, és a beregi népi hagyományok ápolása. A hátrányos helyzetű tanulók és családtagjaik anyagi és egyéb támogatása. A szociálisan rászoruló felnőtt lakosság segítése, képviselője.

Beregi Természet- és Környezetvédelmi Egyesület (székhelye: 4841 Jánd, Arany János tér 1/A.):

Alaptevékenysége a környezetvédelmi és természetvédelmi feladatok ellátása, környezeti nevelés, környezettudatos magatartás kialakítása, természetvédelem, állatvédelem és egyéb az alapszabály szerint.

Beregi Ifjúságért Közművelődési és Szabadidő Egyesület (székhelye: Márokpapi, Táncsicsutca 4/A.):

Társadalmi kezdeményezésen alapulva, a gyermek és ifjúsági korosztály bevonásával olyan projektek megvalósítása, amelyek biztosítják a kistérségben megtalálható települések lakói számára a korosztályuknak megfelelő minőségi életszínvonalat, választ adva a XXI. század -hátrányos helyzetű térségünket halmozottan érintő-kihívásaira, növelve ezzel a kistérség szociális, kulturális, gazdasági megtartó erejét, felvállalva a Bereg környezet - és természetvédelmi, állatvédelmi tevékenységével kapcsolatos problémák kezelésének lehetőségét is. További cél a megyei turisztikai kínálat bővítése ágazati terület és vidékfejlesztési programok generálásával, koordinálásával, menedzsmentjével. A Pénzügyi fogyasztói tudatosság növelésével fogyasztóvédelem/pénzügyi fogyasztóvédelmi prevenció

és fogyasztói jogérvényesítés elősegítése. Fogyasztóvédelmi oktatás, a fogyasztók érdekeinek/jogainak érvényesítése, fogyasztói problémák feltárása, fogyasztói jogok érvényesülésének értékelése; fogyasztók képviselője; eljárás, vizsgálat, intézkedés kezdeményezése a fogyasztói jogok/érdekek védelmében; tájékoztatás, tanácsadó irodák, információs rendszer; a tudatos fogyasztói magatartás elősegítése, a fogyasztók tájékozottságának javítása, közvélemény tájékoztatása.

Óvodás Gyermekekért Oktatási-Nevelési Alapítvány (székhelye: 4800 Vásárosnamény, Bartók Béla út 24.)

Az alapítvány 1993-ban jött létre, célja:

- az óvodás gyermekek sokoldalú megsegítése a testi és értelmi nevelés terén,
- a szakmai felszereltség javítása, a nevelő munka technikai feltételeinek korszerűsítése érdekében,
- az egészséges életmódra nevelés feltételeinek korszerűsítése,
- esélyegyenlőség biztosítása, a családok mélyülő válságának oldása, a gyermekek sokoldalú foglalkoztatása, lehetőségeinek bővítése,
- az egyéni képességfejlesztés megvalósítása korszerű eszközökkel, a problémamentes iskolakezdés érdekében.

Az Alapítvány évek óta sikeresen működik, ennek köszönhetően számos eszköz és fejlesztő játék segíti a hátrányos-és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sokoldalú fejlesztését is.

Naményi Gyermekekért Civil Társaság egy szülői kezdeményezés, amelynek közösségi célja, hogy élhetőbb környezetet tudjon teremteni az iskolában tanuló gyermekek számára. A Társaság 2017. június 27-én jött létre. Az első évben az iskolai játszótér rekonstrukciója volt a céljuk. 2018-ban padok kihelyezésében nyújtottak segítséget önkormányzati pályázati forrásfelhasználással.

Csodakunyhó Klub 2013-ban alakult a Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ könyvtári részlegének a támogatásával. Cél az olvasni frissen megtanult gyermekekkel felfedeztetni az olvasás örömeit, hogy majdan könyveket szerető, könyvtárba szívesen járó felnőttekké válhassanak.

Polgárőr szervezetek:

A településen a rendőrség bűnmegelőzési munkáját kiegészítik és támogatják a helyi polgárőrszervezetek, akik a közrend, közbiztonság védelmében, a közterületek, közintézmények védelmének biztosításában nyújtanak segítséget.

A városban négy polgárőr szervezet működik: a Vásárosnaményi Polgárőrség, a Gergelyugornyai Polgárőrség, a Közbiztonsági Polgárőrség, a Vásárosnamény-Vitka Polgárőrség. Tagjai folyamatosan

részt vállalnak a gyermekek számára rendezett programok megvalósításában, a biztonságról való gondoskodásban.

Az Önkormányzat a jóléti háló alakításában és működtetésében fokozottabban számít a civilek részvételére, így a városban működő egyházak, nyugdíjas szervezetek, ifjúsági szervezetek, a vöröskereszt, az alapítványok és egyéb civil segítők aktív közreműködésére, akik tagjai az észlelő-jelzőrendszernek, és partnerként vesznek részt a pályázati és egyéb programok megvalósításában is.

Helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása

Az Önkormányzat a jóléti háló alakításában és működtetésében fokozottabban számít a civilek részvételére, így a városban működő egyházak, nyugdíjas szervezetek, ifjúsági szervezetek, a vöröskereszt, az alapítványok és egyéb civil segítők aktív közreműködésére, akik tagjai az észlelő-jelzőrendszernek, és partnerként vesznek részt a pályázati és egyéb programok megvalósításában is.

Vásárosnamény Város Önkormányzata a gyermekjóléti, gyermekvédelmi alap, kötelező vagy vállalt feladatait saját fenntartású, vagy kistérségi társulások intézmény, illetve megyei intézmény útján látja el.

A városban működő civil szervezetek a fenti területeket nem fedik le teljeskörűen. Ezek a szervezetek az alábbiak szerint kategorizálhatók: egyesületek, sportegyesületek, alap- és középfokú oktatási-nevelési intézmények alapítványai. Az oktatási-nevelési intézmények alapítványainak célja minden esetben az intézményi oktatás feltételeinek javítása, az SZJA 1%-ából befolyó bevételekből.

Az önkormányzatok alapvető kötelessége és érdeke, hogy feladataikat költséghatékony módon oldják meg, részben, mert közpénzek felhasználásáról van szó, részben pedig e feladatok rendszerint alulfinanszírozottak. Ez utóbbi olyan megoldások keresésére ösztönzi az önkormányzatot, melyek lehetőség szerint minimális költségvetési forrás lekötésével megfelelően biztosítják az ellátást. Az együttműködés egyik lehetséges formája a feladatmegosztás. Az önkormányzat saját forrásai és kapacitásuk kiegészítésére, a rugalmasság és a szaktudás bővítésére keresi az együttműködés lehetőségeit a kultúra, sport- és szabadidő, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, környezetvédelem, településfejlesztés területén.

Önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása

Vásárosnamény a Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás, a Vásárosnaményi járás 26 települési önkormányzata által létrehozott hivatalos szervezet járásszékhely települése. Ezáltal nem
VÁSÁROSNAMENY VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA | Felülvizsgálat, 2023.

csak a saját településünk, hanem a Társulás önkormányzatainak az érdekeit is folyamatosan figyelemmel kíséri, segíti a munkájukat. Gyakorik a mikrotársulási szerveződések aktuális pályázatok, programok megvalósítására. A BEREGTÖT által működtetett Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, a Család- és Gyermekjóléti Központ, a Beregi Mesevarázsbirodalom Bölcsőde, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Vásárosnaményi Pedagógiai Szakszolgálat Vásárosnaményi Tagintézménye munkáján keresztül is történik a településeken előforduló hasonló problémákra történő intézkedések megvalósítása.

7.3. Monitoring rendszer működtetése

7.3.1. A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel, és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba vagy magába a stratégiába avatkozik be. A jól működő monitoring rendszer alapja a világos beavatkozási logika összeállítása, acélrendszer megvalósítását szolgáló beavatkozások és projektek azonosítása, valamint a specifikus, mérhető, elérhető, reális és aktuális indikátorok pontos és egyértelmű meghatározása. A működtetési mechanizmus hatékonyságának biztosításához ki kell jelölni a monitoring

- felelőset,
- kivitelezőjét,
- gyakoriságát,
- formai elvárásait,
- a visszacsatolás módját.

A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni.

7.3.2. Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

Az elmúlt programozási időszakok egyik fontos tapasztalata volt, hogy a célok megvalósulásának méréséhez szükséges adatok nem, vagy csak korlátozottan voltak elérhetők, így a stratégia menedzselésének egy fontos eszköze nem állt a települések rendelkezésére. Mivel az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe felértékelődött, ezért

az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

7.3.3. A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy a nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás integráns részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó, világos beavatkozási logikára épülő településfejlesztési koncepció kialakítása.
2. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.
3. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása.
4. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése
5. Az indikátorok teljesülésének nyomon követése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység alapvetően belső feladat, azaz a településfejlesztési koncepció és az ITS végrehajtásáért felelős szervezet felelősségi körébe tartozik. Célszerű kijelölni egy személyt, aki felelős a monitoring és értékelési tevékenység koordinációjáért és végrehajtásáért.

A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok:

- a monitoring-rendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;
- az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;
- rendszeres kapcsolattartás a projektek megvalósításért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló kulcs-, hálózatos és akcióterületi projektek nyomon követése érdekében;
- éves monitoring jelentés készítése, amely tartalmazza a szükségesnek tartott beavatkozásokat a program végrehajtásába (a jelentést a menedzsmentért felelős döntéshozó testületnek kell jóváhagynia).

A monitoring tevékenység szervezeti hátterét az operatív menedzsment szervezet biztosítja, amely koordinálja a megvalósuló városfejlesztési beavatkozásokat, rendszeresen figyeli, gyűjti és rendszerez

azok indikátorainak alakulását. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtását és eredményeit a város Képviselő-testülete évenként áttekinti és értékeli.

A beszámoló az alábbi témaköröket tartalmazza:

- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek és azok végrehajtásának állapota;
- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási információi (projekt költségvetése, források összetétele);
- városrészenként és tematikus célonkénti áttekintés a stratégia végrehajtásának kezdete óta megvalósult fejlesztésekről és azok eredményeiről;
- a stratégia indikátorrendszere alapján mért előrehaladás (az indikátorok kiinduló és célértékeinek, valamint azok aktuális értékének feltüntetésével).

Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények

A monitoring-rendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- Specifikus – az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri;
- Mérhető – az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető;
- Elérhető – az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni;
- Reális – a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni;
- Aktuális – az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmasnak kell lennie időbeli nyomon követésre.

A stratégia eredményességének méréséhez elengedhetetlen, hogy a felállított célokhoz indikátorok – a célok elérését jelző mutatók – kerüljenek hozzárendelésre.

Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- Hatásindikátorok: Ezen indikátorok teljes mértékben egyediek, az adott település sajátosságaihoz illeszkednek. Egy középtávú célhoz – annak összetettsége függvényében – 1- 2 db indikátor kapcsolódik. Ezen indikátorok tekintetében a mérhetőség követelménye nem minden esetben teljesíthető. Tekintettel azonban arra, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorokat mérhető módon kell kialakítani, ezért a hatásindikátorok természetükből adódóan leginkább összetett mutatók és értékeik lehetnek leíró jellegűek is.

- **Eredményindikátor:** Ezeket az indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához használtuk és az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul. Az egyes operatív programok Egyedi Célkitűzéseket fogalmazznak meg és ezen célkitűzésekhez kapcsolódnak az OP eredményindikátorai.

- **Kimeneti/output indikátor:** Az indikátorokat az integrált projektek méréséhez használtuk. Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket a mutatókat – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezet beavatkozások (projektek) jellegéhez – a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra rendszeresen konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában.

17.sz. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

TEMATIKUS CÉL	EREDMÉNYINDIKÁTOR	MÉRTÉKEGYSÉG	BÁZISÉRTÉK	CÉLÉRTÉK (2027)	MÉRÉS MÓDJA	MÉRÉS GYAKORISÁGA
T1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében	Foglalkoztatási ráta a 15-64 évesek arányában	%	55	60	KSH	10 évente
T2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése	Vendégéjszakák száma	éj	20 000	22 000	KSH	évente
T3. A város központi funkcióinak megerősítése	Elégedettség a közszolgáltatások minőségével	pontérték	később kerül meghatározásra	később kerül meghatározásra	önkormányzati felmérés	évente
T4. A lakosság megtartására, lakosság támogatására irányuló intézkedések	Migrációs egyenleg – állandó lakcím megszűnés és létrehozás a településen	%	0	5%	önkormányzati felmérés	2 évente
T5. A fenntarthatóságot elősegítő átfogó fejlesztések megvalósítása, különösen a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztések és „okos” megoldások hangsúlyozásával	Alakosok hány %-a intézi hivatali ügyeit online csatornákon keresztül	%	15	65	lakossági kérdőíves adatfelvétel	2 évente
	A belváros tehermentesítése (újzöld és épített közösségi és szolgáltatási központok, terek, rekreációs hálózat kialakítása)	db	2	5	önkormányzati adatszolgáltatás	5 évente

Saját szerkesztés

18. sz. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések output indikátorai

FEJLESZTÉS MEGNEVEZÉSE	KAPCSOLÓDÓ ITS TEMATIKUS CÉL	LEHETSÉGES FORRÁS	OUTPUT INDIKÁTOR	MÉRTÉKEGYSÉG	MÉRÉS MÓDJA	MÉRÉS GYAKORISÁGA
Iparterület bővítés	T1	TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés GINOP PLUSZ 2.1.3 Tudományos és Innovációs Park létrehozását és fejlesztését célzó projektek megvalósítása	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	m ²	projektjelentés	évente
Vállalkozásfejlesztés	T1	GINOP PLUSZ 1.1.1 Célzott vállalkozásfejlesztési szolgáltatások biztosítása mikro-, kis-és középvállalkozások számára	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása	T1	TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés GINOP PLUSZ 3.1.1 A munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése	Foglalkoztatási ráta a 15-64 évesek arányában	%	projektjelentés	évente
Fenntartható városi mobilitás - útfejlesztés, járdahálózat, csomópontok kialakítása, körforgalom, elkerülő utak építése, közlekedésbiztonság fejlesztése, idegenforgalmi attrakciókat kiszolgáló utak fejlesztése, parkolók kialakítása	T1, T2, T3, T5	TOP PLUSZ 1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése TOP PLUSZ 1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	A felújított vagy újonnan épített utak és járdák hossza	m	projektjelentés	évente
Teljeskörű centrumfejlesztés	T1, T2	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	m ²	projektjelentés	évente

Turisztikai szolgáltató központ fejlesztése a gazdaság élénkítés és népességmegtartás érdekében	T1	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás	projektjelentés	évente
Vitka akcióterület kereskedelmi-logisztikai és gazdaságfejlesztése	T1	GINOP PLUSZ 1.1.1 Célzott vállalkozásfejlesztési szolgáltatások biztosítása mikro-, kis-és középvállalkozások számára TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	m ²	projektjelentés	évente
Gergelyugornya komplex idegenforgalmi fejlesztése	T1, T2	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	A fejlesztéssel érintett vagy újonnan létrehozott létesítmények hossza	m	projektjelentés	évente
Turisztikai attrakciók, kiszolgáló infrastruktúra- és szálláshely kínálat összehangolt fejlesztése	T1, T2	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás	projektjelentés	évente
Komplex turisztikai programcsomagok létrehozása	T1, T2	TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás	projektjelentés	évente
Bereg szíve Üdülőközpont továbbfejlesztése	T2	TOP PLUSZ 1.1.3	A természeti és kulturális	látogatás	projektjelentés	évente

			Helyi és térségi turizmusfejlesztés	örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma			
Szilva Termál – és Wellness Fürdő továbbfejlesztése	T2		TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés GINOP PLUSZ 6.1.1 Országos és nemzetközi jelentőségű gyógyfürdők és környezetük komplex fejlesztésére vonatkozó előkészítési célú felhívás	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás	projektjelentés	évente
Tomcsányi kastély bővítése	T2		TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	Fejlesztett vagy újonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Atlantika Víziidámpark felújítása	T2		TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	Fejlesztett vagy újonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Tiszai szabadstrand továbbfejlesztése	T2		TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	Létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	m ²	projektjelentés	évente
Máthé kúria felújítása	T2		TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	Fejlesztett vagy újonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Multifunkciós sportkomplexum létesítése	T2, T4		TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Közművesítés	T1, T2, T3		TOP PLUSZ 1.2.1. Élhető települések	A fejlesztés eredményeként létrejött szennyvíztisztítási kapacitás	m ³	projektjelentés	évente
Sport és szabadidős létesítmények műszaki fejlesztése	T2		TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Megújuló energiaerőforrásból	GJ	projektjelentés	évente

			előállított energiamennyiség			
Tisza, Szamos és Kraszna folyókra épített két infrastruktúra fejlesztések	T2	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések KEHOP PLUSZ 2. prioritási tengelyhez igazodva	A fejlesztett vagy újjonnan létesített létesítmények hossza	fm	projektjelentés	évente
A településképet rontó területek, épületek rekonstrukciója	T2	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Fejlesztett vagy újjonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Rekreációt szolgáló terület kialakítása	T2, T4	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Megújult vagy újjonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²	projektjelentés	évente
Zöldfelületek növelése	T1, T2, T3, T4, T5	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Megújult vagy újjonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²	projektjelentés	évente
Rekreációs területek -parkok, játszóterek kialakítása	T2, T3, T4, T5	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Megújult vagy újjonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²	projektjelentés	évente
Kraszna sétány kialakítása II.	T2	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	Megújult vagy újjonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²	projektjelentés	évente
Kerékpárút építés	T2, T5	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	projektjelentés	évente
Tradicionalis rendezvények szervezése	T1, T2, T4	Hazai támogatások TOP PLUSZ 1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma	látogatás	projektjelentés	évente

Oktatási intézmények épületének felújítása, tárgyi feltételeinek, valamint színvonalának javítása	T3, T4	EFOP PLUSZ 1. prioritási tengely TOP_Plusz-3.3.4- Köznevelési infrastruktúra fejlesztése	Fejlesztett vagy újonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Önkormányzati intézményhálózat felújítása	T3, T5	TOP PLUSZ 2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek KEHOP PLUSZ 4. prioritási tengely	Megújuló energiaerőforrásból előállított energiamennyiség	GJ	projektjelentés	évente
Közösségi épületek fejlesztése	T3	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Fejlesztett vagy újonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Szennyvízhálózat korszerűsítése	T3	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	A fejlesztett vagy újonnan létesített létesítmények hossza	fm	projektjelentés	évente
Kamerarendszer telepítése	T3	TOP PLUSZ 1.2.1. Élhető települések	Kamerák száma	db	projektjelentés	évente
Városi sportcsarnok felújítása	T3	TOP PLUSZ 1.2.1 KEHOP PLUSZ 4. prioritás	Fejlesztett vagy újonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Óvodák fejlesztése, bővítése	T4	TOP PLUSZ 1.2.1 Élhető települések	Fejlesztett vagy újonnan létesített épületek területe	m ²	projektjelentés	évente
Lakhatási célú beruházások	T4	EFOP PLUSZ 4. és 5. prioritási tengely	A fejlesztett vagy újonnan létesített létesítmények száma	db	projektjelentés	évente
Szabadidős fejlesztések – labdarugó pálya, rekortán borítású futópálya kialakítása	T4	Hazai támogatások	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²	projektjelentés	évente
Idősek Otthona bővítése	T4	TOP PLUSZ 3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	Tartós bentlakásos intézmények férőhelyeinek száma	db	projektjelentés	évente
Iskolaorvosi rendelő korszerűsítése	T4	TOP PLUSZ 3.3.2.	Jobb egészségügyi	fő	projektjelentés	évente

		<i>Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése</i>	<i>szolgáltatásokban részesülő lakosság</i>			
Központi konyha felújítás	T4	<i>TOP PLUSZ 3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése</i>	<i>A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma</i>	<i>db</i>	<i>projektjelentés</i>	<i>évente</i>
Ravatalozó felújítása	T4	<i>Belügyminisztériumi támogatások</i>	<i>A fejlesztett vagy újonnan létesített létesítmények száma</i>	<i>db</i>	<i>projektjelentés</i>	<i>évente</i>
Bérlakás vásárlás és a meglévők fűtés korszerűsítése	T4	<i>TOP PLUSZ 3.1.2. Szociális célú városrehabilitáció</i>	<i>A lakóépületek éves elsődleges energia-fogyasztása</i>	<i>GJ</i>	<i>projektjelentés</i>	<i>évente</i>
Szociális szakellátások fejlesztése	T4	<i>TOP PLUSZ 3.3.2. Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése</i>	<i>A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma</i>	<i>db</i>	<i>projektjelentés</i>	<i>évente</i>
Levegőminőség javulását célzó beavatkozások– szemléletformáló programok megvalósítása	T5	<i>KEHOP PLUSZ 3. prioritási tengely</i>	<i>A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma</i>	<i>fő</i>	<i>projektjelentés</i>	<i>évente</i>

Saját szerkesztés